

Marcin Kromer
Mnicha z dworzaninem rozmowa trzecia

Biblioteka źródeł Słownika polszczyzny XVI wieku

Repozytorium cyfrowe tekstów szesnastowiecznych (w jednolitej transliteracji zgodnej z *Zasadami wydawania tekstów staropolskich (projekt)*, Wrocław 1955) – red. P. Potoniec, K. Opaliński

Pisma polityczne

oprac. Anna Nath-Dokurno, Piotr Małek

ISBN 978-83-65832-90-0 (całość)

ISBN 978-83-65832-08-5

- 1: O Ko
2: łcyele Bożym
3: álbo Kryftu=
4: łowym.
5: Mnichá z Dworzá=
6: ninem Rozmowá
7: trzećya.
8: Lázarz Andryfo
9: wic w Krákowye
10: wybiyał.
11: L. iij.

strona: Av

1: **Pifarz czy=**

2: **telnikowi zdrowya.**

- 3: **D**ziwna yeft chćiwofć Czár=
4: towłka ná zágubyenye lu=
5: dźi/ á zwyedźyenye od náuki y dro
6: gi zbáwyenney: Acz mu łye yed=
7: nym obyczáyem nye łłáncuye/ á
8: odkryte będą załogi yego/ nye pr=
9: zeto wítawa/ ále ine á ine obyczá
10: ye wynáyduye/ ktorymi około
11: zbáwyenya ludzkyego łturmu=
12: ye/ á nic mu ná chytrołci nye
13: łchodźi. Zá náłłey pámyęci po=
14: czął był ludźye zwodźićpod bár=
15: wą łłowá Bożego/ iżeby niczego
16: łye nyedźyerzeli/ yedno pífmá
17: przez ewányeliłty/ Apołtoły/ y

18: proroki nápiśánego: A to przeto/

19: iżeby oni wykłádáyac to pímo

20: káždy wedle zdánya íwego/ w

rozmáite

strona: A2

1: rozmáite błędy vpadáli/ á w

2: nich vpornye trwáli/ dawáyac

3: im imyę flowá bożego. Odkrył

4: yego tę załogę duch S. przez wy=

5: bráne fędy íwoye/ doktory ko=

6: ícyoła fwyętego/ y ná oko vka=

7: zał/ iż nye włowyech píśánych

8: álbo y wyrzeczonych/ ále w wy=

9: rozumyenyu ich íeft flowo boże

10: á iż tym wyrozumyeniem á wy=

11: kładem nye kto iny/ yedno koś=

12: ícyoł álbo zbor wśfyńtek krzeńci=

13: yáńki władnać y śśáfowác ma/

14: ták iż we wśsem káždy krzeńciyá=

15: nin na yego wykłádzýe y zdányu

16: przefćac/ á yego íako ślupá y grun

17: tu prawdy mocnye fye dźyerzeń

18: muśi/ chceli nye zbładźic/ á zbá=

19: wyenya fweğ nyeutrácić. Vítal

20: że czárt zá tym? Nye: Ale iną

21: przed fye wzyął: Wrzucił przez

22: ludźye wśfetczne myedzy ludźye

A ij

prośte/

strona: A2v

1: prośte/ á śnadź y myedzy te/ kto=

- 2: rzy fye zá profte nye máya/ wát
 3: pliwóć o końcyele tym Kryftu=
 4: fowym a bożym/ gđzye á ktory
 5: yeft/ áby nye wyedźyeli/ czego á
 6: kogo fye dźyerzeńc máya/ flyfłac
 7: iż káždy kácerz y odffczepenyec
 8: foby y fwym nálládownikom ij
 9: przywłáfcza. Tę wátpliwoć
 10: (odpráwiwłly yuż pirwłłá) tu
 11: Mnich Dworzáninowi wybiya/
 12: y okázuye mu/ co á ktory yeft prá=
 13: wy końcyoł boży/ á poczem ij po=
 14: znáć. Zá tym myáło być/ gđzye
 15: tego końcyoła náuki fłukáć ma kr
 16: zelćiyáńki człowyek. Bo y tu chy
 17: trość czártowłka sídło ná ludźye
 18: záftáwiłá/ wydawáyac zá náukę
 19: końcyoła to co nye yeft/ á co yeft/
 20: poczytáyac zá wymyłly ludzkye
 21: álbo zá abufus/ yákoby rzekł po
 22: náffemu/ nyeco zdroźnego/ co fye

zá

strona: A3

- 1: zá zwyczáyem ludzkim wkońcyoł
 2: Boży wkráđło. Ale iż to nyemá
 3: łá y nyeláčna rzecz yeft/ odłóżył
 4: yá Mnich ná drugá rozmowę:
 5: ktora teź w krotce dalibog ná Ś=
 6: wyát wynidźye/ yełli tá praca
 7: pożyteczna ludźyom bęđzye. A

- 8: nychay fye tym nikt nye obra=
 9: za/ iż fye nyeco Greckich flow/
 10: a Polńkich nyczwycząnych/ y
 11: też Philozophiey wtaczało: Zą
 12: potrzebą fye to dżyáło/ á nye z
 13: wśfieteczności álbo bučenja yá=
 14: kyego. Wśfák komu fye to nye=
 15: podoba/ álbo nyemoże/ álbo też
 16: nychce temu wyrozumyeć/ mo
 17: że przefkoczyć. Naydźye przed=
 18: fye/ mym zdánim/ co mu poży=
 19: tek przynyefye/ zwłáfzczá kto cá=
 20: le/ á nye z zákáżonym vmyflem/
 21: do czytánia przyydźye. Abo=
 22: wim powyedáya lekarze/ kto zoł=

A iij

tą

strona: A3v

- 1: tą nyemocą zaráżon yeft/ wśfy=
 2: ftkye mu fye rzeczy zołte álbo
 3: zołtáwe widzą: A kogo gorączká
 4: trapi/ temu káždy pokarm y pi=
 5: ćye/ by naflodśfe/ zda fye być
 6: gorzkye. Ale fluchaymy
 7: co Dworzánin z Mni
 8: chem rośprá=
 9: wuye.
 10: grafika

strona: A4

Rozmowá trzecya

2: Bożym álbo Kryftułowym.

3: Mnichá z Dworzáninem roz=

4: mowá trzećya.

- 5: **D** wor. Wyelemći powi=
 6: nyen oycze miły zá o=
 7: negdáyłłą y wczoráy=
 8: łłą rozmowę. Bog cí
 9: zápłáci iześ mye z=
 10: błędu wywyodł. Mali
 11: łye prawdá znác/ Dotychmyałt mya=
 12: łem zá to/ (á podobno wyęcey nas tá=
 13: kich/ ktorzyby łye o to bili) iż to co Lu=
 14: teranowye y drudzy dżifyeyłłý káce=
 15: rzowye y odłłczepyeńcy powyedáyą
 16: álbo vczą włłýłtko práwe łłczyre łlo=
 17: wo boże: Abowim káźdey rzeczy pił=
 18: mem/ á (yáko łye łámi bucą) łlowem
 19: bożym podpiráyą: A wám kłyeżey ize
 20: by przeciw nim yákoś piłmá nyedo=
 21: łtawáło. Ale yuż widzę/ iż y wy z po=

A iij

trze=

strona: A4v

Rozmowá trzećya

- 1: trzebę go po łobye maćye: á ya iż łye
 2: nye tylko w piłmye łlowo boże/ ktore=
 3: go łye my krzełciyánye mocnye dżyer
 4: żeć mamy/ zámyka: áni wnet to łlo=
 5: wo boże/ co kto łobye z piłmá S. rozu=
 6: mye: Ale w kofćyele S. łlowá bożego

- 7: y práwego wykłádu yego łfukac a na
- 8: kołcyelnym podanyu y náuce/ yáko
- 9: na pewnym y przełpyecznym grun=
- 10: cye prawdy ładźic fye mamy: To tyl=
- 11: ko za łlowo boże przyymuyac/ co ko=
- 12: łcyoł S. lbo zbor krzełciynłki z nau=
- 13: ki fyná bożego y Apołtołow/ to yełt po
- 14: łlow yego/ bądź na piłmye/ bądź teź
- 15: bez piłma/ z vłtnego álbo y cichego  z=
- 16: wycaynego podanya przyyał/ álbo y
- 17: łam z nadchnyenya duchá S. połtano=
- 18: wił/  nam yákoby przez ręce podał.
- 19: Nauczże mye yełłcze/ yakoł wczorá
- 20: obyecał/ poznać ten kołcyoł y náukę 
- 21: podanya yego: bych fye nye mylił/ 
- 22: wymyłflow ludzkich za náukę  poda=
- 23: nye kołcyoła nyepriymował. Yuź
- 24: yakoł dobrze począł/ ták dokonay.

M. Rad

strona: A5

Dworz. z Mnichem.

- 1: M. Rad to vczyneye/ ile mnye moźno
- 2: będźye. A czego bych ya dołtatecznye
- 3: nye wypráwił/ moźełz fye vcyec do v=
- 4: czeñłfych.(*marg*) Ioan. 14. (–) Acz dufam pánu Kryłtufo=
- 5: wi/ ktory yełt drogą/ prawda/ y żywot/
- 6: iź nas nye opułci/ wedle łwey łwyętey
- 7: obyetnice/ ktora obyecał/ gđzyeby fye (*marg*) Mat. 18. (–)
- 8: ich dwá álbo trzye zelźło w imyę yego/
- 9: iź tám myedzy nimi yełt. A ták w

- 10: imyę yego pocznimy. Przodkyem nye
- 11: trzebá cye wtym vpominác/ iż tu nye
- 12: o murowánym álbo z drzewá budo=
- 13: wánym końcyele rzecz yeft/ ále o nye=
- 14: yákim zborze á zgromáddeny/ á nye
- 15: ledá yákim: Abowim nye o zgrái/
- 16: gdźye káždy w fwą idźye/ ále o zgod=
- 17: nym/ ktore pod yednym práwem y
- 18: porządkyem bywa: Ktore Grekowye (*marg*) Eccle=
- 19: fia. (-)
- 20: yęzykyem fwym obfitym zowá ΣΚ=
- 21: χλκσιου/ to yeft ecclefiám/ ktorego flo
- 22: wá y łáćinnicy vzywáya/ yákoby rze=
- 23: kł po náffemu zwołánye álbo wyzwá
- 24: nye: Rozumyey/ od włáfnych praw y
- 25: ípraw/ álbo y od fwey woley ná nye=

A v

yákye

strona: A5v

Rozmowá trzecya

- 1: yákye ípolne ípráwy. A nye dofyć ná
- 2: tym. Bywác teź czáfem zgromádze=
- 3: nye ludźi zgodne y porzadne ná co złe
- 4: go/ yáko ná złodźyeyftwo/ ráytárftwo/
- 5: álbo opánowánye poftrońnych żyem
- 6: y ludźi/ álbo ná co tákyego: ktore teź
- 7: zbor zwác możemy: Ale zbor złości=
- 8: wych.(*marg*) Pfal. 25. (-) O ktorym Dawid mowi. Myer
- 9: źi mye zbor złościwych. Nye o tym tu
- 10: teraz rzecz. Yeft teź zgromáddeny nye
- 11: ná złe/ ále dla czego dobrego ípolecz=

- 12: nego: Ale cýeleftnego á doczeftnego/ yá=
 13: ko fą w myełcyech/ kfyęftwyech/ krole=
 14: ftwyech/ ktore dla przełpyeczeńftwá y
 15: wczefności káżdego z czeladką fwoyą/
 16: pod yednę fye łpráwę y porządek w=
 17: dáli: Yákye było w Ephezye/ mye=
 18: łcye/ o którym zmyenká w łpráwách (*marg*) Act. 19. (-)
 19: Apoftołfkich: ktore teź Lukáfz S. ec=
 20: clefiam/ to yeft zborem álbo kołcyo=
 21: łem zowye. To fą kołcyoły álbo zbory
 22: ludzkye. Nye o tákim teź tu mowi=
 23: my. Są teź y bywały zgromádenya
 24: dla łpraw nyeyákich bogomyłnych/

według

strona: A6

Dworzák. z Mnichem

- 1: według zdánya ludzkyego: Yáko były
 2: v pogánow towarzyftwá álbo cechy/
 3: ktore od czártow álbo przewrotnych
 4: ludzi zmamyone/ Baccho/ Cereri/
 5: Cybeli/ Ofyridi/ Ifidi/ Páni/ álbo kto=
 6: remu inemu zmyłlonemu Bogu á
 7: czártowi álbo báltwánowi fye połwya
 8: cáły/ á ołobliwe yákye obrzędy y zabo
 9: bony fwoye myály/ ktoremi zgodnye á
 10: z nyeyákim porządkyem ony bogi fwo
 11: ye chwaliły/ á w zgodzye myędzy ło=
 12: bą obcowály/ á z tąd nye tylko ná tym
 13: łwyećye/ ále y po łmyerći czego dobre=
 14: go oczekawály. Ale fye ná tym myli=

- 15: ły. Bo ludzki rozum nybyefkich á bo
 16: łkich rzeczy y Ńpraw dofyęgnąć nye=
 17: może: A czártowye kłamce łą y zwoy
 18: ce ludzi z początku. Tákyye towárzy=
 19: łtwá teź zbory zwany być mogą/ ále
 20: bezboźnych. Bo y Dawid ná myeyŃcu
 21: námyenyonym/ wyrzekłŃy/ iż myerźi
 22: mye zbor złoŃciwych/ przydał/ A z beŃ=
 23: boźnymi nye będę Ńyedźywał. Tákyye
 24: teź łą wŃŃyŃtkyye zbory kácerŃkyye: ktore

ącz

strona: A6v

Rozmowá trzecyya

- 1: ácz yednego práwego bogá wyznawá=
 2: yą/ ále Ńyye obłędliwym yákim obyczá
 3: yem á ŃpóŃobem w wyznawányu/ w=
 4: zywányu/ y chwale yego/ álbo w wy=
 5: pełnyenyu woley yego/ á około zbá=
 6: wyenyá Ńwego Ńprávuyą. A to łą zbo=
 7: ry czártowŃkyye/ ktory yáko z pirwu
 8: yednąc poczał/ gđyye może dźiwnyy=
 9: mi obyczáyymi ludźyye zwodzi. A
 10: wedle przyŃflowyya náŃŃego polŃkyyego/
 11: podle koŃcyoła kárczmę buduye. Z tá
 12: kimi teź tu Ńprávyy nyemamy. BoŃ=
 13: my nye iny/ yedno boży koŃcyoł álbo
 14: zbor tu przedŃyye wźyyeli:(*marg*) KoŃcyo=
 : łá Boże=
 : go opifá
 : nye y roz

1: dźywał. (-) ktory dla prá

15: wego/ nyeomylnego/ á wyecznego do=

16: brá/ wyęcey dułfnego/ niżli cýeleftne=

17: go/ nye od kogo inego/ yedno od fáme=

18: go práwego bogá/ yákom wczorá wy=

19: wyodł/ pod yeden porządek y ípráwę

20: zgomádzon yeft: kthory teź kroleft=

21: wem nyebyełkim y bożym pímo S.

22: zowye/ przeto iż wnim wślyftcy kto=

23: rzy do nyego należą/ yednoftáynye z=

24: náyaç y wyznawáyaç zwirzchność bo=

zą

strona: A7

Dworz. z Mnichem.

1: żą/ wedle yego woley łye ípráwuýą/

2: álbo ípráwowác máýą. Ten wnet od

3: początku łwyátá bog budowác záczył

4: z żywego kámyenyá/ yáko S. Pyotr (*marg*) 1. Pet. 2. (-)

5: píłfe/ to yeft z rozumnego łtworzenya

6: duchow álbo ányołów/ y ludźi/ wśfcze=

7: piwśly y wkorzeniwśly wnáturach ich

8: porządek y práwo/ ktorymby zá łáłką

9: y pomocą yego/ wole łwoye łwobod=

10: ni próftowáli/ á vtciwye/ łtátecznye y

11: zgodnye z łobą żywąc/ á yeden drugye

12: go wśfelákim obyczáyem podpiráyaç

13: y wípomagáyaç/ yego/ páná/ łtworzy=

14: cýelá/ y dobrodźyeyá łwego yedynego

15: ználi/ y wślyftkimi śilámi y ípráwą

16: żywotá łwego wyznawáli y chwalili/

- 17: á wewłsem rozummy y wole łwoye ku
 18: yego woley łtołuyąc/ á ták łámi myę=
 19: dzy łobą y łnim łye yednocąc/ dobroći
 20: á łftnołci yego/ ktora yełt nawyłłe do=
 21: bro rozumnego łtworzenya/ ná żyemi
 22: y w nyebye wyecznye wzywáli. Toć
 23: yełt záłożenye kołcyoła Bożego. Ale iż (*marg*) Vpad á=

ł nielłky y

ł ludzki. (–)

- 24: Anyołow częłć/ á oboye pirwłłych lu=

dzi

strona: A7v

Rozmowá trzeciya

- 1: dzi wnet zprzodku/ łwobody oney źle
 2: vzywáyąc/ od Bogá y woley yego łye
 3: odwrołcił/ łáłkę bożą vtrácił/ y przyro
 4: dzenye łwoye łłáchetne/ práwo ono
 5: przyrodzone włobyte záćmiwłły/ zárá=
 6: źili/ ták iż rozummy ich ku vznányu bo=
 7: gá y woley yego łtęmpyály/ á pochop/
 8: чуć/ y możnołć ku wypełnyányu wo=
 9: ley yego/ á ołlawyenyu chwały yego/
 10: yełli nye dokońcá vłtáłá/ tedy wždy
 11: bárzo obćyęzálá. A iż człowyek z dułłe
 12: y z cyálá łpoyony/ zarázá oná y cyálá
 13: łye yego dotknęłá. Zkąd śmyerć/ cho=
 14: roby/ żądze nyerządne/ y namyętnołci
 15: rozumowi łye łprzełiwyáyące/ nyew=
 16: czáły/ y włłelákye doległołci y nyedo=
 17: łtátki moc nád nim wzyęli. A yáko on

- 18: Itworzyćyelowi fwemu poślufieńftwá
 19: nyezáchował/ ták teź yemu wfelkye
 20: Itworzenye ná swyeyce (ktore mu
 21: przed tym poddáne było) przeciw=
 22: nym fye ftáło. A ty wfyfłtkye nyedo=
 23: Itátki y zakály duflny y cyeleftny we=
 24: Ípołek zmyerzyączką bożą ono dwo=

ye pir=

strona: A8

Dworzá. z Mnichem.

- 1: ye pirwfých ludzi ná wfyfłtko potom
 2: ftwo fwoye/ yákoby dźyedźicznym prá
 3: wem/wláło. Bo duchowye/ yáko
 4: cyála/ ták y potomftwá nyemáya.
 5: Ták ludźye y Anyołowye fwowol=
 6: ni/ ktore złymi duchy/ czárty/ y dya=
 7: bły zowyemy/ z kołcyoła onego wy=
 8: pádli. A fámi dobrzy Anyołowye
 9: ktorzy od Bogá nye odstáli/ w nim
 10: fye zoftáli/ y ná wieczne czáfy zo=
 11: ftoya/ potwirdzeni á vmocnyeni lá=
 12: fką bożą/ ták iż nigdy wftępić nye mo=
 13: gą. A iż duchowye z przodku wyelką
 14: zacnołcyą y dołkonálołcyą przyrodze=
 15: nya/ y láłką bożą obdárzeni nye z kre=
 16: wkofci álbo omyłnołci yákyey/ ále v=
 17: przeymą złołcyą á pychą Bogu fye
 18: Íprzeciwili/ ná wieczne potęmpyeny
 19: y záginyeny fą fłkazáni. Ludźye/ kto=
 20: rzy od czártá zmyeny/ wyęcy kre=

- 21: wkońcyą á vwyledzyenim cyáńá/ niźli
 22: krąmbrnońcyą vpádli/ vźalił fye Bog
 23: z nyewymownego miłofyerdźya fwe=
 24: go/ á vpad ich nápráwić/ y kłobyey

przywro

strona: A8v

Rozmowa trzecia

- 1: przywroćić raczył/ rośprośfone po
 2: fwey woli/ czártowśkyey nyewoli/
 3: znowu zgromádzáyc/ á nowym oby=
 4: czáyem końcyoł y kroleśtwo łobyey znich
 5: buduyąc: ktory ponyekąd yeden yeśt
 6: z onym nyebyelkim álbo ányelkim/
 7: ponyekąd nye yeden. (*marg*) Końcyoł
 : zyemśki á
 : nyebyelki
 : yáko ye=
 : den/ yáko
 : nye ye=
 : den. (-) Yeden/ iż przez
 8: yednego budowniká/ Bogá/ á ku yed=
 9: nemu końcu/ to yeśt dośkonáłości przy
 10: rodzenya/ ktore w vznányu/ wyznawá
 11: nyu/ chwale/ y wyechnym vzywányu
 12: łáńki y dobroći yego zależy/ śpráwyon
 13: y zgotowan/ á śpolną miłofcyą zyed=
 14: noczon yeśt: Zás nye yeden/ ábowim
 15: duchowye oni błogofłáwyeni álbo án=
 16: yeli w nyebye/ śpráwuyący fye łáńką
 17: bożą/ yednośtáynye á nyeodmyennye

- 18: dzyerzą fye porządku y práwá z po=
 19: czątku im włanego/ á bez wífelákyey
 20: zawády pod zwirzchnoćyą Bogá w
 21: troycy yednego/ vzywáya dobroći á
 22: iftnoći yego. Ludzye tu ná żyemi po
 23: vpádzye onym napráwy potrzebowa=
 24: li. Abowim y rozumy y wole/ y wílyft

kye w

strona: B

Dworz. z Mnichem.

- 1: kye wobec síly ich duffne y cyeleftne
 2: grzechem zaráżony y zákáżony były/
 3: ták iż opuściwíly boyażń bożą/ miłość
 4: ípolną y wítydliwoć/ ná wífeláką
 5: márnoć/ zuchwálftwo/ złość y nyeprá=
 6: woć przeciwko bogu/ y yeden przeciw
 7: drugyemu/ y owíftem przeciwko fwe=
 8: mu włafnemu fumnyenyu ludzye fye
 9: wydawali/ ná konyec y bogá nye zná=
 10: li/ ále czárty/ ludzye zmárłe/ nye tyl=
 11: ko dla cnot álbo dobrodzyeyftwá yá=
 12: kyego/ ále y dla hányebnych nyecnot y
 13: złości/ nád to żwirzeta nyeme/ flońce/
 14: myfyąc/ gwyazdy/ wody/ gory/ ká=
 15: myenye/ ná konyec nye tylko boże
 16: ítworzenye/ ále fwe włafne wymyfly
 17: myáfto bogá chwalili y wzywáli/ á
 18: ítał fye był człowyek z przybytku y fy=
 19: ná bożego/ íędem y nyewolnikyem
 20: czártowfkim (ná ktorego námowe

21: przykazánya bożego odłtąpił) á dále=

22: ko fprofnyeyfłym niż nyeme źwirzę=

23: tá. To wfłyftko iżeby fye w człowye=

24: czym rodząyu nápráwiło/ zellał Bog(*marg*) Kofćyo=

: ká Boże=

: go ná ś= (-)

B

oćyec

strona: Bv

Rozmowa trzecia

(*marg*) wyćycy

: budowá=

: nye y zá=

: łóženye (-)

1: oćyec fyná fwego yedynego ná fwyát/

2: ktoryby ludźye ták záfzłe y záginęłe

3: náuką fwą fwyętą y zbáwyenną ku

4: vznányu bogá práwego/ á wypełnyá=

5: nyu woley yego przywyodł y przyw=

6: rocił. A iż ktemu/ yákom powyedźiał/

7: fpofozni nye byli/ muřał ye krwyą

8: fwoyą nałwyętlfłą z grzechu omýć/ á

9: fmyerćyą fwą nyewinną od nyewo=

10: ley czártowfkyey wykupić y wyzwo=

11: lić/ y przeyednawfłfy im gnyew boży/

12: zmartwywfłtáním fwym wfpráwyed=

13: liwić/ á ná konyec wfłtapiwfłfy do nye=

14: bá vdźyeláním káfki duchá S. rozumy

15: ich záćmyone ofwyećić/ wole náprofćić

16: y nápráwić/ á práwye wfłyftkyego cz=

17: łowyeká odnowić: Nye iżeby człowyeck

- 18: yuż rozumem fye fwym obłędzić/ áni
 19: wolą wftępic/ á ták od bogá fye odwro=
 20: ćic/ á fprawyedliwości nábytey záfye
 21: vtráćic nyemogł: Ale iżeby yą mogł
 22: záchowác gdyby chćyał/ á łáfki bożey
 23: (ktora gotowá yeft ku wfpomożenyu
 24: káždego) vżywáyac/ odeymował fye

fwey

strona: B2

Dworz. z Mnichem.

- 1: fwey woli/ á fprawował fye y goto=
 2: wał tu ná fwyećye ku wyeicznemu á
 3: przefpyecznemu vżywányu bogá/ yá=
 4: ko nawyfífífego dobrá fwego/ ktore áliż
 5: w nyebye/ po tym żywoćye będźye/ á=
 6: by tám tym wyętfley rádości vżył/ ku
 7: ktoreyby zá nyeyáką pracą fwą przy=
 8: ftedł. A yeftliby mu fye bogá z nowu
 9: rozgnyewác przydáło/ iżeby go záfye
 10: mogł vblágác/ á łáfki yego z nowu ná
 11: być/ poki yeft ná tym fwyećye. To w=
 12: ftyftko nam pan Yezus Kryftus Syn
 13: boży/ człowyeczeńftwo ná fye przyyą=
 14: wfly/ á brátem fye nálfym ftawfły/
 15: fpráwił. A ktemu yákoby káždy przy=
 16: chodźic myał/ zoftáwił tenże pan Kry
 17: ftus fam przez fye/ y przez pofty á po=
 18: ruczники fwoye/ pewny fpofofob y náu=
 19: kę/ y ktemu porządek/ iżebyfmy zgode
 20: miłość/ y yedność myędzy łobá zácho=

21: wuyąc/ yáko kámyenye w budowá=

22: nyu wapnem łpoyone/ wedle potrze=

23: by yeden drugyego podpiráli/ á yáko

24: członki yednego cyála/ wśfelákim oby

B ij

czayem

strona: B2v

Rozmowa trzecia

1: czáyem wśfyłtkim wobec y kázdemu

2: zwłáffczá przyłtoyącym/ yeden dru=

3: gyego wípomagáli/ y ku bogu łpoła=

4: byáli/ ábyłmy tym łnádnyey wśfyłtcy

5: dołkonáłości łwey dołzli/ á z bogyem

6: łye zyednoócili/ á potym żywoócy z án=

7: yoły w nyebye yednołtáynye bogá ch=

8: wáłac/ wyeczney á dołkonáłey rádołci

9: vzyli. To yełt zbor á kołcyoł boży zye=

10: młki/ z ludzi łámych/ yákoś flyłłá zbu

11: dowány/ ktory pan Kryłtus łoby za

12: oblubyenicę połłubił/ y wśfyłtkyego

13: łyebye yemu vzyczył/ ták iż łye łnim

14: łtał yedno cyáło: ktorego łye wśfyłtcy

15: dzyerzeń mułłá/ yáko łłupá y gruntu

16: prawdy/ kthorzy chcá być vczęłtnicy

17: wyłłłłey námyenyonych dołbrodzyey=

18: łtw bożych y páná Kryłtułowych/ á do=

19: łtác łye do onego kołcyołá nyebyełkye=

20: go y ányełłkyego: ktory áni odkupye=

21: nya/ á przeyednánya myerzyączki bo

22: zey/ áni nápráwyenya przyrodzenya/

23: áni náuki/ áni porządku tákyego/ yáki

24: nam pan Kryštus tu ná łwyećye zořtá

wiř

strona: B3

Dworz. z Mnichem.

- 1: wiř/ nyepotrzebuye. A toř roznoć żye=
 2: mřkyego á nyebyeřkyego kořćyołá á
 3: kroleřtwá bořego. A iř my tego żyem= (marg) Eccle=
 : fia mi=
 : litans. (-)
 4: řkyego kořćyołá obywałe yákom wy
 5: řey powyedźyář/ nye yeřteřmy do koń
 6: cá prořni nyedořtáthkow duřnych y
 7: ćyeleřtnych/ y přećiwnikow zbáwye=
 8: nya y nápráwyenya nářřego/ ktore
 9: přećiwniki nam pan Bog dla ćwicze=
 10: nya á lepřřego nářřego zořtáwiř/ á z ty=
 11: mi wřtáwicznye/ pokifmy na tym ř=
 12: wyećye/ boyowáć muřimy/ á nye zá=
 13: wřře zwyćyęžamy/ boyuyácy m ten ko
 14: řćyoł zowyemy/ po łáćinye **militantē**
 15: **eccleřiam**. Nyebyeřki on/ gđźye ducho= (marg) **trium**=
 : **phans**. (-)
 16: wye ták Anyelřcy/ yáko ludzcy teraz
 17: bez ćyář/ po ořtátnim á pořpolitym
 18: řáđźye bořym z vwyeřbyonymi ćiá=
 19: řy/ vmocnyeni y vpewnyeni řářká bo=
 20: żá/ á nyedořtátku y přećiwniká wřře=
 21: řákyego/ iteř nyepřeřpyeczeńřtwá pro
 22: řni/ pewney y wyeczney rádořci wźy=
 23: wáyař/ triumphantem/ to yeřt zwyćye

24: Itwá vzywáyącym/ zowjemy. Ten

B iij

fwą

strona: B3v

Rozmowá trzecya

- 1: fwą drogę ma. Nąm tu teraz rzecz o
- 2: żyemłkim tylko/ w którym ná káždy
- 3: dzyeń wzdycháyąc ku bogu wołamy/
- 4: przyydzi tve kroleftwo: ktory pan Kry
- 5: ftus Bog y człowyek/ yákom yuż fty=
- 6: roce wywyodł/ náuką zbáwyenną y
- 7: krwyą fwą nafwyetfłá z ludzi budo=
- 8: wał. Co ácz fye nye rychło/ áż po kil=
- 9: ku tyfyećy lat po vpádzye ludzkim
- 10: (wedle táyemney rády bofkyey) ftá=
- 11: ło/ ále yednák y z przodku wnet nye=
- 12: zányechał Bog z nyewymownego mi
- 13: łofyerdzya fwego rodzaj ludzki vpá=
- 14: dły łáfką fwą fwyetą náwyedzác/ á o=
- 15: tuchę/ y owfsem pewną nádzyeyę tá=
- 16: kyego wfpomożenia y nápráwyenya
- 17: vpádu przez pátryárchy álbo oyce wy
- 18: bráne/ y proroki fwoye wfłech wyekow
- 19: y narodow (w ktorey myerze y pogá=
- 20: now Mercurius Trifmegiftus/ y Si=
- 21: bille były) yemu dáwác/ á ták z nye=
- 22: nacká ten to kołcyoł fwoy budował/ ál=
- 23: bo kámyenye nań gotował. Abowim
- 24: y oni ludzye/ yáko Yádam/ Abel/

Seth

strona: B4

Dworz. z Mnichem.

- 1: Seth/ Enos/ Enoch/ Noe/ Abram/ Sa=
 2: rá/ Loth/ Rebeká/ Yob/ Moizefz/ Ruth/
 3: Sámuel/ Iozias/ Efaias/ Daniel/ y
 4: ini z czeladkami fwemi bogá znáyac
 5: y wzywáyac/ nádzyeyę fwą wnim po
 6: kładáyac/ chwałę y modłę yemu da=
 7: wáyac/ á wole fwoye ku yego woli zá
 8: pomocą yego ftofuyac/ ftawáli fye lu=
 9: dem bozym á kámyenim tego końcyo=
 10: lá/ á bądź gołą wolą y fprawą żywo=
 11: tá fwego wedle zakonu przyrodzone=
 12: go/ ktory yednák nye do końcá w czło=
 13: wyeku zgáfl był/ bądź też znáki/ obrzę=
 14: dy/ á fwyatofcyámi nyeyákimi zwi=
 15: rzchownymi od bogá obyáwyonimi/
 16: álbo od ftárffych przez ręce podánymi
 17: bogu fyebye/ á foby bogá fpoľabyáli/
 18: á fnim fye yednoćili/ miľofyerdźya zu=
 19: pełnyeyľfego/ á zbáwyenya obyecáne=
 20: go od nyego oczekawáyac.(*marg*) Zydowie
- ⌚ y kthorzy
 ⌚ w przyro
 ⌚ dzonym
 ⌚ zakonye
 ⌚ żyli poki
 ⌚ przyflu=
 ⌚ cháli do
 ⌚ końcyoľá
 ⌚ Bożego. (-) A przeto

21: ták oni/ ktorzy wedle zakonu przyro=

22: dzonego fye fprawuyąc/ obyetnice bo=

23: żey pirwífym rodzicom nálfym wnet

24: po grzechu/ y potym innym ludźyom

B iiij

przez

strona: B4v

Rozmowá trzecya

1: przez nyeyákye obyáwyenya dáney/

2: fye dźyerżeli/ yáko y żydowye fwym

3: zakonem/ ktemu końcyołowi nyegdy

4: przyflucháli. A dla tego y pińmo S.

5: oznaymya nam o Ablu/ Enofye/ Eno (*marg*) [Gen. 4. 5.](#)

: [6. 7 12 14](#)

: [Iob. 1. \(-\)](#)

6: chu/ Noem/ Abrámeye/ Melchifedechu/

7: Iobie/ iż bogá chwalili/ á przyyemni

8: mu byli: Zydy też zowye końcyołem

9: bożym w czwartych y pyątých kfyę=

10: gach Moizeffowych. Bo ludem bożym (*marg*) [Num. 20.](#)

: [Deut. 23. \(-\)](#)

11: wybranym byli/ á nye od kogo inego/

12: yedno od bogá zakon y wfyfłtkę fprawę

13: y porządek fwoy myeli. Ale iż wfyfłt=

14: ko ono fcyągáło fye ku pánu Kryftu=

15: fowi/ obyecánemu Mefyalfowi/ miłt=

16: rzowi/ y zbáwićyelowi wfyfłtkyego ś=

17: wyátá/ nyedáley yedno do przyfćya

18: yego trwác/ á Bogu przyyemno być

19: myáło: yákoż łam to bog żydom przez

20: proroki częłto á rozmáićye przepowye

21: dał. A gdyż już pan Kryftus/ który

22: yeft koniec albo skończenie zakonu/

23: jako S. Paweł swyadłfy/ przez zako=

24: nem/ przy zakonye/ przez zakon/ y po(marg) Ro. 10. (-)

zako=

strona: B5

Dworz. z Mnichem.

1: zakonye od bogá obycány/ przyfledł/(marg) Ioan. 1. (-)

2: á oni go nyeprzyyęli/ ále obyeticą bo

3: żą/ y nauką prorocką zgárdzili/ zárzu=

4: cił ye też bog/ tak iż już nye fą kołcyo=

5: łem albo ludem bożym/ ále synágo=

6: gą/ to yeft/ zgromádenim sfátáńfkim

7: według Yaná S. wobyáwyenyu/ mye (marg) Apoc. 3. (-)

8: nyąc fye z żydy być/ to yeft wyznawá=

9: yęcemi bogá/ albo ludem bożym/ á

10: nye fą Abowim zácmyonę fą oczy ich (marg) Pfal. 68. (-)

11: y zátkáne vlfy duchowne/ to yeft fmy=

12: fly y rozummy/ co im dawno przez Da=

13: widá y Ezáialfá/ jako S. Paweł po=

14: fwyadłfa/ obycano było: tak iż nye=

15: widzą/ (marg) Efa. 6.

: Rom. 11.

: Gal. 3. (-) áni flyfłá onego/ do ktorego ich

16: zakon prowadził/ páná nálfego Yezu

17: Kryftá/ Mefyalfá y fyná bożego/ ále go

18: yeffcze nádáremno oczekawáya/ albo

19: w zakonye á wypełnyányu yego zbá=

20: wyeny fwoye pokładáya. Toż rozu=

21: myey yepliby yeffcze kto był ktoryby

22: fye przyrodzonego práwá álbo zakonu

23: tylko dzyerzeń chćyał/ zányechawfły

24: náuki páná Kryřtuřowey y wyáry ye=

B v

go. A

strona: B5v

Rozmowá trzećya

1: go. A przeto yedno my fámi krzełći= (*marg*) Sámi kr

: zefcijanie

: kołćyole^m

: bożym. (-)

2: yánye z żydow y pogánow zebráni/ ál=

3: bo iż włafnyey rzeknę wybráni/ yuż

4: teraz yeřteřmy kołćyole^m bożym: A

5: dla tego też częřtokroć ten kołćyol zo=

6: wyemy kołćyole^m Kryřtuřowym ál=

7: bo krzełćiyáńřkim/ nářláduyąc w tym

8: páná Kryřtuřá/ ktory řam ij kołćyole^m

9: řwym v Máthuřá S. názwáł.(*marg*) *Mat. 16.* (-) Czáfem

10: ij też piřmo bez wfřelákyego przydát=

11: ku z gołá kołćyole^m zowye/ yáko w

12: řpráwách Apořtolřkich/ tákże v Páwłá(*marg*) *Act. 5. 9.*

: *Eph. 1. 3. 5.*

: *Col. 1.*

: *Mat. 18.* (-)

13: ř. do Ephezow y Colofencykow: y řam

14: Pan v Máthuřá S. ták ij zowye. A

15: my ij też zowjemy řwyřtym/ pořpo=

16: litym/ álbo włafnyey/ powřřechnym

17: (co Grekowe zową *catholicam*) y

18: *Apořtolicam* : O czym řye niřey po=

- 19: wye. O tym końcyele czárt zaźrząc
 20: nam łálki bożey y zbáwyenya/ ktore=
 21: go nigdźye indźye/ yedno wtymto ko=
 22: łcyele doftác nikt nyemoże/ wyele lu=
 23: dźi wbląd álbo przynamnyey w nye=
 24: yáką wåtpliwość vwyodł/ y dawno v=

wodźi

strona: B6

Dworzá. z Mnichem.

- 1: wodźi. D. Yákoż ten końcyoł po=
 2: znác: Abyłmy fye nye mylili/ á yá=
 3: kyego ludzkyego/ złoćiwego/ álbo łśá=
 4: táńkyego/ myáfto bożego końcyoła fye
 5: nye imowáli? Abowim yákoś fám w=
 6: czorá powyedał/ á ták yeft/ y Lutera=
 7: nowe/ y Sákrámentarze/ y Nowo=
 8: krzczeńcy/ y Pikárći/ y Hufowye/ y
 9: Ruś á Grekowye łobyey ij przywłáff=
 10: czáyą. M. Prawdá: kázda z tych fekt
 11: myeni/ iż nye my/ áni ktora inffá fek=
 12: tá/ okrom yey/ yeft końcyołem bożym.
 13: Y owłsem y Donátyfte y Kátháry/ ál=
 14: bo Nouátiani/ á fnadz y wffyficy ká=
 15: cerzowye závłfe ták o łobyey dźyerzeli/
 16: iż v nich łámych/ á nye gdźye idźye
 17: yeft práwy á prawdziwy końcyoł boży.
 18: D. Yákoż tu prawdę od nyeprawdy
 19: rozeznác?(*marg*) Przez zná=
 : ki przicho
 : dzimy ku

1: poznaniu

2: rzeczy. (-) M. Ponieważ rozum czło

20: wyeczy w cyele wlobyony/ á nyeyáko

21: zátopyony/ y nád to/ yáko my krzełci=

22: yánye dzyerzimy/ pirworodnym grze

23: chem zácmyony/ tępny yelt/ nyemo=

24: że łam z łyebye/ yáko bog álbo ányeli

(ktorzy

strona: B6v

Rozmowa trzecia

1: (ktorzy nic inego nye łą/ yedno łczy=

2: re/ łłáchetne/ yálne/ á dołkonále rozu=

3: my) żadney rzeczy łftnołci/ áni przy=

4: czyn/ przez ktore pewne á nye omyłne

5: poznánye rzeczy káždy bywa/ poyąc:

6: ále przez znáki z podányá łmyłłow/

7: álbo z powyłłci czyyey (komu wyárę

8: dawa) przyyęte/ rozbiráyąc á rozwa=

9: záyąc ye/ ku vznányu rzeczy káždy/

10: łftnołci y przyczyn yey przychodźci

11: mułi: Co tu łłyrzey rozbirác myey=

12: łcá nyemálz. Yedno dla lepłłego wy=

13: rozumyenyá/ weźm tego przykłád ye=

14: den álbo dwá. Co yelt yáłnyeyłłego

15: nád flońce? A yednák yego łftnołć y

16: przyrodzenye nye z inąd poznawamy

17: yedno iż widźimy/ iż yelt cyáło okrą=

18: głe á łwyátłe ná nyebye/ w koło żye=

19: myę włtáwicznye obchodzące/ bytno=

20: łcyá łwoyá dzyeń/ nyebytnołcyá noc

21: czyniące/ zagrzewające żyemyę/ y

22: wśfytkye rzeczy ná żyemi y w żyemi.

23: Coż fluśnyey rozum człowyeczy znać

24: ma/ yedno sam fyebye á śily fwoye?

ponye=

strona: B7

Dworz. z Mnichem.

1: ponyeważ zawnie przy łobye yeft. A

2: yakoż ktemu poznányu przychodzi?

3: nye prostym á gołym weźrzenim w

4: itność swoyę albo przyczyn yey/ yako

5: Anyeli łami fye znayą: ale przez zna=

6: ki/ ktore sam swym dowcipem/ albo z

7: nauki mądrych ludzi á godnych wyá=

8: ry poymuye. A ty łą myślenie/ mo=

9: wá/ ktorą człowyek yeden drugyemu

10: myśli swe oznaymya/ pamyęć prześ=

11: łych rzeczy/ wyádomość przyśzłych/ v=

12: myeyętność rozmaitych kunftow y ná

13: uk/ obaczánye co z czego/ á co po czem

14: ma być/ á co przed czem bywa. Yesliż

15: to tak wrzeczach tych/ przy ktorych=

16: my zrofli/ daleko wyęcey w rzeczach

17: duchownych/ przez znaki ku poznányu

18: ich przychodzić musimy. A przeto y

19: pan Krystus mistrz nález rozumyeyąc

20: temu nyedostatkowi náśsemu/ znaki

21: widome nam dał/ przez ktorebyśmy

22: ku wyádomości y pewności nyeyá=

23: kyey łafki bożey przeciw nam przy=

24: chodźili. A to fą omywánye widome

ná

strona: B7v

Rozmowá trzeciya

- 1: ná krzcýe/ rozgrzeffeny kápłáńfkye
- 2: przy pokućye/ przyymowánye ćyáá
- 3: y krwye páńfkyey/ y ine. Tymże oby=
- 4: czáyem ku poznányu końcyoła bożego/
- 5: ktory yeft ćyáło Kryftułowu duchow=
- 6: ne/ nye ináčey yedno przez nyeyákýe
- 7: znáki przyfc muśimy. D. Ktoreż to
- 8: znáki? M. Luteranowye twoi (D.
- 9: Yuż nye moi) M. Dwá znáki vká=
- 10: zuyą/ po ktorychbyfmy myeli práwy
- 11: końcyoł boży poznác/ á od nyepráwych
- 12: á podfornych rozeznác. D. Ktore to
- 13: fą? M. Szczyra á zdrowa náuká E= (*marg*) Znáki ko
- : fcyoła bo
- : żego we=
- : dle kácý=
- : rzow ni=
- : nieyffych (-)
- 14: wányeliey/ á práwe vzywánye fwyą=
- 15: tofci. D. Aza źle? M. Wnet vfly=
- 16: ffyfz? Yeftci to oboye y muśi być w ko=
- 17: fcyele bożym: A nigdzye indzye nye
- 18: yeft: Y to yeft grunt końcyoła tego: flo=
- 19: wo boże/ álbo Ewányelia (*marg*) Ewan=
- : yelia. (-) (nye o píá=
- 20: ney ewányeliey to tylko rozumyeyac/

- 21: ále o wśfelkim pośelstwy poćyefńnym
 22: a zbáwyennym/ od Bogá/ bądź ná pi=
 23: ímye/ bądź wśtmye/ álbo też ćichą íprá
 24: wą przez páná Kryśtuśá/ y ápośtoły

yego

strona: B8

Dworz. z mnichem

- 1: yego nam podánym/ yáko fye wczorá
 2: piśmem y inśfymi wywody dowyo=
 3: dło) A tá Ewányelia práwe vżywá=
 4: nye śwyatofći wśoby zámymka/ y ko=
 5: ścyołowi podawa. Bo człowyeczy ro=
 6: zum zwłáśczá po grzechu/ ták wyśo=
 7: kim rzeczam śám z fyebye śprośtác nye
 8: może. Ale yednák ty dwye rzeczy nye
 9: mogą nam być zá znáki/ przez ktore=
 10: byśmy śnádnye ku poznányu koścyołá
 11: przyić mogli. Abowim znák znáyom=
 12: śfy nam być ma/ niźli rzecz oná/ ktorą
 13: przezeń poznác chcemy: przez nyezna=
 14: yomy nic nyepoznamy. Yáko ktoby
 15: śládu záyęczezo á śárnyego nyeznał/
 16: tákby rychło ná wilká álbo liźkę trá=
 17: fił/ mnimáyąc iżeby ná śárnę álbo ná
 18: záyącá. Albo dymy nyeznájąc/ á wi=
 19: dząc kurzáwę z prochu/ álbo páre z mo
 20: krádlni/ mnimałby/ ále omylnye/ iż
 21: tám ogyeń. D. Ale Ewányelia á ślo
 22: wo boże pewne y yáśne yeśt. M. Sá=
 23: mo w śobyé ták pewne y yáśne/ iż nic

24: pewnyeyłfego áni yálnyeyłfego nye=

máfz.

strona: B8v

Rozmowá trzecya

1: máfz. O pewności Pan łam powye=

2: dzyał:(*marg*) Mar. 13.

3: Luc. 21. (-) Nyebo y żyemyá przemią:

4: Ale flowá moye nyepzemią: O yá= (*marg*) Ioan. 8. (-)

5: fności: Yam yełt fwyátłóć fwyátá: ro=

6: zumyey przez náukę łwoyę á ewánye=

7: lią: kto mye náłładuye nye chodzi w

8: ćyemnościach. O oboygu Dawid łpye (*marg*) Pfal. 18. (-)

9: wa: Swyádectwo páńłkye pewne/

10: łprawuyące mądroć w máluczkich:

11: Spráwyedliwości páńłkye práwe v=

12: wełáyące łercá: Przykazánye páń=

13: łkye fwyátłe álbo yáfne/ ofwyecáyące

14: oczy. Y nád Bogác nic pewnyeyłfego/

15: á nád flońce nic yálnyeyłfego nye=

16: máfz. A yednák my przelłpycznye w

17: flońce weźreć/ á co łye około nyego dź=

18: yeye/ pewnye obáczyć nyemożemy:

19: Y wyele ludzi mnima iżeby było czyr

20: wone/ álbo złotey bárwy/ á ná dwye

21: pyędzi wyełkye: Ná czym łye bárzo

22: myłá. Było też y łnadź yełłcze yełt

23: wyele ludzi/ ktorzy bogá nyezneyá/ á

24: łtworzenye yákye zá bogá máyá/ Y o=

25: włsem żaden go człowyek rozumem

strona: C

Dworz. z Mnichem

- 1: ſwym ogárnać nyemoże: A to ſye dzye
2: ye nye flońcá álbo bogá winą/ ále oczu
3: á rozumow náſfych nyedoſtátkyem.
4: Tákże y flowo boże y práwe vzywá=
5: nye ſwyatołci/ ſąc rzeczy wfobye bárzo
6: pewne y yáfne. Ale iż przewyſſfáyą
7: rozumy człowecze/ bárzo přetko ſye
8: ná nich ludzye mogą omylić/ y omyláyą.
9: Bo nikt z nas bogá mowýcego
10: nye ſlyſfy/ áni ſlyſłá: Słyſſeli żydo= (marg) Ioan. 6. (-)
11: wye o yedzenyu cyáłá yego/ á yednák
12: nye rozumyeli: Słyſſeli Apoſtołowye

Lu. 18.

- 13: o vcyerpyenyu y zmartwychwſtányu
14: yego/ y ci ná on czás tego nye poyeli.
15: Coż my o ſobye mamy dzyerzeńć/ kto=
16: rzy z pińmá tylko a ſlow ludzkich/ kto=
17: re ſye rozmáicye rozumyeć dawáyą/
18: ſlowo boże czyrpamy/ á káždy wedle
19: ſwego zdányá wykłádác ye chcemy?
20: Ale yáfnye ſye to y dowodnye wczorá
21: y onegdy pokazáło/ iż żaden człowyek
22: ſám z ſyebye pewney znáyomofci flo=
23: wá bożego myeć nyemoże: Pogoto=
24: wyu áni práwego vzywányá ſwyato=

C

ſci/

strona: Cv

- 1: íci/ ktore nye z inąd yedno z fłowá bo=
 2: žego/ płynye/ á wyęcey vftmnye álbo
 3: teź ćichą ípráwą á zwyczáyem/ niżli
 4: ná pífmnye yeft podáne. (*marg*) Wffyficy
 : kácerzo=
 : wye przy
 : włáfczá=
 : yą łobye
 : íczyre flo
 : wo boże/
 : y prawe
 : vzywánie
 : fwyătołci (-) Nyebyło żad=
 5: nych kácyrzow nigdy ná fwyécie/ kto=
 6: rzyby nye twirdźili/ iż v nich fámych/
 7: á nyegdźye indźye yeft/ álbo była ífczy
 8: ra á zdrowa náuká Ewányeliey á flo=
 9: wá bożego/ y práwe vzywánye fwyą=
 10: tołci: A yednák fye to ták nye náydo=
 11: wáło. Co było íproftnyeyśłego nád
 12: Cerdoniany/ Gnoftyki/ Valentynia=
 13: ny/ *Márcyomty* [!] / Manichei/ Adámity/
 14: bądź w wyerze álbo náuce/ bądź wíprá
 15: wye żywotá/ y fwyătołcyách? yeśliż
 16: godno ták fláchetnym imyeniem zwác
 17: ich hányebne zabobony. Aż ítrách po=
 18: wyádác/ á vtciwe vlfy tego nye ćir=
 19: pyą. Yednák ći wffyficy ták o łobye
 20: dźyerżeli/ y ná to vmiráli/ iż fye ífczy=
 21: rey y zdrowey náuki fłowá Bożego

22: dzyerzeli/ á fwyatofci dobrze/ á wedle

23: vltawy bofkyey vzywali. Y teraz za

24: nalfych czafow co kacertw roznych iest

od fy=

strona: C2

Dworz. z mnichem

1: od fyebye w Nyemcach/ w Czechach/

2: w Szwycarfkyey zyemi/ w Nider=

3: lantye/ w Angliey: ktore tak około na=

4: uki á flowa bozego/ yako około fwy=

5: tofci á vzywanya ich myędzy soba fye

6: nyezgadząya. Ktorzyz prawye/ á kto=

7: rzy nye prawye? abyfmy z tąd poz=

8: nali/ w ktorych yest kofcyol bozy albo

9: krzełciyanfki/ ktorego sfukamy. Kážda

10: z onych fekt kfoby kofcyol cyagnye/ á

11: ine od nyego odpycha: foby ffczyra á

12: zdrowa naukę ewanyeliey/ y prawe

13: vzywanye fwyatofci przywalfczayac

14: á innym bład/ falfz/ kacyrftwo/ y ffalen=

15: ftwo przczytáyac. A nierzkaç mye=

16: dzy roznyimi fektami/ ale y myędzy

17: yedneyffe fekty ludzmi á wodzmi to

18: fye náduye. Abowim Philip/ Ozy=

19: ánder/ Elácius Lutherowey nauki fye

20: dzyerząc/ przedfye yeden drugyemu

21: bład y kacyrftwo przypifuye: A w ye=

22: dnym myełcy Krolewcu Morle á O=

23: zyánder (Bo drugim ktorzy fye teź z

24: temá dwyemá nye zgadzali/ yuź precz

C ij

kaza=

strona: C2v

Rozmowa trzecia

- 1: kazano) tak yeden o drugim dzyerzy.
- 2: Yakoż tam z tych znakow poznamy
- 3: gdzye kołcyoł/ gdzye nye? A tak acz
- 4: yeft w kołcyele prawym łczyra á zdro
- 5: wa nauka ewanyeliey/ y prawe vzy=
- 6: wanye łwyatołci: A nigdzye go indzye
- 7: nyemalz: A bez oboygá tego kołcyoł
- 8: byc nyemoze: Ani yeft prawy kołcyoł
- 9: gdzye tego nyemalz (Wtym łye z Lu=
- 10: terany zgadzamy) Ale iz łye ná tym
- 11: oboygu ludzye omylic moga/ y częfto/
- 12: yakoś łyłfał/ omylalya/ mayac za pra
- 13: wa nauke y prawe vzywanye łwyato=
- 14: łci to/ co nye yeft/ z tych dwu rzeczy
- 15: albo znakow czlowyek prawego kołcyo
- 16: łá bozego poznac nyemoze. Y owłsem
- 17: za poznanim kołcyoła oboye ono poz=
- 18: nac musimy: iz to yeft łczyre flowo
- 19: boze/ y prawe vzywanye łwyatołci/
- 20: ktorego kołcyoł/ flup y grunt prawdy/
- 21: mayacy łprawce pana Kryftula y du=
- 22: cha łwyetego vczy y náłladuye. Y pan
- 23: ci Kryftus nye mowi/ Kto mnye przy=
- 24: muye was przyymuye/ á kto mna(marg) Luc. 10. (-)

gárdzi

strona: C3

- 1: gárdzi/ wami gárdzi: Ale: Kto was
- 2: przyymuye/ mnye przyymuye/ á kto
- 3: wami gárdzi/ mną gárdzi. Nye czyni
- 4: tu przyymowane fyebye/ to yeft flo=
- 5: wá bożego/ znákyem kołcyoła/ ktory z
- 6: Apoštołow poczał budowác: Ale ow=
- 7: ísem przyyęcye Apoštołow/ to yeft ná=
- 8: uki ich á kołcyoła/ znákyem przyyę=
- 9: cya náuki fwey á fłowá Bożego.
- 10: Wyfzly tymi czáfy kfyafzki nyeyá=
- 11: kye z Angliey/ przy ktorych náfz yeden
- 12: Polak imyę fwoye przypifał/ w kto=
- 13: rych trzy fą znáki kołcyoła bożego opi=
- 14: fáne/ mym zdánim/ íproftnyeyfse á
- 15: nyepwnyeyfse nizli ony dwa Luter=
- 16: fkye. Acz ponyekąd ktemuż fye fcyá=
- 17: gáyą. Yedno iz to yeft obyczay kácyr=
- 18: fki/ ná cudzych wymyflech nyepzefotá=
- 19: wác/ Ale im co przydávác/ álbo co
- 20: nowego/ chocia íproftnyeyfsego czá=
- 21: fem/ wymyflác. Nám pewnyeyfnych
- 22: y yáfnyeyfnych znákow práwego ko=
- 23: fcyoła Kryftuowego potrzebá: A nye
- 24: trzebá ich dáleko álbo wyfoko/ álbo

C iij

głęb=

strona: C3v

Rozmowa trzecia

- 1: głęboko ífukác/ áni z fwey głowy ko=
- 2: mu wymjflác/ yáko nowi ci Nyemyec
- 3: cy y Angyelfcy kácyrzowye czynya.

- 4: Sámi fyę nąm wtrącáya/ ták iż do=
 5: brze nąm (yáko ono mowya) oczu
 6: nyewykoła. D. Ktoż to ła? M.
 7: Powyem.(*marg*) *fymbo*
 : *lū apo*
 : *ftoloR*
 : Háflo/
 : álbo fk=
 : ład ápo
 : ftolfki. (-) Od początku kazánya fwe=
 8: go Apoftołowye z náuki miłtrzá fwe=
 9: go páná Kryftuía/ y nádchnyem du=
 10: chá S. zebráli ná krotce nyeyáką fum=
 11: nę wyáry/ ná ktoreyby profci ludzye
 12: przeltác/ á ku zbáwyenyu dofyc myec
 13: mogli: A ktorzyby głęmyey nyebye=
 14: fkich rzeczy fyęgác chcyeli/ áby tąż to
 15: fumą/ yáko złotnicy weinfteynem
 16: złoto/ probowáli/ á co podroźnego/ co
 17: zdroźnego/ dofwyadffáli. A tę zowye=
 18: my dwánałcye członkow wyáry/ álbo
 19: *fymbolum Apostolorum* : po náffemu
 20: fklad Apoftolki: przeto iż fyę oni ná
 21: nye fkladáli: álbo wedle drugyego/ á
 22: fnadz lepffego wykłádu/ háflo/ po kto=
 23: rymby krzełciyanin yeden drugyego
 24: poznał/ yáko w woyfce háflo bywa da=

wano/

- 1: wano/ áby fye ludźye/ ktorzy fą pod
- 2: yedną fprawą/ ználi. To háflo álbo ten
- 3: fklad wfyfłtko krzełciyańftwo przyyę=
- 4: ło: Tego fye nyeodmyennye dźyerzy:
- 5: Tym wątpliwofci y błędy około wyá=
- 6: ry/ ktore przez wfłteczne ludźye á ká=
- 7: cyrze z poduśfczenya czártowfkyego w
- 8: noffone bywały zrażáło/ y zraża.(*marg*) *cōcilia*
- : Obyáf=
- : nyály
- : fklad á=
- : poftol=
- : fki. (-) Ale
- 9: iż ten fklad bárzo krotki yeft/ á nye w=
- 10: flem błędom y wątpliwofcyam do
- 11: końcá yálnye zábyega/ podczas ij oy=
- 12: cowye fwyęci á zbory álbo concilia po
- 13: fpolite krzełciyańfkye fprawą duchá
- 14: S. wedle potocznych potrzeb inymi á
- 15: ftyrfymy flowy (przedfye od nyego
- 16: nye odftęmpuyąc) obyáfnyáli. Co fye
- 17: yálnye okázuye z pirwfłego połpolite=
- 18: go álbo powfłechnego concilium/ ná
- 19: ktore zá czáfow Constantiná pirwfłe=
- 20: go/ Cefárzá Rzymfkyego zebráło fye
- 21: było do Nicei trzy ftá y ósmnałcye bi=
- 22: fkurow. Tám iż fye był ffczał przez
- 23: Ariuáf kácyrzá błąd około boftwá y ná
- 24: rodzenya wyecznego fyná bożego: A

strona: C4v

Rozmowa trzecia

- 1: w skłádzye álbo háfle onym Apoštoł=
 2: íkim bárzo krotko/ á nye yálnye o tym
 3: dotknyono/ iż/ wyerzę y w Yezufá Kry
 4: ítułá fyná yego yedynego páná náffe=
 5: go: ífyrzey á yálnyey tego oycowye o=
 6: ni dorázili temi flowy: Ktory fye vro=
 7: dźił z oycá yedynak/ to yeft/ z íftności
 8: oycowłkyey: Bog z bogá: fwyátłość z
 9: fwyátłości: Bog práwy z bogá práwe=
 10: go: Vrodzony nye vczynony: Homo=
 11: ufios/ to yeft yedney íftności z oycem:
 12: przez ktorego wfyfłkye rzeczy vczy=
 13: nyone/ táko ktore w nyebye/ yáko kto=
 14: re ná żyemi fą. A to też wfyfłtko krze=
 15: íciyańftwo przyyęło nye inácey/ yed=
 16: no yáko ono/ co przez Apoštoły było
 17: podano. Tákże gdy rychło potym Má=
 18: cedonius pátryárchá Cárzegrodzki ál=
 19: bo Conftántinopolski o duchu S. zru=
 20: ífył/ iż nye yeft yedney íftności áni w=
 21: ładzey z bogyem oycem y fynem. rc.
 22: iż w onym skłádzye álbo háfle ápoštoł
 23: íkim nyc wyęcey o duchu S. nyebyło/
 24: yedno: Wyerzę w duchá S. Wtore con=

cilium

strona: C5

Dworzá. z Mnichem.

- 1: cilium powśfechne/ ná ktore fye zebrá=

- 2: ło było do Conſtántinopolá zá przy=
 3: czyną Márcianá y Theodożego Cefá=
 4: rzow ńto y pyęćdzyeſyąť bifikupow/ do=
 5: kładáyac tego/ co przez Apoſtoły dla
 6: przedłużenia á zátрудnyenia opuff=
 7: czono było/ ták ten ártykuł obyáńniło:
 8: Wyerzymy w ducha S. páná/ á ozy=
 9: wyáyącego/ z oycá pochodzącego/ kto=
 10: ry z oycem y ńynem ma być chwalon
 11: y wyelbyon: ktory mowił przez pro=
 12: roki. A thym ono kácyrńtwo ſkáżone
 13: yeſť y zniſſczone. A iż k rzeczy náńfey
 14: przyńtápyę/ Wtym námyenyonym
 15: háńle álbo ſkładzye ápoſtońńkim myę=
 16: dzy inymi ártykuły yeden yeſť:(*marg*) *Práwe z=*
 : náki koś=
 : cyońa bo
 : żego. (-) Wye=
 17: rzę ſwyęty końcyoń pońpolity/ álbo po= (*marg*) *Catho*
 : *lica.*
 : powńfe=
 : chny. (-)
 18: wńfechny (yuz ták wykładaymy to/
 19: co Lácinnicy węńpońek z Greki zową
 20: *Eccleſiam catholicam*) A toż to ńą
 21: dwa znáki/ po ktorych práwy końcyoń
 22: boży poznác możemy/ iż on yeſť á ma
 23: być ſwyęty y powńfechny. Ale iż wye=
 24: le kácyrńkich zborow powńtawáło/ kto=

strona: C5v

Rozmowa trzecia

- 1: re łoby y fwyętołć przywłałczáły/ y
- 2: bárzo łye po fwyęćye myełcmi y czá=
- 3: łmi łfyrzyły/ á ftąd łye łwyęty y po=
- 4: włłechnym/ á przeto práwym bożym
- 5: kołćyółem być myeniły/ dla tego wyłł
- 6: łłey námyenyone concilium Conftan=
- 7: tinopolłkye duchem S. nádchnyone/
- 8: ku onym dwyemá znákom drugye d=
- 9: wá przyłóżyło/ A ták on członek obyá=
- 10: łniło: Iż wyerzymy yeden/ łwyęty/
- 11: powłłechny/ y Apołłolłki kołćyół: Aby
- 12: tym yálnyey włłyfłcy rozumyeli/ iż ża=
- 13: dni kácyrzowye áni odłłczepyeńcy/ yá=
- 14: kożkolwyek łwyęty y fye być zdádzą/
- 15: y po wyelu kráinach y żyemyách roz=
- 16: mnożeni/ ku kołćyółowi bożemu nye
- 17: przyłłucháją/ ponyeważ łye od yed=
- 18: nołci kołćyółá odkrywáją/ á nowe po=
- 19: rządki y łpráwy/ mimo Apołłolłkye
- 20: łoby y wynáydują. A ták tho po dziś
- 21: dżyeń we włłsem krzełciyáńłtwy w
- 22: kołćyole przy młłfach łpyewájąc wy
- 23: znawamy. Toć łą prawdziwe á nyeo=
- 24: myłne znáki przez duchá S. ktory ko=

łcyół

strona: C6

Dworz. z Mnichem.

- 1: łcyół y concilia porządne (yáko ono

- 2: było) Ípráwuyę/ nąm podane/ po kto=
 3: rych práwy kołcyoł boży poznawamy
 4: y poznać mamy/ który yełt yeden/
 5: Íwyęty/ powśfechny/ y Apołtolłki. D.
 6: Trzebá by to yálnyey wyłóżyć. M.
 7: Dobrze chcełz. Bo y ty znáki kácyrzo=
 8: wye złym wykłádem zgromádeny=
 9: om fwoim po częłci przywłáfczáyą/ á
 10: práwemu kołcyołowi ye odeymują. A
 11: przeto rozbyerzemy ty cztery łowká
 12: á znáki kołcyołá po yednemu/ á gđzye
 13: łye wśfyłtki zeydą/ tám bez wśfelákye=
 14: go wątpyenyá práwy kołcyoł boży á
 15: Kryłtułow/ nye inácyey yedno yáko po
 16: łládu álbo po łłnurze/ naydźyemy: kto
 17: rego łye mocnye dźyerzeń mamy y
 18: muśimy/ nye dawáyc łye vwodźić
 19: áni w práwo/ áni w lewo. A toź ták/
 20: Iż przodkyem ony dwá/ ktore łą w há
 21: łle álbo łkłáđzye Apołtolłkim/ wyprá
 22: wyę: Swyęty ma być ten kołcyoł.(*marg*) Kołcyoł
 : Íwyęty.
 : Dan. 9. (-) A
 23: nyemoże być ináklłfy/ gdyź przez tego
 24: zbudowan yełt/ który yełt Íwyęty nád

Íwyę=

strona: C6v

Rozmowá trzecya

- 1: Íwyętyimi/ á który mowi: Bąđźcyę (*marg*) Leuit. 19. (-)
 2: Íwyętyimi: Bom ya yełt Íwyętyjm/ pan

- 3: Bog wáŕz.(*marg*) Apoc. 21. (-) Dla tego ij teŕ Yan S. w
- 4: obyáwyenyu zowye myáŕtem fwyę=
- 5: tym. Páweł teŕ fwyádŕfy/ Iŕ pan Kry (*marg*) Ephe. 5. (-)
- 6: ftus wydał fye zań/ áby ij poŕfwyęcił/
- 7: iŕeby był fwyęty. Z tąd Hus Czech/
- 8: á przed nim Wiklew/ á dáŕleko przed
- 9: obyemá zá czáŕow Bernatá fwyętego
- 10: Pyotr nyeyáki/ A przed yedennáŕcyá
- 11: ŕeth lat teŕ Donat w Afryce/ wŕyęli
- 12: doworę błędu/ ktorego Montenŕes/ Ro=
- 13: gátiani/ Circumcelliones/ y Valden=
- 14: ŕes álbo Pikárći/ kácyrzowye ták rze=
- 15: czeni/ náŕŕádownáli/ á zá náŕŕey pámyę=
- 16: ċi w Sáfy yáŕ fye go Luther z vcznyá=
- 17: mi ŕwemi/ myenyác/ iŕ yáko w nye=
- 18: bye/ thák y ná żyemi dobrzy tylko á
- 19: ŕwyęći/ álbo yáko Hus powyedał/ wy=
- 20: bráni á zrzádeni ku chwale wycz=
- 21: ney/ ktore po łáŕcinye [praedefinatos](#)
- 22: zowá/ ktemu koŕcyołowi przyŕluchá=
- 23: yá/ á ŕli y przeŕreni ná potęmpyenyę/
- 24: do nyego nic nye máyá. A piŕmem te=

go pod=

strona: C7

Dworz. z Mnichem.

- 1: go podpiráli/ nákrzywyáyc ye ku fwe
- 2: mu wŕáŕnemu zátrácyeny. Abowim
- 3: yákom teraz przypominał/ piŕŕe Pá=
- 4: weł S. do Ephezow/ iŕ Kryŕtus vmiło=

- 5: wał kołcyoł/ y wydał fye zan/ áby ij po
- 6: fwyęcił/ omywáyac ij kámpyela wo=
- 7: dy wflowye żywota/ áby ij łobye łpofo
- 8: bił chwálebny kołcyoł/ nyemáyacy z=
- 9: mázy/ álbo zmárfku/ álbo co tákyego/
- 10: ále áby był fwyęty á nyepokalány. Ale
- 11: tu nyepiśe Páweł/ iż ij yuż ták łobye
- 12: Kryftus łpofobił/ iż nyema zmázy. rć.
- 13: Ale/ áby ij łobye ták łpofobił: Co fye
- 14: ná onym/ á nye ná tym fwyęcye łpeł=
- 15: ni. Acz gđzyeby teź kto chćyál ták ro=
- 16: zumyeć/ iż ná tym fwyęcye fwyęty
- 17: yełt kołcyoł/ nye przeto złych á przez=
- 18: ránych ná potęmpyeny w łobye nye
- 19: ma/ A ci będac w nim przedfye mu
- 20: nic fwyątołci nye wymuyą.(*marg*) Zli teź do
- ⋮ kołcyoła
- ⋮ przyflu=
- ⋮ cháya. (–) A iż łą tá=
- 21: cy w kołcyele/ á błąd inácey rozumyeć
- 22: okázuye fye ták z połpolitych conciliy/
- 23: ktore ten błąd potęmpiły/ yáko z yál=
- 24: nego łłowá boźego/ gđzye pan Kryftus

kroleft=

strona: C7v

Rozmowa trzecia

- 1: krolefwo nyebyefkye/ przez ktore nic
- 2: inego/ yedno tento kołcyoł łwoy/ ná
- 3: fwyęcye będac/ rozumyał/ yuż śyeći
- 4: w morze wpuffczoney/ yuż ośyewko=

- 5: wi álbo náfyenyu/ yuż wefelu/ yuż
- 6: dźyefyąći dźyewicąm/ yuż kupyec=
- 7: twu/ yuż owczárni przyrownawa:
- 8: Yan ij też krzćícíyel S. bojłkowi/ á Pá
- 9: weł wyelkyemu domowi przyrownał
- 10: A w łtárym zakonye/ gdźye przez No= (marg) Gen. 7. (-)
- 11: ego korab známyenowan yeft. Bo y w
- 12: korabyu onym czyfte y nyeczylte źwye
- 13: rzetá były:(marg) 3. Tim. 2. (-) Y w wyelkim domu nye
- 14: tylko łą złote á łrzebrne łedy/ ále y drze
- 15: wyáne y glinyáne/ A nyektore ku po=
- 16: tćiwofći/ nyektore ku zelżywofći:(marg) Ioan. 1. (-) Y ná
- 17: bojłku áż do zwyanya/ to yeft/ do łą=
- 18: du bożego/ nye tylko pńfenicá yeft/ ále
- 19: y łlomá álbo plewy. W łyeći też dob= (marg) Mat. 13. (-)
- 20: re y złe ryby/ áż do wywłeczenya ná
- 21: brzeg/ to yeft do łkończenya łwyáthá/
- 22: yáko pan łąm wykłáda: Tám ye do=
- 23: piro Anyeli przebyora: Y náfyenye
- 24: ono ktore(marg) Ibidem. (-) przy drodze/ ná łkálę/ á myę=

dzy

strona: C8

Dworz. z Mnichem

- 1: dzy ćirnye pádło/ á potym yedno ćir=
- 2: nye zágłufyło/ drugye flońce vłufy=
- 3: ło/ trzećye ptacy pozobáli/ wedle łá=
- 4: mego Páná wykłádu/ ony známyenu
- 5: ye/ ktorzy przyyąwłfy łlowo boże/ z=
- 6: wyedźyeni od czártá/ álbo dla czesne=
- 7: go dobrá/ álbo dla przeciwnofći/ wed=

- 8: ług yego fy e nye fprawuyą/ áni owoc
- 9: dawąya. Ná wefele też fludzy gofpo= (marg) Math. 22. (-)
- 10: dárzey/ to yeft ápoftołowy e namyá=
- 11: ftkowye ich/ zebráli dobre y złe: A on
- 12: ktory yuż przez wyárę y krzeft wfedł
- 13: był ná ono wefele/ ále nyemyał odźye
- 14: nya wefelu przyftoynego/ nye pirwey
- 15: wyrzucon yeft/ áliż gofpodarz wfedł/
- 16: áby oglądał goduyące/ to yeft áliż ná
- 17: drugim fwyecye. Dźyewice też/ kto= (marg) Math. 25. (-)
- 18: re wfyfłtkye dźywice przez wyárę by=
- 19: ły/ y kágáńce myály/ áliż po vńnye=
- 20: nyu/ to yeft po fmyerći/ fśalone od mą
- 21: drych/ á nyemáyacc [!] oleyu w kágán=
- 22: cach/ tho yeft miłóci przy wyerze/ od
- 23: nyemáyących odłączone fą.(marg) 2. Cor. 11. (-) A Páweł
- 24: fy e też boi o fwoyę dźyewicę/ ktorą yuż

był

strona: C8v

Rozmowa trzecia

- 1: był poślubił Kryftułowi/ to yeft/ o Ko=
- 2: ryntłki koſcyoł/ do ktorego to piſſe/ áby
- 3: yáko wąż Yewę zwyodł chytrócyą
- 4: fwoyą/ ták też zmyfłly ich nyebyły zá=
- 5: kázone/ á iżeby nye wypádli od profto=
- 6: ty/ ktora yeft w Kryftufye Yezufye. A
- 7: o wybráne y zrządzone ná chwałę wye
- 8: czną bać fy e nyetrzebá.(marg) Math. 25.
- 9: Lu. 19. (-) Y fludzy oni/
- 9: ktorym człowyek fláchetny odchodząc

- 10: do dálekyey kráiny/ to yeft pan Jezus
- 11: Kryftus zchodząc z tego fwyátá do kro
- 12: leftwá nyebyefkyego/ máyętnoći á ná
- 13: uki fwoyey fpráwę y fáfowánye po=
- 14: ruczył/ wfyfycyć pod yego rofkázowá=
- 15: nim/ á w domu yego/ to yeft w kołcye=
- 16: le byli: A yednák fye nye wfyficy we=
- 17: dług yego woley fpráwowáli/ áni w=
- 18: fyficy wefzli do rádofci yego: Ale zły
- 19: fługá wrzucon yeft do ćyemnoći zew=
- 20: nętrznych/ á nye pirwey/ áliż fye pan
- 21: wrocił ná liczbę/ to yeft/ ná fád. W o=
- 22: wczárni też Syná człowyeczego nye
- 23: tylko owce fą/(*marg*) [Math. 22.](#) (-) ále y koźyefkowye. A
- 24: nye pirwey ye rozłaczy/ áliż przyy=

dźye w

strona: D

Dworz. z Mnichem.

- 1: dźye w máyęftácye fwoim z Anyoły
- 2: fwemi. Skąd fye znáczy y okázuye/ iż
- 3: nye tylko wybráni á zrzádeni ku zbá=
- 4: wyenyu/ tu ná fwyęćye w kołcyele fą/
- 5: ále y źli á przeźreni ná potęmpyeny.
- 6: Ná konyec yáfnie Pan powyeda/ iż fą (*marg*) [Math. 13.](#) (-)
- 7: w kroleftwye yego/ to yeft/ w kołcyele
- 8: pogorffeny/ y ci/ ktorzy nyepráwoć
- 9: czynyą/ to yeft źli á nyefpráwyedliwi:
- 10: ktorzy áż przy fkończeniu fwyátá bę=
- 11: dą zebráni/ á w ogyeń wrzuceni. A
- 12: gđzyeby to ták było/ yáko ci kácyrzo=

- 13: wye twirdzą/ iżby tylko wybráni do
- 14: kołcyoła tego przyflucháli/ tedyby pro
- 15: zna á nyeprzyłtoyna fynowi bożemu
- 16: była náuká oná v Máthuślá S.(marg) Math. 15 (-) gđzye
- 17: onego/ ktory przeciw nam zgrzełfy á
- 18: nyepolepłfy fye zá dwoim nápomina
- 19: nim brátłkim/ kołcyołowi każe opo=
- 20: wyedźyeć/ á zá pogánina á odrzuc=
- 21: nego myeć/ gđzyeby kołcyoła nyeuflu=
- 22: chał. Nye o tychci to mowił/ ktorzy
- 23: nye fą w kołcyele. Abowim/ y zá nye
- 24: ty ktorzy wnątrz/ to yełt/ w kołcyele(marg) 1. Cor. 5. (-)

D

fą/ wy

strona: Dv

Rozmowa trzecia

- 1: fą/ wy fądźicye? mowi S. Páweł do
- 2: Korynthow piśfąc: Bo ony ktorzy ze=
- 3: wnątrz fą á nye w kołcyele/ Bog bę=
- 4: dzye fądźił. A gđzyeżby tego kołcyoła
- 5: śfukác/ do ktoreg^o fie nam Pan vćyekác
- 6: á yego śfukác każe/ yełli fwyęci á wy=
- 7: bráni tylko do nyego przyflucháyą?
- 8: Abowim nikt/ bez ofobliwego obyá=
- 9: wyenya bożego/ wybránya czyyego/
- 10: áni fwego włáfnego pewyen nye yełt/
- 11: yáko Sálomon piśfe: Nyewye czło= (marg) Eccliaft. [!] 9 (-)
- 12: wyek yełli godzyen miłoci/ czyli my=
- 13: erzyączki:(marg) Hom. 11. (-) A Páweł S. vpomina one=
- 14: go/ ktory w łálce bożey łtoi/ áby fye w
- 15: łercu śwym nyepodnośił/ ále żeby fye

16: bał/ áby yáko Bog przyrodzonym roz=

17: gam nyepzepuścił/ yemu fyte też tá=

18: kyeż nye ftáło. A ták błędna to táka

19: dumá o kołcyele y kácyrfka/ á dawno

20: od fámego kołcyoła odrzuconá. W nye

21: bye fyte to dalibog wypełni/ iż kołcyoł

22: w żadnym członku swoim nye będye

23: myał zmázy áni zmárfku/ áni co ine=

24: go tákyego/ ále będye fwyęty á nye=

poka=

strona: D2

Dworz. z Mnichem.

1: pokalány/ kyedy yuż dáley śmyerći

2: nye będye/ áni żałoci/ áni wrzałku/ (marg) Apoc. 21.

: Romá. 3. (–)

3: áni bolełci/ yáko piłfe Yan S. Teraz

4: wífelkye ftworzenye fnámi yefłcze w=

5: zdycha y boleye: A nye tylko ono/ ále

6: y my fámi/ ktorzy pirwołtki duchá

7: mąmy (mowi Páweł) wzdychamy

8: fámi w łobye/ łpołobyenya fynow bo=

9: żych oczekawáyc/ odkupyenya cyála

10: náłłego. Tám wíłfłtko ftworzenye wy

11: báwyone będye od nyewoley zákáze=

12: nya/ ku wolności chwały fynow bożych

13: Co fyte nye o inym ftworzenyu rozu= (marg) Mar. 16. (–)

14: mye/ yedno o onym/ ktoremu Pan ro=

15: łkazał opowyedáć ewányeliá/ to yełt

16: o ludżych: Y to nye o wíłfłtkich/ ále

17: o onych tylko/ ktorzy/ yáko piłfe Pá= (marg) Roma. 8. (–)

- 18: weł S. wedle ćirpliwości dobrego v=
 19: czynku/ to yeft/ ćirpliwyę/ trwáyac w
 20: dobrych vczynkoch/ chwały tći/ á iżeby
 21: byli proźni zákáženya/ ífukáyą/ to
 22: yeft o ludźyach krzełciyáńłkich/ ktorzy
 23: tu yełłcze nye do końcá proźni zákáże=
 24: nya. (*marg*) Apoc. 81. (-) Tám nic zmázánego/ áni myer=

D ij

żyo=

strona: D2v

Rozmowá trzećya

- 1: żyonego/ áni kłámłtwo żadne nye w=
 2: niđzye. Tám dopiro bęđzye práwye á
 3: cále łwyęty kołcyoł/(*marg*) 1. Cor. 15. (-) kyedy bog bęđzye
 4: włłyłtkim we włłyłtkich/ po zwyćyę=
 5: łtwyę ćyáłá/ łwyátá/ y czártá/ przećiw
 6: kthorym nyeprzyyaćyelem włtáwicz=
 7: nye tu **włłyłtcy [!]** / ktorzyłmy członki te=
 8: go kołcyołá/ boyowác mułimy/ á nye
 9: włłyłtcy/ áni zówłłe zwyćyżamy. A
 10: yednák nye wnet zá vpádem á grze=
 11: chem przelławamy być członkámı te=
 12: go **kełcyołá [!]** / poki łye łámi nye oderwyę
 13: my/ álbo przez łprawce yego/ kthorym
 14: Kryłtus dał moc ná żyemi włłyłtko
 15: wyęzác y rozwyęzowác/ odćyęći nyebę
 16: dźyemy. O czym łye potym łłyrzey y
 17: dowodnyey powyedźyęć może. A ták
 18: ma ten kołcyoł włobyę złę y dobre/ we
 19: zwáne y wybráne/ przeźráne ná po=
 20: tępnyenyę/ y zrzáđzone ku chwale

21: wyeczney. Wczym fy yuż yákmyarz

22: Lutherani/ cí zwłáfczá/ ktorzy fy

23: dzyerżą [Confessionem Auguftanam](#) /

24: yáko Melanchton/ y drudzy/ ínami z=

gadzá=

strona: D3

Dworza. z Mnichem.

1: zgadzáyą. Acz wtym yeffcze rozni od (*marg*) Zli á grze

: fñi fą pr

: awemi cz

: łonkámí

: kofciołá. (-)

2: nas/ iż złych á grzeffnych niechcą mieć

3: zá práwe członki kofcyołá/ ponyeważ

4: nye fą żywe. Abowim powyedáyą yá

5: ko martwe źwirzę/ nye yeft práwe ź=

6: wirzę/ ále fcirw/ czegołmy fy yeffcze

7: dzyećmi w fzkołach vczyli/ ták y czło=

8: nek martwy/ ácz ma kftałt członká/ á=

9: le nye yeft práwym członkyem/ gdyż

10: władzy żadney ku fpráwám nye ma.

11: Ale to też błąd. A ten wywod ich dwo

12: yákim obyczáyem zruffon y zniiffczon

13: być moze. Naprzod vkazawffly/ iż táko=

14: we członki władzą máyą y fpráwy

15: fkuteczne w cyele tym Kryftułowym

16: fpráwuyą. (*marg*) Złych po

: flugá w=

: kofcyele

: dobra y

pożyteczne =

na yeft. (-) Bo przedfye źli á grzełfni

17: ludzie poki w kołcyele trwáya/ łkute =

18: cznye y pożytecznye krzćić/ rozgrzełfć

19: ćyálem bożym y inymi fwyatołcyá =

20: mi łłáfowáć/ cudá czynić/ prorokowáć

21: y ine vrzędny kołcyelne łprawowáć mo

22: gá. A to łá łpráwy członkow teğ to ćyá

23: łá/ to yeft kołcyoła/ yáko fwyádlfny S.

24: Páweł do Korynthow piłfáć/ ktore bez(marg) 1. Cor. 14. (-)

D iij

żywo

strona: D3v

Rozmowá trzecya

1: żywotá á bez łálki duchá S. łpráwo =

2: wáne nye bywáya. A od martwego

3: członká żadna żywa łpráwá nye pocho

4: dži. A iż źli á grzełfni ludzie tákye

5: łpráwy dobrze á pożytecznye inym

6: ludźyom łprawowáć mogá y łpráwu

7: ya/ okázuye fye z Yudałfá łkáriothá/(marg) Ioan. 12. (-)

8: ktory ácz był łákomym/ y złodźyeyem

9: y ná konyec łtał fye zdráycá Pána y

10: miłtrzá fwego/ yednáć przedfye był á =

11: poštołem/ co fye znáczy z onych łlow

12: páńłkich: Y zam ya was nye dwána = (marg) Ioan. 6. (-)

13: łcye obrał/ á yeden z was Dyabłem

14: yeft: A to mowił o Iudałfu łkário =

15: ćye/ ktory był ze dwunałcye/ rozu =

16: myey Apoštołow: Y zárownó z dru =

17: gyemi dał mu moc czárty wygányáć/

18: y chore vzdráwyác/ y nyemnyey k nye

19: mu niżli ku drugyem mowił: (marg) Math. 10.

: Mar. 6.

: Lu. 9. (-) Kto

20: was przyymuye/ mnye przyymuye/

21: á w niczym go nye vpořledził/ co ku

22: vrzędowi ápořtolřkyemu należało: A

23: ták krzcíl teź bez pochyby/ y Apořtol=

24: řkye ine řpráwy řpráwował/ á nye gor

řfy/ áni

strona: D4

Dworzá. z Mnichem.

1: řfy/ áni mnyey pożyteczny był yego

2: krzeřt/ niżli Pyotrow/ Yanow/ álbo Yá

3: kubow. Tákže ine řpráwy/ ktore on we

4: dle vrzędu Apořtolřkyego řpráwował.

5: Y Pyotr nye řtrácił vrzędu řweř tym/

6: iż řye Páná po trzy kroć záprzał.(marg) Math.7. (-) Y

7: onym ři ná prorokowányu w imyę

8: páńřkye/ ná wyganyányu czártow/ y

9: czynyenyu wyele cudow nic nye řcho=

10: džiło/ ktorým Pan ná řáďzye rzecze:

11: nye znam was/ Odeyďźcye odemnye

12: złořciwi robotnicy: O czym řám v Má

13: thuffá powyedźyał. Acz y tych wywo

14: dow nyepotrzebá. Abowim řámi to ká

15: cyrzowye przyznawáya/ iż tákyye řprá

16: wy kořcyelne álbo duchowne od złyř

17: ludźi dobrze á řkutecznye řpráwowa=

18: ny być moga/ y bywáya. Skąd řye o=

- 19: kázuye/ iż tácy/ ponyeważ ípráwuyą
 20: ípráwy tákye/ ktore bez żywotá íprá=
 21: wowáne być nyemoga/ nye fą do koń=
 22: cá martwe członki kołcyoła bożego.
 23: Prawdá/ iż práwego żywotá/ kthory
 24: yeft miłość Boża k nąm/ zápaláyąca

D iij

nás

strona: D4v

Rozmowa trzecia

- 1: nas ku miłości yego/ á wślyftki íprá=
 2: wy y vczynki náffe ożywyáyąca/ nye=
 3: máyą. (marg) 1. Tim. 5. (-) Dla czego y Páweł S. o wdo=
 4: wye oney/ ktora w rołkoffach cyelef=
 5: nych żywye/ píffe/ iż żywá będąc/ v=
 6: márła yeft. Ale yednák y w cyele/ kto=
 7: rego podobieństwo ku kołcyołowi łto=
 8: fuyemy/ włofy z vczliwofcyą mo=
 9: wyąc/ páznogćye/ brodawki/ y mar=
 10: tve kołtki/ ácz nye czuyą/ co yeft wła=
 11: łna ípráwá źwirzęcyá żywego/ przed=
 12: łye nye do końcá martwe fą. Abowim
 13: pokarm/ pośilenye/ y zroft byorą z cyá
 14: łá. A thák nye bąrzoby z drogi było/
 15: gdźyebyfmy rozumyeli/ iż źli á grze=
 16: łfni ludźye fą ponyekąd żywymi/ po=
 17: nyekąd martwymi członkámí kołcyo=
 18: łá bożego/ ále innym á innym obyczá=
 19: yem. Po wthore: byfmy im też tego
 20: pozwolili/ (yákoż pozwalamy y ták
 21: dźyerzymy) iż źli á grzełfni ludźye/ ci

22: zwłálfczá ktorzy fą w śmyerthelny

23: grzechu/ fą martwe członki kołcyoła/

24: yednákby fye tym błąd on/ iż tácy nye

fą prá=

strona: D5

Dworzá. z Mnichem.

1: fą práwymi członkámí kołcyoła S.

2: przedfye nye podpárł. Abowim y w

3: źwirzęcym álbo człowyeczym cyele

4: bywáyą zdrętwyále y wíchlę członki/

5: ktore ácz fámy w łobye nye fą żywe/

6: ále yednák poki fye cyála żyweğ dzyer

7: żą/ fá częłci y práwe członki cyála one

8: go/ y ácz fámy przez fye nic nye mogą

9: czynić/ ále wždy innym żywym człon=

10: kom ku łpráwám ich y cyálu wíłyfłkie

11: mu podporá álbo pomoc nieyáka znich

12: bywa. Náđ to/ ma cyáło Kryłtułowe

13: tę włáłnołć/ iż y mártwe członki yego

14: przez głowę/ to yełt páná Kryłtułá o=

15: żywyone być mogą/ y częłtokroć bywá

16: yą. A przeto tákye chore y martwe

17: członki/ to yełt źli á przeźreni ná po=

18: tęmpyeny welpołek z dobrymi fą w

19: tym cyele á kołcyele/ á práwemi/ ácz

20: nye żywemi/ członkámí yego.(marg) Prou. 20. (-) Y ow=

21: łłem nikt nye yełt/ yáko łwyáđłły Sá=

22: łomon/ ktoryby mógł rzec/ czyłte yełt

23: łerce moye/ prozenem grzechu: A kto=(marg) 1. Ioan. 1. (-)

24: by to mowł/ łám by fye zwodził/ á

strona: D5v

Rozmowá trzecya.

- 1: prawdy wnim nye yáko piífie Yan
- 2: S. A yednák przedfy e fwyety yeft ko=
- 3: fcyoł z tákich ludzi zebrány. Pánowá=
- 4: łá myędzy Korynthczyki yeífce zá czá
- 5: fu S. Páwła nyezgodá y fpor/(*marg*) 1. Cor. 1.
- : 3. 4. 5.
- : 2. Cor. 10
- : 11. 12. 13. (-) byli ná=
- 6: dęci y nyeczyfci/ y w inych rzeczach wy
- 7: ftęmpni/ ták iż ye Páweł S. furowye
- 8: bákał/ y groził im/ á wždy ye pofwyę=
- 9: conymi y fwyętymi/ y kołcyołem bo=
- 10: żym fwyętym zowye.(*marg*) 1. Cor. 1. 3.
- : Col. 3. (-) Táże Kolofen=
- 11: czyki/ ácz im yeífce każe martwić nye
- 12: czyfłość/ złe żądze/ łákomftwo/ y ine
- 13: grzechy: Skąd fye znáczy iż yeífce
- 14: grzechow próżni nyebyli.(*marg*) *Ibidem* 3. (-) Yefliż oni/
- 15: wyftęmpne myędzy łobá máiąc/ fwyę (*marg*) Kołcyoł
- : iako S. (-)
- 16: ci byli/ pogotowyu wfyftek kołcyoł/
- 17: krwyá Kryftułowá pofwyęcony/ fwyę=
- 18: ty yeft/ choćya teź nye wfyftkye człon=
- 19: ki yego fwyęte łá/ á źli nic mu fwyą=
- 20: tołci nye wymuyá. (Yáko y cyáło ży=
- 21: we zowjemy/ choćya fye wnim bro=
- 22: dawki/ álbo martwe kołtki/ álbo y v=

23: Ichle członki nyektore náyduyą) A to

24: przeto/ iż wnim tylko/ á nye gdzye in=

dzye

strona: D6

Dworz. z Mnichem.

1: dzye/ człowyek wfelki/ z głowy yego/

2: to yest z páná Krystuá/ á przez krew

3: yego/ pewną ma fwyetobliwoć y zbá=

4: wyenye/ ták iż káždy tego pewyen być

5: może/ ktokolwyek w yedności tego ko=

6: fcyoá będąc/ fprawuye fye/ ile może/

7: według yego náuki: ktora też fwyeta

8: yest/ z ducha S. pochodząca/ á ku fwyę=

9: tobliwoći żywotá/ ile z nyey yest/ lu=

10: dzye fprawuyąca. To ták o fwyetobli=

11: woći kořcyoá mamy rozumyeć/ á

12: nye obrażać fye tym/ iż w nim wyele

13: złych y grzeřnych/ nye tylko myędzy

14: pořpolitym człowyekyem/ ále y prze=

15: łożonymi thák duchownymi/ yáko

16: fwyeckimi. Ktorych poki fą yedności

17: kořcyoá/ nye tylko ćirpyeć myędzy řo=

18: bą/ ále y fluchác z vrzędow ich ma=

19: my/ wedle náuki Apořtolřkyey y Pán

20: řkyey.(*marg*) 1. Pet. 2.

⌋ Math. 23. (–) Bo ich zřořci áni vrzędowi áni

21: náuce/ áni fwyętořcyam/ ktore nam

22: przez nye bywáyą podawáne/ nic nye

23: wádzą. A gdzyeby też kto chćyał o tey

24: fwyętořci kořcyoá ták rozumyeć/ yá=

ko mu=

strona: D6v

Rozmowa trzecia

- 1: ko mury myeyfckye álbo práwá y v=
 2: ftáwy fwyętymi zową/ zwłáfczá lá=
 3: ćinnicy/ yákoby nyeporuífone/ Dla
 4: tego/ iż nyeodmyennye á nyeporuíf=
 5: nye od wfłech ludźi dźyerżany y tćyo=
 6: ny być máyą/ y to nye z drogi. Abo=
 7: wim kołcyoł Kryftułow ná pewney
 8: fkále prawdźiwą/ fwyętą/ á nyeporu=
 9: ffoną náuką páńfką zbudowan yeft/
 10: ták iż brony pyekyelne przeciw yemu
 11: nyepremogą. A ten znák ták według
 12: tego/ yáko według pirwfłego wykłádu
 13: dźyeli kołcyoł Kryftułow od Zydow=
 14: fkyego/ ktory/ yákoś flyfłá/ teź myał
 15: záwołánye kołcyoła bożego: Ale od=
 16: myenić fye myał/ á wftáwy y obrzędny
 17: yego/ według zwirzchowney fpráwy
 18: wftác myály: A ták tym obyczáyem
 19: nyebył fwyęty/ to yeft/ nyeporuífony/
 20: on kołcyoł. Ani teź pirwfłym obyczá=
 21: yem fwyętyem był/ bez wyáry w páná
 22: Kryftulá. Abowim ácz myał rzeczy á
 23: obrzędny nyektore ku oczyfcyányu y po
 24: fwyęcányu ludźi służące/ yako krew(marg) Le. 4. 5. 6 (-)

bykow

strona: D7

- 1: bykow y kozłow/ y popyół ćyelice:(*marg*) Heb. 9. 10 (-) Ale
- 2: ty rzeczy ku oczyfcyányu ćyálá tylko
- 3: ludźye poľwyćáli/ yáko fwyádľfy Pá
- 4: weł S. do Zydow piľłac: á co inego z=
- 5: náczyły/ co prawdźiwy ćyálá y duffe
- 6: ludzkye oczyfcić y poľwyćić myáło/ o
- 7: czym fye wczorá dowodny mowiło:(*marg*) *ibid. et. 13.* (-)
- 8: A to yełt krew páná náľłego Yezu Krj
- 9: łtá. Odražáyá fye teź tym znákyem
- 10: od koľcyoła zbory kácyrzow: ktorzy pe=
- 11: wney á wítawiczney náuki nyemáyá/
- 12: ále dźiś to poľtanowýá/ yutro co ine=
- 13: go przeciwnego: ktemu náukę śwá nye
- 14: ku fwyęobliwoľci á wćiwoľci/ ále ku
- 15: wśłelákyey fwey woley przeciw bogu
- 16: y ludźyom łtoľuyá. Yácy łá dźiľyeyľfy
- 17: Lutherani/ Sákrámentarze/ y Nowo=
- 18: krzczeńcy. Acz ták yełt/ muśi fye praw
- 19: dá znáć/ iż y w nas máło fwyęobliwo
- 20: ľci ále yednáć złoľci á fwey woley nye=
- 21: pochwalamy/ áni wczymy/ o czym fye
- 22: onegdy łfyrzey mowiło. Táćze y oni ká
- 23: cyrzowye tym fye znákyem od koľcyo=
- 24: łá odražáli/ ktorzy áćz náukę páná Kry

łtuľowę

strona: D7v

Rozmowá trzecya

- 1: łtuľowę przyymowáli/ á ku fwyęobli=
- 2: woľci yá łtoľowáli/ ále nye wyerzyli
- 3: iżeby on prawym człowyekyem z ćyá

- 4: ła y duŕŕe ŕpoyonym był/ á iżeby pra=
 5: wdźiwye dla zbáwyenya y poŕwyęce=
 6: nya ludzkyego krew ŕwoyę ŕwyęthą
 7: przelał y vmárł: W ktorey myerze by=
 8: li Melchifedechiani/ Manichaci/ Apol=
 9: linariŕtae: Y Turcy/ Tátárzy/ y Sárá=
 10: cenowye podźiŕ dźyęń ktemu ŕye przy
 11: chyláya. A ták ci wŕyŕcy do koŕcyoła
 12: bożego á Kryŕtuŕowego nic nyemáya/
 13: Bo ich zbory nye ła ŕwyęte/ áni ŕye ku
 14: ŕwyętoŕliwoŕci ŕcyągáya. A wnetże
 15: yuż ledá zebránye/ ktore ŕye wyára/
 16: ŕwyętoŕliwoŕcyą náuki y żywotá/ á po
 17: ŕwyęcenim krwye páná Kryŕtuŕowej
 18: bući/ yeŕt on koŕcyoł/ o którym tu mo=
 19: wimy/ ŕlup y grunt prawdy/ ktorego=
 20: ŕmy we wŕŕem ŕluchác powinni? Nye
 21: doŕyć ná tym. Bo ła y byli w mye=
 22: ŕcyech/ powyećyech/ żyemyach y naro=
 23: dźyech rozmaíte zebránya krzeŕciya=
 24: now/ ktore myály záwołánye ŕwyęte=

go ko

strona: D8

Dworz. z mnichem

- 1: go koŕcyoła:(*marg*) 1. Cor. 1.
 : Col. 4.
 : 1. Theŕ. 1.
 : Act. 13. (-) yáko zowye Páweł S. ko=
 2: ŕcyoł Korynthŕki/ Láodyceńŕki/ Theŕ=
 3: ŕáloniceńŕki/ Lukafz Antiocheńŕki:

- 4: Yan też w obyáwyenyu/ fyedmi ko=
 5: ńcyołów Azifkich zmyenkę czyni. Tym
 6: obyczáyem my też zowyemy/ Kámye
 7: nyecki/ Chełmfki/ Krákwfki końcyołów/
 8: zową też drudzy Anyelfki/ Rufki/ Gre
 9: cki. rc. Toć fą álbo myáłyby być częsci
 10: á członki onego yednego końcyoła/ kto=
 11: ry yeft oblubyenicá y cyáło Kryftufo=
 12: wo: Z tych żadnemu włafnye á poye=
 13: dynkyem ony obyetnice boże nyeflu=
 14: żą/ izeby on był flupem y gruntem
 15: prawdy/ á pewnye y wftáwicznye ná
 16: wyeki pan Kryftus y duch S. w nim
 17: przebywał/ á ták ij fpráwował/ izeby
 18: brony pyekyelne przeciw nyemu nig=
 19: dy nyepremogły: Bo káždy z nich w
 20: błąd wwyedżyon/ á do yednoſci cyála/
 21: to yeft końcyoła wfyfłtkyego odthárg=
 22: nyon być/ A ták y od głowy/ páná Kry
 23: ftufá/ ktory yeft prawdá y żywot/ od=
 24: pálc może: Yakoż fye to częłtokroć/ á

nye

strona: D8v

Rozmowá trzecya

- 1: nye poyednemu tylko/ ále y mnogim
 2: ná raz/ zá przepuſzczeniem bożym dla
 3: grzechow y ſwowoleńſtwá ludzkyego/
 4: á nawyęcey dla pychu á wfſetecznoſci
 5: przełożonych/ przydawáło y przyda=
 6: wa/ ták iż też nyektore z vpádu onego

- 7: nigdy potym nyepowftáli. Co by fy
 8: mogło nye tylko ftárymi/ ále y śwye=
 9: žemi przykłády okázác. A przeto ná
 10: żadnym z nich przefpyecznye fy fá=
 11: dźić nye mąmy/ áni możemy: Ale tyl (*marg*) Powffe
 : chny ko
 : fcyoł. (-)
 12: ko ná poľpolitym álbo powffechnym:
 13: ktory teź w Apoſtoľskim háfle á fklá=
 14: dźye wyznawamy: A to yeſt wthory
 15: znák koſcyoła tego/ ktorego ffukamy/
 16: iż ma być y yeſt nye w yednym mye=
 17: fcye/ áni powyećye/ áni w yedney álbo
 18: kilku żyem/ áni w yednym yęzyku/ á=
 19: ni yednego wyeku: ále po wflech zye=
 20: myach/ narodźyech/ yęzykoch/ ftanyech
 21: wflech wyekow zgromádzony/ á od po
 22: czátku do końcá trwájący. A dla tego
 23: ij zowyemy catholicam/ to yeſt pow=
 24: ffechny. Ten znák yáľnyey niź pirw=

ffy/ ko=

strona: E

Dworz. z Mnichem

- 1: ffy/ koſcyoł boży od zborow kácyrľkich
 2: y odſzczepyennych oddźyela: ktore ácz
 3: około ewányeliey/ fwyátolci/ wyáry/
 4: y fwyétobliwoſci ze wflem krzeľciyań=
 5: ftwem fy zgaďzáyá/ ále wźdy co no=
 6: wego álbo oľobliwego przedfy byorác
 7: á ftárożytne wftáwy y fpráwy krzeľci=

- 8: yańftwá łtrofuyąc/ ofobliwe łchadzki
- 9: łobye czynyą: A ták od ćyálá Kryftu=
- 10: łowego/ to yeft od powłfechnego kołcyo
- 11: łá/ łye odrywáyą: A przeto y Kryftu=
- 12: łá vtracáyą/ á z kołcyoła bożego łtawá
- 13: yą łye Synágogą łłátáńłką. O tych
- 14: pan łám v Mathuffá S. náukę nąm zo
- 15: łtáwił/ ták mowyc [!] . (marg) Math. 24. (-) Tedy/ yełli wám
- 16: kto rzecze/ Awo łám Kryftus/ álbo háy
- 17: no/ nye wyerzcye: Abowim powłtáną
- 18: łáłłfywi Kryftułowye/ y łáłłfywi pro=
- 19: rocy/ á będą znáki y cudá wyelkye czy
- 20: nić/ ták iż teź/ by rzecz byłá podobna/ y
- 21: wybráne by zwyedli. A thom wám
- 22: przepowyedźyál. Yelłiź wám wyęc
- 23: rzekną/ Awo yeft ná pułłczy/ nye wy=
- 24: chodźcye/ Awo ná pokoyu/ nye wyerz=

E

ćye.

strona: Ev

Rozmowa trzecia

- 1: ćye. A to nąm nye każe wyerzcyc po=
- 2: łtronney á pokątney myeyłcá ktorego
- 3: náuce/ nye tylko yednego człowyeká/
- 4: ále y zgromádenya álbo kołcyoła kto
- 5: rego/ álbo y wyela kołcyołow/ by łye
- 6: teź dobrze im/ tho yeft Kryftułem y
- 7: łwyętołliwołcyą bućili/ y cudá czyni=
- 8: li. (marg) ibidem &
- 9: cap. 26. (-) Ale mowi/ iż będzie kazána tá ewán
- 9: yelia krolełtwá po wıłłyłtkim łwyęcye/

- 10: Nye w Witembergu tylko/ álbo w
- 11: Munfterze/ álbo w Genewye/ álbo w
- 12: Krolewcu/ álbo w Sáfy/ álbo w Cze=
- 13: chach/ álbo w tym álbo owym yęzyku.
- 14: Anyoł też matce yego fwyętey opo= (marg) [Luc. 1.](#) (-)
- 15: wyedźyał/ iż bęđzye krolował w domu
- 16: Yakobowym/ to yełt w kołcyele fwym
- 17: nye zá Apoštołow tylko/ álbo do kilká
- 18: łet lat/ álbo zá czáfu Viklewá/ Hufśá/
- 19: Lutherá/ Caluiná/ ále ná wyeki/ á kro
- 20: lełtwu yego końcá nye bęđzye. O czym
- 21: y Dawid dawno przed tym proroko= (marg) [Pfa. 144.](#) (-)
- 22: wał/ iż krolełtwo yego/ krolełtwo włfe=
- 23: ch wyekow. A ná drugim myeyfcu w=
- 24: łafnye o Pánye náłfym: (marg) [Pfal. 71.](#) (-) A bęđzye pá=

nował

strona: E2

Dworz. z Mnichem.

- 1: nował od morzá do morzá/ á od rzeki
- 2: aż do końcá fwyátá: A máło niżej: Y
- 3: bęđą mu modłę dáwác włfytcy krolo=
- 4: wye/ włfytkye narody bęđą mu łlu=
- 5: życ. A ná drugim: Pan rzekł do mnye/ (marg) [Pfal. 2.](#) (-)
- 6: Tyś yełt Syn moy/ yam cyebye dźiś
- 7: vrodził: Ząday odemnye/ á ya tobye
- 8: dąm narody w dźyedźictwo twoye/ á
- 9: dźyerżawę twoyę kráye fwyátá. Ták=
- 10: że Ezáiałz ná wyelu myefcách/ á zwła
- 11: łfczá cap. xlix á lij. Co dla przedłuże=
- 12: nya opułfczam/ A onegdy fye też łfe=(marg) [Ef. 49. 50.](#) (-)

13: rzey to wywodziło.(*marg*) Yáko po

: znác pow

: ffechni ko

: fcyoł. (-) Przeto kyedy ná=

14: pádnyefz ná Lutherá/ Melánchtoná/

15: Bucerá/ Calviná/ Ozyándrá/ álbo ko=

16: go inego/ ktory twirdzi/ iz ci/ ktorzy fye

17: yego náuki dzyerzą/ fą w kołcyele/ álbo

18: kołcyoł boży/ A ini wífytcy krzełciyá=

19: nye/ ktorzy fą/ álbo byli kyedy po w=

20: ífytkim fwyecye/ błądzą y błądzili/

21: álbo iz od kylá fet lat wftála była w

22: krzełciyánftwye práwa náuká/ á iz o=

23: ni yą zkrzełili/ myey to zá pewną/ iz

24: ono nye yeft kołcyoł boży/ ponyeważ

E ij

nye

strona: E2v

Rozmowa trzecia

1: nye powffechny/ by też dobrze kilko/

2: álbo kilkonałcye kołcyołow powyeth=

3: nych/ bá y krolełtw ná to fye zgadzáló/

4: á od kilká dzyefyął álbo kilká fet y od

5: tyfycá lat/ bá y od czáfów Apołtol=

6: fkich tákowa fye náuká w nyektorych

7: kráinach zyáwiłá/ álbo bywífy nyegdy

8: potym wftála/ choćyaby też z nowu

9: gdzye zálye powftála. Weźm tego przy

10: kład ktory. Vczył Montanus/ iz wtore (*marg*) Mōtanus (-)

11: małżeńftwo yeft przeciwo bogu/ á iz

12: on był duch S. przez páná Kryłtułá o=

- 13: byecány. A yego tey náuki yęła fy by
- 14: ła wfyftká podobno Phrygia:(*marg*) Epiph. li.
- 15: 2 to. 1. (–) Z kąd
- 16: też náfládowniki tey náuki yego/ ná=
- 17: zwano Kátháfrygás/ y Phrygáftas. Ci
- 18: o łoby dzyerzeli/ nye tylko izeby byli
- 19: kořcyołem bożym/ ále też/ iż duch S.
- 20: ktorego pan Kryftus obyecał/ nyę Apo
- 21: ńtołom/ ále im też zeflan/ Ale yednák
- 22: to nyebył kořcyoł powřfechny. Bo w
- 23: inych żyemyách krzeřciyáńfkich ná w=
- 24: řchod y zachod flońcá/ ná połydnye y
- 25: połnocy/ ná on czás/ áni przed tym

tego

strona: E3

Dworz. z Mnichem.

- 1: tego nye dzyerzano: A ták oni od ko=
- 2: řcyoła powřfechnego fy odrywáli. Pe
- 3: łágus vczył/ iż człowyek bez łafki bo=(*marg*) Pelagius. (–)
- 4: żey może dobrze czynić/ y záflugowác
- 5: łoby zbáwyenye: A yego tá náuká po
- 6: wyele kráin fy była rozřfyrzylá. Ták=
- 7: że y Donatowá/ ktory vczył/ iż dzyatki (*marg*) Donatus. (–)
- 8: mále nye máyą być krzczony: A ktore
- 9: řą okrzczone/ z nowu krzczony być má=
- 10: yą/ kyedy ku rozumowi przyyda. A tá
- 11: dumá álbo náuká máło nye wfyftkę
- 12: Afrykę/ trzećyą częć řwyátá/ w ktorey
- 13: przez xl. bífkupřtw było/ zwyodła by=
- 14: ła. Y ři ludzie twirdźili/ iż v nich tyl=

- 15: ko był koſcyoł boży. A yednák to błąd
- 16: był/ á odſſczepyenye od inych kráin
- 17: krzeſciyáńfkich w Europye/ y Azyey/
- 18: to yeſt/ od koſcyoła powſſechnego.(*marg*) Arius. (-)
- 19: Aryuſowá ſektá/ iż Syn Boży w bo=
- 20: ſtwye nye yeſt yedney iſtnoſci z oy=
- 21: cem/ wzyęła była moc nye tylko w
- 22: Egipcyey/ Syryi/ Grecyi/ Lombárdy=
- 23: ey/ Fráncyey/ we Włoffech/ Hiſpáni=
- 24: ey/ ále po wſſyftkim yákmyarz krze=

E iij

ſci=

strona: E3v

Rozmowá trzeciá

- 1: ſciyáńſtwye/ y przez dwye ſcye lat á
- 2: boday nye blizu trzech ſet trwála/ A
- 3: yednák iż nye z początku ták w krzeſci
- 4: yańſtwye dzyerżano/ ále od Ariuſá w
- 5: Alexándryey ſye to znyećilo było/ ká=
- 6: cerſtwo było y oderwáne od koſcyoła
- 7: powſſechnego/ to yeſt bożego.(*marg*) Aerig. 10
- : uinianus,
- : Vigilātiq (-) Aeryu=
- 8: ſowá/ Yowinianowá/ y Vigilanciufo=
- 9: wá náuká o poſcyech/ ſwyęcyech/ wzy=
- 10: wányu ſwyętych z tego ſwyátá zeſſ=
- 11: łych/ y tcyenyu ich koſci/ obchodzyech
- 12: y modlenyu zá vmárle. rć. o dedwuna
- 13: ſcye ſet lat ná roznych myeyſcách po=
- 14: wſtála była/ y rychło potym wſtawſſy/
- 15: przed cztermi ſty lat w dolnych Nyem

- 16: cach znowu łye włłczęłá byłá/ A tám
 17: teź rychłó wftawłłfy/ teraz zállye przez
 18: Luthrá y vcznye yego w Sáły odno=
 19: wyoná yeft/ yákomći onegdy powye=
 20: dźyał. Tey náuki náłładowce máyą
 21: łye teź zá kołcyoł boży/ á nas/ ktorzy
 22: łye łnimi wnyey nyezgadzamy/ od
 23: nyego odćilkáya/ Antychryfti y bálwo
 24: chwálcy nas názywáyąc. Ale yákoź

kol=

strona: E4

Dworzáz Mnichem

- 1: kolwyek ftára tho náuká/ á w wyelu
 2: kráin y páńftw łye yey zówadza/ yed=
 3: nák nyemoże tego nikt rzeknąć/ iżeby
 4: byłá powłłechnego kołcyołá. Bo áni po
 5: włłyftkim krzełciyańftwye łye wkorze
 6: niłá/ áni z poczętku wyáry powłłá=
 7: łá/ áni trwálá wftawicznnye gđzye byłá
 8: przyyętá. Ale bęđzye inłłe myeyłce do
 9: wodnyey to wywodźić/ y ná oko poká=
 10: zác. Z tąđ moześz porozumyeć/ co yeft
 11: połpolity álbo powłłechny kołcyoł/ á iż
 12: żadne zgromáđzenye/ ktore łye od ye=
 13: go yednołci odrywa/ nye yeft/ áni mo=
 14: że być rzeczono kołcyołem bożym álbo
 15: Kryłtułowym/ ktorego dźyerzeń łye y
 16: łluchác mamy/ yáko łlupá y gruntu
 17: prawdy/ á oblubyenice y cyálá pán=
 18: łkyego. Ktemuć włłafnye łluzy ono/ co

19: Yan S. nápiśał:(*marg*) I. ioan [!] . 1. (-) Znas wyfzli/ ále nye=

20: byli znas. Abowim by byli z nas/ zo=

21: Itálić by byli z námi. Ale áby fye oka=

22: záli/ iż nye fą wffyfcty z nas: Yákoby

23: rzekł: Ponyeważ nyezoftawáya á nye

24: zgodzáya fye známi/ to yeft z krzełci=

E iiij

yań=

strona: E4v

Rozmowá trzecia

1: yańftwem/ ktore po inych kráinach

2: yeft/ á z ftáradawná było/ á trwa y tr=

3: wác będzýe: ále wyfzli z nas/ ine á roz=

4: ne od nas dumy y zbory álbo zgromá

5: dzenya łoby wynáduyąc y czynyąc/

6: fámí fye fkázuyą y oładzáya/ iż nye

7: fą z nas/ ktorzy od początku po wffyf=

8: kim fwyećye yednoftáynye dźyerzy=

9: my: A ták áni z kołcyoła powffechne=

10: go/ áni bożego/ z ktorego wyfzli/ A ná

11: wffrony/ y ná pułfzczy/ to yeft wffpu=

12: ftóffálych błędzýech y dumach żydow

13: y ftárych kácyrzow/ álbo ná pokoyu w

14: pokątnych wymyflech yedneǫ álbo kil

15: ká ludzi/ yedney álbo kilká kráin/ yed=

16: nego álbo kilká wyekow náuce y zgro=

17: mádzeny/ Kryftufá y náukę yego

18: nam pokázuyą. Czuyą to do fyebye

19: Lutheranowye y drudzy kácyrzowye

20: dźifeyfý: Y bárzo ye to w oczy kole/

21: iż nyemogą zebrányu fwemu tego z=

22: náku przywłáfczyć. A przeto/ gđzye

23: fy e im przytráfi o kołcyele mowić/

24: łwemi kołcyołmi/ álbo teź boźym tyl=

ko ál=

strona: E5

Dworz. z mnichem

1: ko álbo Krytułowym kołcyołem ij zo=

2: wą: powłfechny/ ktory wólftyko krzełci

3: yaństwo od czáłow Apoftołkich wyz=

4: nawa/ omiyáya. Yedno iż nyemowya

5: oślep/ Awo my ktorzy przychodźimy

6: w imye Kriřtułowe/ á flowem y kołcyo

7: łem boźym łie bućimy/ nye tám wam

8: Krytułá vkázuyemy/ gđzye yeřt y był

9: od początku/ to yeřt w kroleřtwye ye=

10: go/ ktory wólftykyego łwyátá y wólfech

11: wyekow záyać myáło: Ale w kácye w

12: Witembergu/ álbo w Auřpurku/ álbo

13: w Krolewcu/ gđzye fy e ledwe od trzy=

14: dzyełci álbo dwudzyeřtu lat zyáwił/ ál

15: bo w Czechach/ gđzye od półtorá łtá po

16: dobno/ á w opuřczonych dawno: y łká

17: żonych dumach Aeryułá/ Vigilanciu=

18: łá/ Viklewá/ Huřsá/ Berengaryułá/

19: Donatá/ Mánicheułá. Ale my dzyer=

20: żac fy e przykazánya páńłkyego/ nye=

21: mamy im wyerzyć/ áni wychodźić

22: gđzye ná łtronę z powłfechnego kołcyo

23: łá/ odłřtempuyac vřtaw/ podánya/ y ch=

24: wálebnych zwycáyow yego. D.

strona: E5v

Rozmowa trzecia

- 1: Yákož fye tego powífiechnego kořcyoła
- 2: dopytác mamy? Muřyelibyřmy wřfy=
- 3: řtek řwyát zchodźić/ á wřřędy fye wy=
- 4: wyádowác/ yáko dźyerżą/ á yeřliby ták
- 5: że przeřřłtych wyekow z poczátku dźyer
- 6: żano. Co yeřt rzecz nye tylko trudna/
- 7: ále nyepodobna. M. Nyetrzebá te=
- 8: go. Možeřz fye tego ná myeyřcu fye=
- 9: dżąc dowyedźyeć. Nyemożeć fye zátá= (marg) [Math. 5.](#) (–)
- 10: íć myářto ná gorze záložone/ yáko pan
- 11: Kryřtus powyáda. D. Yáko to?
- 12: M. Drugye dwa znáki/ ktore ono zná
- 13: myenite concilium Conřtántynopol=
- 14: řkye przydářo/ yářnye nąm then ko=
- 15: řcyoř vkażą/ íż yeřt y ma być yeden y
- 16: Apořtolřki. Co řobyne ono Concilium
- 17: nye z pářcá wyřřářo: Ale z nádchnye=
- 18: nya duchá S. y z pířmá to wźyęřo. A
- 19: íż yeden/ znáczyřo fye przez on yeden (marg) Yeden
- ř kořcyoř.
- ř [Ge. 6 et 7](#) (–)
- 20: korab Noego/ okrom ktorego w potop
- 21: nikt nye yeřt záchowan przy żywoćye.
- 22: Táke przez on yeden dom/ w ktorym(marg) [Exo. 12.](#) (–)
- 23: Bog rořkazař bářáńká wyelkonocnego
- 24: yeřć/ á myęřá z nyego wynořić záka=

strona: E6

Dworz. z Mnichem.

- 1: zał.(*marg*) Iof. 2. (-) Tákże y przez on dom Rááb ney=
 2: rządneý nyewyáfty w Hyerycho/ w
 3: ktorym ktożkolwyek nyebędźye zági=
 4: nye/ á łam łobyne winyenne będźye: Yáko
 5: Yozue hetman żydowłki przykazał/
 6: ktory nye tylko łpráwą/ ále teź imye=
 7: nyem páná náłłego známyenował. To
 8: yeft oná yedyna łuknya páná Kryłtu= (*marg*) Ioan. 19. (-)
 9: łowá nye złfywána/ ktora nye yeft áni
 10: będźye rozerznyoná álbo rołtárgána.
 11: To yeft oná yedná owczárnya przez (*marg*) Ioan. 10. (-)
 12: páná Kryłtułá z żydow y z pogánow ze
 13: bráná/ w ktorey kto nye yeft/ ten nye
 14: yeft z owyec yego/ áni on łye knyemu
 15: przyzna yedyny á dobry páłtyrz.(*marg*) Ioan. 3. (-) To
 16: yeft yedyna oblubyenica oblubyenćá
 17: onego/ o ktorym Yan krzćicyel żydom (*marg*) Ioan. 1. (-)
 18: powyádał/ to yeft/ báránká nyewinne
 19: go páná Kryłtułá/ ktory gładźi grzechy
 20: łwyátá:(*marg*) Cātic. cāt. (-) o ktorey teź Sálomon łpye=
 21: wał w pyenyu pyenya: á myáłto łwyę
 22: te/ Hyeruzálem nowe/ ktore Yan S. (*marg*) Apoc. 21. (-)
 23: w obyáwyenyu widzýał/ z łtempuyą=
 24: ce z nyebá/ od bogá zgotowáne/ yáko

oblu

strona: E6v

Rozmowá trzećya

- 1: oblubyenicę ochędożoną meźowi łwe=

- 2: mu: (*marg*) *Cantic. 6.* (-) Yedyna gołębicá/ dołkonála/ ye=
 3: dyna v mátki fwey/ yáko łam Pan w
 4: ołoby Sálomonowey o nyey łpyewa
 5: ktora yedno ćyáło yełt z oblubyńcem
 6: łwoim/ yáko Páweł S. fwyádłfy ták (*marg*) *Ephe. 5.* (-)
 7: piłłac/ Będźye ich dwoye w yedno ćyá
 8: ło/ álbo w yednym ćyele. Táyemnicá
 9: to wyelka/ powyedam w Kryłtufye á
 10: w kołcyele. Dwoye mowi/ nye troye/
 11: czworo/ dźyefyćyoro. To ćyáło Pan (*marg*) *2. Cor. 12.* (-)
 12: łam yáko głowá przez duchá łwego S.
 13: rządzí y łprawuye: A tego kto fye nye (*marg*) *Ephe. 4.* (-)
 14: dźyerży/ od głowy y od żywotá odpa=
 15: da/ yáko fye przed tym powyedźyáło.
 16: Też fye tá yednoć kołcyoła znaczyła
 17: przez ono/ iż duch S. Apołtołom nye
 18: tám y łam rołprołłonym/ ále w yed=
 19: nym domye zgromádzonym dan yełt
 20: w dźyeń łwyateczny. Ná konyec: po=
 21: nyeważ w Apołtołkim háłle á wyz=
 22: nányu wyáry/ nye kołcyoły/ ále ko=
 23: łcyoł wyerzymy y wyznawamy/ łam
 24: też Pan Kryłtus/ gdy o nim w ewán=

yeliy

strona: E7

Dworzá. z Mnichem.

- 1: yeliy zmyenkę czyni/ yáko o yednym (*marg*) *Ioan. 17.* (-)
 2: á nye o wyelu mowi/ A bogá oycá pro
 3: síł zá tymi/ ktorzy weń vwyerzą/ áby
 4: byli yedno: w czym bez pochyby wy=

- 5: fluchan yeft. Co fye yáfnye okázuye z
- 6: Ípraw Apoftolſkich/(*marg*) Act. 4. (–) gđzye S. Lukafz
- 7: piſſe/ iż gromády wyerzácych było ye=
- 8: dno ſerce y yedná duſſá: gdyż to ták
- 9: yeft/ rzecz to lámá pokázuye/ iż yeden
- 10: tylko yeft koſcyoł boży/ ſwyęty/ á pow=
- 11: ſſechny/ O którym tu mowimy. Acz
- 12: też náyduyemy/ yákom wyſſſey po=
- 13: wyedźyáł/ gđzye piſmo o koſcyelech/
- 14: yáko o wyelu/ á nye o yednym zmyen
- 15: kę czyni: Ale ony koſcyoły ſá częſci ye
- 16: dnego powſſechnego koſcyoła/ A poty
- 17: máyą záwołánye koſcyołow bożych/
- 18: poki fye od yednoſci yednego powſſe=
- 19: chnego koſcyoła nye oderwą/ yáko y w
- 20: źwirzęcyu częſci krwye krew ſá/ częſci
- 21: cyáła cyáło. D. Wczemże tá yedność (*marg*) W czem
- ⋮ yedność
- ⋮ koſcyoła
- ⋮ zależy. (–)
- 22: koſcyoła zależy? M. Powyedáyą Hufo
- 23: wye/ Pikárći/ Valdenſes/ Rogatiani/
- 24: Montenſes/ Circumcelliones y Dona

tiſte/

strona: E7v

Rozmowa trzecia

- 1: tiſte/ iż łáſká boża wſpráwyedliwyá=
- 2: yąca á poſwyácáyąca ludźye/ yedności
- 3: koſcyoł boży: Zkąd twirdzą/ iż tylko (*marg*) Iż nie mi
- ⋮ łoſc álbo

: łáfká bo=

: ža yedno

: łci koś=

: cyoł. (-)

4: łpráwyedliwi á łwyęci ku temu kołcyo

5: łowi przyłlucháya/ yákom teź wyłłłfej

6: powyedał/ Acz y wtym oni rozni myę

7: dzy łobą. Bo yedni to rozumyeyą tyl=

8: ko o tych łpráwyedliwych/ ktorzy pew=

9: nye od bogá zrzázeni łą ku zbáwy=

10: nyu: drudzy teź o onych/ ktorzy ná čás

11: będąc vłpráwyedlywyeni/ vpálc mogą

12: á ná wyeczne potęmpyenyę łą prze=

13: źreni. Ale to błąd/ yákom wyłłłfey wy

14: wyodł/ ktorego yuź y Lutheranowye

15: z miłtrzem łwym odłtąpili: A wełpo=

16: łek známi twirdzą/ iż y źli y dobrzy/ y

17: zrzázeni y przeźreni łą w kołcyele. A

18: ták ye nye oná łáfká boža/ ktorey źli á

19: przeźreni nye łą vczestniki/ yednoći. (marg) Cōf. aug.

: art. 7.

: Mel. 1 ap.

: Ani náu=

: ka ewán=

: yeliey/ á

: vżywánie

: łwiátołci/

: wedle Luteranow. (-)

20: Ale powyadáya náuká ewányeliey/ á

21: vżywánye łwiátołci/ ták iż ku yedno=

22: łci kołcyoła dofyćby myało być w tych

23: dwu rzeczach fye zgádzác/ by też dobrze

24: w inych wyełka roznośc była: A pod=

pirá=

strona: E8

Dworz. z Mnichem.

1: piráya tego onym piśmem Páwła

2: S. do Ephezow: Yeden pan/ yedná

3: wyára/ yeden krzełt:(*marg*) Eph. 4. (-) Gdzye przez ye=

4: dnę wyaré/ yednoftayną náukę/ przez

5: yeden krzełt/ yednoftayne wzywane ś=

6: wyatołci rozumeyę. A nie źle/ mym

7: zdánim/ by tu żydá/ yáko ono mowya

8: nye zágrzebáli. A bowim gdy Boży

9: yełt ten kołcyoł/ od bogá ku chwale á

10: wzywaniu dobroci yego zrzádzony/ ácz

11: by we wśfem fye z yego wolą/ która

12: yedná yełt á nyeodmyenna/ zgádzác/

13: á yákoby yeden człowyek/ yedno cyá=

14: ło y yedneǵ duchá máyacy/ być myał:

15: Ale to áliż ná drugim fwyećye fye wy

16: pełni/ gdy bog będzye wśfyłtko we w=

17: łfyłtkich/ yáko fye yuż powyedzyáło.(*marg*) 1. Cor. 13. (-)

18: Na tym fwyećye iż łá dobrzy y źli w=

19: kołcyele/ gotowa nyezgodá myędzy ni=

20: mi/ á ták y z wolą bożą: z którą nye=

21: zgodą oná dołkonała yednośc łtać nye=

22: może: Dołyc áby wedle modlitwy

23: páńłkyey/ którą po ołtátnyey wyecze=

24: rzy ku bogu oycu wczynił/ yednośc w

koł=

strona: E8v

Rozmowá trzecya.

- 1: kołcyele záchowaná bylá: iżebyłmy w
2: nim á w oycu/ to yełt wtym co łye ku
3: bogu łcyąga yedno byli myędzy łobą:
4: A to wółyłtko yełt wyára/ á wyznawá
5: nye bogá ták we wnętrzne/ yáko zwirz
6: chowne/ ktore łwyátolci á obrzęd y ko=
7: łcyelne w łobye zámyka: ábyłmy w=
8: tym oboim zgodę á yednołć záchowá=
9: li: Co oboye Páweł S. tu przez yed=
10: nołć wyary/ á yednołć krztu rozumye.
11: ále oni to oboye bárzo zcyeśnyaya/
12: gdy yednołć wyary/ yednołyayną ná=
13: ukę ewányeliey/ á yednołć krztu/ yed=
14: nołtayne vzywánye łwyátolci wykłá=
15: dáya/ przez ewányelią nic inego nye=
16: rozumyeyac/ yedno to co yełt od ewán
17: yeliłtow y ápołtołow popiřano/ y to
18: wedle łwego włalnego á nowego wy=
19: kładu: przez łwyátolci tákże nic yed=
20: no to/ co wtymże piřmye według ich
21: zdányá yáłnye o krzcye/ pokućye/ cye=
22: le bożym/ álbo wyecerzy páńłkyey
23: wyráżono. Myenyac iż dołyc w tych
24: rzeczach zgádzác łye á yednołć zácho=

wác: Ale

strona: F

- 1: wác: Aby też dobrze kto we wślytkim
- 2: innym/ o czym piłmá yáfneg̃ nyemáfz/
- 3: od zgody á yedności fwowolnye fy e od
- 4: ftrzelał/ á co inego niż kołcyoł fwyęty
- 5: á powśfechny/ wyerzył/ dźyerzał/ y czy
- 6: nił/ iż takowy żaden od yedności ko=
- 7: fcyoła nye odpada. To bład/ co fy e po
- 8: częłci wczorá yáfnye wywyodło. We=
- 9: dle tey náuki byliby w kołcyele wślyft
- 10: cy odśczepyeńcy/ á máło nye wślyft=
- 11: cy kácyrzowye: Nye mowę o tych/
- 12: ktorzy kfyęgi nyektore piłmá S. od ko
- 13: fcyoła z początku przyyęte/ odrzucá=(*marg*) [Ariani](#). (–)
- 14: yą/ yáko Aryanowie liłt S. (*marg*) [Epip. coñ](#)
- : [hæ. 1. 2. t. 2](#)
- : [li 2. t. 2. ib.](#) (–)
- 15: [Alogi](#). Páwłá do żydow/ Alogi e=
- 16: wányelią y obyáwyenye S. Yaná:
- 17: álbo ktorzy ine piłmá nowe á od koś=
- 18: cyoła powśfechneg̃ nyeprzyyęte przyy
- 19: [Encratite](#). muyał/ yáko Enkrátyte ew= (*marg*) [ibi. li. 1. t. 3](#)
- : [ib. li. 1. t. 2](#)
- : [ibi. li. 1. t. 3.](#) (–)
- 20: [Gnoftici](#). ányelią wedle żydow/ Gno=
- 21: [Apelleiani](#) ftycy/ Philippowie/ Appel
- 22: leiani wśtáwę Apoftolíką: álbo przyyę=
- 23: te/ przyładzáyąc/ wymuyąc/ á odmye=
- 24: [Marcionite](#) niáyąc fáłśfuią/ yáko Mar= (*marg*) [ibi. li. 1. t. 3](#) (–)

Rozmowa trzecia

- 1: cionite ewányelią S. Lukáfá/ którą
 2: íámę ze wífyftkich czterzech przyymu
 3: yą/ y lifty S. Páwłá/ z ktorých też nye
 4: ktore odrzucáya: Ani też o onych/ kto=
 5: rzy ítárożytne íwyátolci/ á w obyec w
 6: krzełciyańftwye przyyete/ álbo vzywá
 7: nye ich przez wyele wyekow zwyczaj
 8: ne zárzucáya/ á nowe yákye á nyezwy
 9: czáyne íwyátolci/ álbo też zwyczaj=
 10: nych íwyátolci nyezwyczajne vzywá=
 11: nye foby wyńyduya/ yáko Archon= (marg) [ibi. li. 1. t. 3. \(-\)](#)
 12: tici krzełt/Encrititae mał= [Archōtici](#).
 13: żeńftwo/ Kátháry pokutę [Kathari](#).
 14: zárzucáli/ Márcionitae/ trzech krztow
 15: dopuśczáli/ Márkozy for= [Marcofij](#).
 16: mę krztu odmyenyáli/ Gnoftycy cze= (marg) [ib. li. 1. t. 2 \(-\)](#)
 17: goś íproftneǵ/ á co íye y powyedác nye
 18: godzi/ myáfto cyála bożego vzywáli.
 19: Názorei á Ebionithae ob= [Nazorei. E.](#)(marg) [ib. li. 1. t. 3. \(-\)](#)
 20: rzezánye wypełnyáli/ He= [bionite He](#)
 21: ráklionite około vmárłych [raclionithe](#).
 22: nową íwyátolc wymyfláli. Ktore obo
 23: ye ták ty/ ktorzy około íwyátolci á vzy
 24: wánya ich/ yáko ony/ ktorzy około pi=

íma

strona: F2

Dworz. z mnichem

- 1: íma S. z kołcyołem powífechnym/ to
 2: yełt/ ze wífem inym krzełciyańftwem

- 3: fye nyezgadzáyą/ Lutheranowye we=
 4: dług tey náuki álbo dumy/ z námi we
 5: fpołek/ ácz nic/ zá odffczepyeńce á od=
 6: łączone od yedności kołcyołą myeć mu
 7: fía: A nyczuyą fye iż fiami też w obo=
 8: yey tey reżye fą.(*marg*) Luthera=
 : nowie o=
 : koło pif=
 : má S. y
 : fwyatołci
 : z kołcyo=
 : łem fie nie
 : zgadzáyą (-) Bo y fwyatołci nye=
 9: ktore/ á fnadz máło nye wfyfłtkye z fta
 10: rádawná po wfłfem krzełciyańftwye
 11: przyyęte y zwyczáyne odrzucáyą álbo
 12: odmyenyáyą/ y kfyęgami pifmá S.
 13: yáko liftem Yákubá S. á S. Pyotrá
 14: wtorym/ kfyęgami Máchábeow/ y nye
 15: ktoremi innymi brákuyą. Nye o tych
 16: tu mowyę. Ale o tych/ ktorzy ácz áni
 17: w przyymowányu álbo odrzucányu
 18: kfyąg pifmá S. áni w fwyatołcyách/
 19: álbo vzywányu ich od yedności wfyfłt=
 20: kyego krzełciyańftwá fye nye oddzye=
 21: láyą: ále pifmá nowym á ofobliwym
 22: fwym obyczáyem rozumyeyąc y wy=
 23: kładáyąc/ nowe dumy około bogá/ ob=
 24: rzędow/ rządu/ y fpráwy krzełciyáń=

strona: F2v

Rozmowa trzecia

- 1: ſkyey/ káždy według ſwey głowy/wy=
- 2: myſłáya y ſtánowya/ á ſtárożytne/
- 3: przez wyele wyekow po wſſem krzeſci
- 4: yańſtwye záchowane/ pſuyá/ Albo teź
- 5: nye wedle porządku poſpolithego ná
- 6: przełożeńſtwá koſcyelne ſámi ſye wći=
- 7: ſkáyaç/ ludźye k ſobye przyćyągáya/ á
- 8: od yednoſci drugyego krzeſciyańſtwá
- 9: odrywáya. Ci wſyſcy według náuki
- 10: tey Luterſkyey byliby w koſcyele Kry
- 11: ſtuſowym. Co być nye może/ ponye=
- 12: waź ſá Antychryſtowye/(*marg*) 1. Ioan. 2. (-) yáko Yan S.
- 13: piſſe: to yeſt/ przeciwnicy Kryſtuſowi:
- 14: Abowim pokoy/ zgodę/ y miłość ſpołe=
- 15: czną krzeſciyańſką/ ktore rzeczy náuká
- 16: Kryſtuſowá nawyęcey záleca/ w rze=
- 17: czach duchownych á ku bogomodłſtwu
- 18: á chwale bożey należących/ tárgáya.
- 19: Z nas ci wyſzli/ ále nye byli znas. Abo=
- 20: wim by byli znas/ zoſtáliby byli zná=
- 21: mi/ yáko támże Yan S. piſſe. Z kto=
- 22: rych ſye flow okázuye/ iż kácyrzowye
- 23: y odſzczepyeńcy z koſcyoła wychodzą:
- 24: A ták przywłáſzczyć go ſobye nyemo=

gą.

strona: F3

Dworz. z Mnichem

- 1: gą. Acz tám Yan o tych tylko kácy=

- 2: rzoch piífie/ ktorzy około człónkow wyá
- 3: ry błądzą: ále z inífych myeíc piímá
- 4: S. pokázác fye moze/ iż y cí/ ktorzy o=
- 5: koło wyáry nyebłądzą/ á ták około ná=
- 6: uki álbo flowá bożego/ yáko około fwyą
- 7: tołci y vzywánya ich z kołcyołem fye
- 8: zgadzáyą/ á yednoć záchowywáyą/ á=
- 9: le w inych fye rzeczach ku bogomodl=
- 10: łtwu/ yákom rzekł/ chwale bożey/ á po=
- 11: rządкови zboru álbo kołcyoła należą=
- 12: cych łączą/ nye łą w kołcyele/ áni człón
- 13: ki kołcyoła teğ bożeg. Ano małz w łprá
- 14: wách Apołtołfkich o Symonye czar=
- 15: no kfyężniku/ iż wyerzył kazányu ápo= (marg) Act. 8. (-)
- 16: łtołłkiemu/ to yełt ewányeliey/ okrzcił
- 17: fye też/ y trzymał fye Philippá/ y ná=
- 18: uki yego. Ale iż tylko chćyał kupić v
- 19: Pyotrá y Yaná/ áby ludźye zá wklá=
- 20: dánim rąk yego bráli duchá S. co nye
- 21: náyduye fye žeby było myánowićye
- 22: zákazano w ewányeliey: yednák odłá=
- 23: dźił go Pyotr s. kołcyoła/ ták mowýac
- 24: Pyenyądze twoye nyechay będą łtobą

F iij

ná

strona: F3v

Rozmowá trzecya

- 1: ná zátrácenye: Abowimeś mnimał/
- 2: ábyś dar boży zá pyenyądze myał o=
- 3: trzymác. Nyemałz cząłtki áni bliłkołci
- 4: ku temu flowu/ to yełt/ nye yełteś v=

- 5: czeŝtnikyem ewányeliey á obyetnic bo
 6: żych. A ták áni koŝcyoła Kryŝtuŝowe=
 7: go/ ktoremu łámemu ewányelia y o=
 8: byetnice boże flużą. Dálej: Kyedy w (*marg*) 1. Cor. 11. (-)
 9: Koryncýe nyektorzy/ gárdząc zwyczá=
 10: yem poŝpolitym męzczyzny z przykry
 11: tymi/ á byałe głowy z odkrytymi gło=
 12: wámi bogu fye modliły. Nye okázuye
 13: fye/ iżeby o tym w ewányeliey co by=
 14: ło vŝtáwyono/ álbo iżeby oni w czym
 15: innym od náuki ewányeliey álbo prá=
 16: wego vżywánya ŝwyătoŝci odŝtempo=
 17: wáli/ y owŝŝem chwali ye Páweł S.
 18: iż yáko im podał/ przykazánya yego (*marg*) 1. Reg. 16. (-)
 19: chowáya/ á myeli po ŝobye piŝmo/ iż
 20: nye ná zwirzchowne rzeczy y obrzędy/
 21: ále ná ŝercá ludzkye bog pátrzy: A w=
 22: źdy Páweł tákowe z koŝcyoła wyrzu=
 23: ca/ ták piŝłac: A yeŝli kto zda fye ŝpor=
 24: nym być/ my tákýego zwyczáyu nye=

mamy

strona: F4

Dworzá. z Mnichem.

- 1: mamy/ áni koŝcyoł boży: Yákoby rzekł
 2: Tákowy z námi y z koŝcyołem bożym
 3: ŝkłádu nye ma. ŝám teź pan v Mathu (*marg*) Math. 13. (-)
 4: ŝłá S. roŝkázuye/ iż kto koŝcyła nyeŝlu
 5: cha/ á co ineğ przedŝye byerze/ niź co ko
 6: ŝcyoł vczy á każe/ ma być myąn zá po=
 7: gániná y celniká/ to yeŝt odrzuconego

- 8: człowyeká: A tákowi do kołcyoła bożeg^o
- 9: yákoś flyffá/ nye przyfluffáya. Nye
- 10: mowi/ kto flowá bożego álbo ewánye=
- 11: liey nye flucha: Ale kto kołcyoła nye=
- 12: flucha: A nye o wyerze/ áni o fwyato=
- 13: łcyách też tám rzecz: ále kyedy yeden
- 14: drugyego obrázi/ á nápomyenyon od
- 15: kołcyoła/ nye vflucha/ tákycyego ku pogá
- 16: nom przyłącza/ á ták od zboru á ko=
- 17: łcyoła krzełcyáńłkyego odłącza.(*marg*) Kácyrzo
- : wye nye
- : dzierzą fie
- : ewánye=
- : liey. (-) Acz
- 18: y tu ya nyebaczę/ izebyłcye ci náuki e=
- 19: wányeliey dzyerzeli/ á około nyey łye
- 20: zgadzáli/ ktorzy tych nye flucháya/ o
- 21: ktorzych ewányelia mowi:(*marg*) Luc. 10.
- : 1. Cor.11. (-) kto was flu=
- 22: cha/ mnye flucha/ á kto wámi gárdzi/
- 23: mną gárdzi: álbo: My tákycyego zwy=
- 24: czáyu nyemamy/ áni kołcyoł boży: ál=

F iij

bo:

strona: F4v

Rozmowá trzecya

- 1: bo: Yefli nye vflucha kołcyoła/ nye=
- 2: chayci będye yáko pogánin á celnik.
- 3: A wnet przydawa pod przyfýegą Zá=
- 4: prawdę powyedam wám/ co kołwyek
- 5: zwyążećy ną żyemi/ będye zwyaza=

- 6: no y w nyebye: A cokolwyek rozwyą=
- 7: żećye ná żyemi/ bęđźye rozwyązano y
- 8: w nyebye. Y owłsem tácy przećiwyą
- 9: fye ewányeliey á fłowu bożemu/ nye
- 10: dawáyąc mu w thym myeyłcá áni
- 11: wáyry [!] / Y owłsem odeymuyąc kołcyo
- 12: łowi y przełożonym yego władzą od
- 13: bogá dáną. Dla tego pytáyąc ták pi= (*marg*) Odłfcze=
- : pieńci nie łą
- : człon=
- : kámi koś
- : ćyolá bo
- : żego. (-)
- 14: łfe Cypryan S. męczennik: Y wye=
- 15: rzyłz ten/ iżeby wyárę záchował/ ktory
- 16: yedności tey kołcyolá nye záchowa? á (*marg*) Cyp. de u
- : nitate ec. (-)
- 17: ktory fye kołcyolowi łprećiwyą/ du=
- 18: ffa/ żeby był w kołcyele? Yákoby rzekł/
- 19: bárzo fye myli ná tym. A máło niżej
- 20: Kto fye od kołcyolá odłacza/ ku cudzo=
- 21: łóżnicy fye przyłącza/ od obyetnic ko=
- 22: łcyolá odpada: nye ma nic do zapłát
- 23: Kriřtułowych/ kto kołcyol Kriřtułow o=
- 24: pułfcza: Cudzy yełt/ bezbożny yełt/ nye

przyya

strona: F5

Dworz. z Mnichem

- 1: przyyaćyeł yełt/ Yuż nyemoże myeć
- 2: bogá zá oycá/ kto kołcyolá nye ma zá

- 3: mátkę. A wnet po tym: Tey yednołci
 4: kto nye záchowa/ zakonu bożego nye=
 5: záchowa/ nye záchowa wyáry oycá y
 6: fýná/ żywotá nye záchowa/ áni zbá=
 7: wyenya. A niżey: Mnimalz ty iżeby
 8: mógł łtać y żyć ten/ ktory z kołcyoła
 9: wychodzi? Wyele tám o tey yednołci
 10: kołcyoła then S. doktor piífle. A piífle
 11: nye przeciw kácyrzom yákim/ ktorzy=
 12: by fye około ewányeliey álbo fwyáto=
 13: łci z kołcyolem nye zgadzáli/ ále prze=
 14: ćiw odłłczepyeńcom tylko/ ktorzy fye
 15: yedno od początku kołcyoła S. á połlu
 16: łłeńftwá yego przełożonych odrywáli.
 17: A włłyftek liłt on godziłoby fye zło=
 18: tem nápiłác/ á częłto przeczytác y w=
 19: pámyęc brác/ tym zwłáłłczá/ ktorzy
 20: dżiś ewányelią á flowem bożym brzą
 21: káyą.(*marg*) [Nouatg](#)
 : [Epi. cō hæ](#)
 : [re. li. 2. t. 1.](#)
 : [Audius](#)
 : [idē l. 3. t. 1](#) (–) Przeto y kołcyoł fwyęty Nowá=
 22: tianá álbo Nowatá/ iż fye od Korneli=
 23: ułá porządnye obránego papyezá od=
 24: dżyelał/ Audyufá/ iż złych duchow=

F v

nych

strona: F5v

Rozmowá trzećya.

- 1: nych przełożonych zá przełożone myęc

2: nye chćyał. Quartodecymani/ iż fyę (marg) Quarto

: deciani.

: idē 1. 2. t. 1. (–)

3: w obchodzye fwyętá wyelkonocnego

4: z nim nyezgadzáli/ ácz około náuki y

5: fwyătołci nic nye błádzili/ zá odśfcze=

6: pyeńce/ á ták nye członki fwoye myał:

7: dzyerząc fyę przerzeczonych flow Pán

8: fkich/ y onych tež: Kto nye yeft zem= (marg) Math. 12. (–)

9: ną/ przeciw mnye yeft/ á kto nye zbi=

10: ra zemną rośprałfa. Ktore flowá ták

11: dobrze kołcyołowi fluzą/ yáko łáme=

12: mu Pánu/ ktorym kołcyoł yeft yedno

13: cyáło/ com yuż nye raz z piłmá á flo=

14: wá bożeg pokazał. Abowim nyemoże

15: fyę żaden człowyek od cyáłá odłaczyć/

16: iżeby fie zarázem y od głowy nye odłá

17: czył. Acz kolwyek y to trudna/ á fnadź

18: nyepodobna rzecz/ áby ten/ ktory fyę od(marg) Odśfcze=

: pieńci tru

: dno fyę

: mogą błę

: du vchro

: nič. (–)

19: kołcyołá á cyáłá páná Kryłtułoweğ v=

20: pornye oderwye/ około wyáry tež/ te=

21: łli nye zarázem/ tedy wždy potym/ z=

22: błędzić niemyał: ponyeważ wyárá dar

23: yeft boży/ ktory z páná Kryłtułá/ yáko

24: z głowy/ nye gdzye indzye/ yedno w

strona: F6

Dworz. z Mnichem.

- 1: ćyáło/ á człónki yego płynye: á trud=
- 2: no izeby nye vtonął/ kto z łodzi kołcyo
- 3: łá wypádnye. Małz tego przykład w
- 4: łtárym zakonye o dzyefyęcýorgu poko (*marg*) 3. Reg. 13. (-)
- 5: lenyu żydowfłkim/ ktore iż łye było w
- 6: obirányu krolá/ od żydołtwá drugyego
- 7: oderwáło/ á za nye wnet zá tym ołta=
- 8: rze łobye ná gorach przeciwko zakono=
- 9: wi budowác záczeło/ y w bálwochwál=
- 10: łtwo vpádło? Y Nowátiani tež/ y Au=
- 11: dyani zá odłłczepyenim w błędy nye=
- 12: ktore wpádli/ yáko łwyádłłá Epiphá=
- 13: nius y Cypryanus. (*marg*) Ep. 1. 2. t. 1.
- : & 1. 3. t. 1.
- : Cy. ad cor
- : nel ad M.
- : Vrfáciq
- : Soz. hił. ec
- : cl. 1. 6. c. (-) Tákże y Vrfácy=
- 14: us/ o ktorym Zozomenus w hiłtoryey
- 15: zmyenkę czyni. A ták nye wzgodźye
- 16: około náuki ewányeliey á vzywánya
- 17: łwyátołci tylko/ yáko Lutheranowye
- 18: vczá/ yednołć kołcyoła bożego **záleży** [!].
- 19: Pogotowyu áni łámá wyárá kołcyoł
- 20: yednołci: Co by łnadź kto moł wźyác
- 21: z onego pyenya kołcyelnego: Przydź

22: ducha S. nápełni fercá twych wyer=

23: nych/ ktoryś po rozmáitołci wíflech yę=

24: zykow zgromádził narody w yednołci

wyáry.

strona: F6v

Rozmowá trzećya

1: wyáry. Ale to częłć zyednocenya/ á nye

2: wífytłko: Chybá iżeby kto przez wyá=

3: rę/ wífytłko co ku wyerze á zakonowi

4: krzełciyańłkyemu należy/ rozumyał.

5: D. W czymże wždy ná konyec tá ye=

6: dnołć kołcyoła zależy? M. Powyem.

7: Dwoyákye bywa zgromádenye álbo

8: zyednocenye wyela rzeczy: Yedno po=

9: rzáadne: Drugye ledá yákye: (*marg*) Zgromá=

: dzenie rze

: czy rozny

: ch w yed=

: no dwoiá

: kye yełt.

: Ledá yá=

: kye.

: porzáadne (–) Ledá yá=

10: kye yełt/ gđzye częłci álbo rzeczy ledá

11: yáko łye zbyeżą/ á nic ná tym gđzye á

12: yáko ktora leży álbo łtoi: Yáko kupá

13: zboża/ łtádo źwirzát. Porzáadne/ gđzye (*marg*) porzáadne (–)

14: káżdza częłć álbo rzecz mułi łwe myey

15: łce/ łpołob/ y łpráwę myeć: Yáko yełt

16: cyáło człowyecze/ dom/ myáłto. Bo w

- 17: cyele ine myeyfće ma głowá/ ine ple=
 18: cy/ żywot/ ręce/ nogi/ pálce/ inákłfy też
 19: łpołob/ inłłá łprawę/ nye ku łwemu tyl
 20: ko włáłnemu pożytkowi/ ále ku po=
 21: trzebye y záchowányu cáłółci włfyłt=
 22: kyego cyáá łlużącą. Tákże w do=
 23: mu/ drzwi/ okná/ łcyány/ łlupy/ łło/
 24: dáłł. Tákże w myeyfće domy/ weyże/

bro=

strona: F7

Dworzá. z Mnichem

- 1: brony/ vlíce/ rozne płci/ wyeki/ y łtany
 2: łudzi.(*marg*) Rząd áł
 : bo porz=
 : áłdek. (–) A to łtołowánye roznych myeyfł
 3: łpołobow/ y łpraw roznych częłci mye=
 4: dzy łobą/ á ku włfyłtkyemu onemu z=
 5: gromáđzenyu/ rzádem áłbo porząd=
 6: kyem (co yedná rzecz yełł) zowyemy:
 7: ktory ony rozne częłci yednołci/ á w ye
 8: dnolci záchowywa. A poki to trwa w
 9: cyele/ iz káđdy członek ná łwym myey (*marg*) Wcyele
 : rząd. (–)
 10: łcu/ łwym łpołobem łtoyąc áłbo leżąc/
 11: łwego włáłnego powinowáłłtwá łtrze
 12: że/ nye tylko ku łwey włáłney/ ále w=
 13: łłech inych członkow y włfyłtkyego cyá
 14: łá potrzebye y łepłłłemu/ ták iz oczy
 15: pátrzą/ nye łobye tylko/ ále y rękąm/ y
 16: nogám/ y włłtom/ y włfyłtkyemu cyá=

17: łu/ Vítá yedzą/ yęzyk mowi/ nogi cho=

18: dzą/ ręce robyą/ bronyą/ y podawáją

19: nye tylko fobye/ ále y wífem innym cz=

20: łonkom y wífyftkyemu cyálu/ poty

21: oná yedność cyála trwa á nye rozfypu

22: ye fye. Ale gđzyeby głowá do pyersi/

23: álbo do kroku/ ręce ná fyyę álbo ná

24: grzbyet/ nogi ná głowę przenyefć fye

chćyáły/

strona: F7v

Rozmowa trzecia

1: chćyáły/ álbo nogi pyętámi á pálcy w

2: zgorę/ á vdámi álbo kolány nádoł fye

3: obracáły/ głowá oczu/ vít/ vífu odby=

4: wála/ álbo też oczy mowić/ ręce wi=

5: dzyeć/ álbo myáło zoładká tráwić/ pál

6: ce flyfćeć álbo yefć chćyáły/ kázde po=

7: winności á fpráwy fwey odstąpiwífy/

8: yużby tám nye tylko kftałt/ ále y yed=

9: noć cyála onego trwác nyemogła. W

10: myeyfće też mąż/ nyewyáltá/ ftáry/ (*marg*) W mye

: fcye. (–)

11: młodj/ kupyec/ rzemyeflnik/ robotnik/

12: oracz/ rozne myeyfća/ doftoyeńftwá/ y

13: powinowátftwá máją/ wedle ktorego

14: poki fye wífyftcy záchowáją/ trwa

15: rząd/ zgodá/ y yedność w myeífcy: Ale

16: gđzye kázdy w fwą poydzye/ tám nye

17: rząd/ á zá nim roftyrk y rozerwánye.

18: A ták w rządzye yedność cyála y myá

19: Itá zależy: Tákże y domu/ y woýfká/ y

20: kroleŃtwá: Zadne z tych zgromádenye

21: bez rządu yednoŃci fwey záchowác nye

22: może.(*marg*) Vrzędni=

: cy rządu

: dozirać

: máyá. (–) A rząd on fám z fyebye áni z

23: práwá álbo vřtaw onego zebrányá Itác

24: y trwác nyemoże/ gđzye nye będzye

kogo

strona: F8

Dworz. z Mnichem.

1: kogo/ ktoby ij Ńpráwował/ y Ńtrzegł go/

2: práwá wykłádáyác/ exekutiá ich ozy=

3: nayác/ y bronyác ich przeciw złoŃci/

4: przewrotnoŃci/ y zuchwáľtwu ludzkye

5: mu. Yáko w myeŃcye/ woýŃce/ krole=

6: Ńtwye/ doŃtoyeńŃtwá y vrzędny/ w domu

7: goŃpodarz/ goŃpodyni/ klucznik. rć. w

8: ćyele fuche żyły/ dech/ Ńiły duŃŃne/ o=

9: żywyáyáca/ rucháyáca/ y czuyáca/ kto

10: re yákoby vrzędnicy wŃŃyŃtkye członki

11: káždy Ńwym oŃobliwym obyčáyem

12: rucháyá y Ńpráwuyá. A im wyęŃŃe z=

13: gromádenye/ tym wyęcey vrzędni=

14: kow/ y roznych vrzędow w nim być

15: muŃi: Wyęcey w myeŃce niźli w do=

16: mu/ w kroleŃtwye niźli w myeŃcye: A

17: káždy z nich wedle Ńwego powinowát=

18: Ńtwá/ w Ńwym poruczeńŃtwye rządu

19: dożira/ y od tego imyę ma/ iż rządu

20: łtrzeże. Nye dofyć ná tym. (marg) Yedeⁿ na=

: wyfífífy v=

: rząd ma

: wfíyfítkye

: ine rzą=

: dżić. (-) Ale mali

21: yeden á zgodny rząd być y trwác/ mu=

22: śi yeden nawyfífífy vrząd być/ od ktore=

23: go by wfíyfítkye ine pochop myály/ á

24: ktoryby wfíyfítkich dożirał/ á ku yed=

nołci

strona: F8v

Rozmowa trzecia

1: nołci ye łpráwował. Abowim by do=

2: brze żadny z powinowátłtwá fweğ nie

3: wykraczał/ ále káždy fwego tylko pá=

4: trząc/ nye oględowałby fyę ná drugie/

5: áni ná połpolite dobro/ á nye wfíyfítcy

6: by ku yednemu końcu łpráwy fwoye

7: łcyągáli (coby było/ gđzyeby yeden w=

8: ífyfítkim nye zámyszerzał/ co/ gđzye/ kye

9: dy/ yáko/ á dla czego łpráwować má=

10: yą) mufyála by fyę oná yedność roz=

11: tárgnać. Yáko gđzyeby w woýfíce na=

12: wyfífífeğ hetmána nye było/ álbo gđzie

13: by go wfíyfítcy ini vrzędnicy nye flu=

14: cháli/ ále porucznicy roznye káždy po

15: łwey woli fwoyę częfc woýfíká ífyko=

16: wał/ á tegoż czáfu picny w picowánye

- 17: yechác/ obozny oboz zátáčác/ rotmiřtrž
- 18: rotę řwá ku řřturmowi ćwiczýć/ álbo
- 19: namyoty rozbiyác chćyáľ/ Ten ktory
- 20: yeřt nád yeznymi koni pokármowác
- 21: kazaľ/ á drabi teź y yezni przełozonych
- 22: řwych nyeflucháyac/ wedle řwey wo=
- 23: ley řye řprávowáli/ á ták káždy w řwá
- 24: poředľ (bo by yeden drugyemu nye=

chćyáľ

strona: G

Dworz. z Mnichem.

- 1: chćyáľ wřtámpić) nye byłoby zá pye=
- 2: nyádz rządu/ áni yednořci: A zátym
- 3: álbo by řye ono wořfko rořprořfýľo/ ál=
- 4: bo by go nyeprzyyácýel poźýľ. A prze=
- 5: to muřfá wřfýřtcy oni vřzędnicy zánye
- 6: chawřfy wřfýřtkyego inřřego/ ku woley
- 7: hetmánřkyey káždy wedle řwego obo=
- 8: wyáľku řámi řyebye/ y ty ktore máyá
- 9: w řwym poruczeńřtwye gořhowác y
- 10: řprávowác/ chćáli dobrze á zgodnye
- 11: nyeprzyyácýelowi odpirác/ á řámi řye
- 12: bye y wořfko ono w cáľořci záchowác.
- 13: Tákze y w myeřcye/ w domu/ w krole=
- 14: řtwye/ muři yeden nawyřřřřfy vřząd
- 15: być/ ktoryby wřfýřtkimi innymi wład=
- 16: náľ. A nic tu ná tym/ lubo yeden/ lubo
- 17: kilka/ álbo y wyęcey tych vřzędnikow
- 18: nawyřřřřfych będźye/ byle yeden vřząd z
- 19: godnye á yednořtáyná władzá řprawo

20: wáli. D. Kczemuż to przywodźifz? M.

21: Abychći dowodnye vkazał/ w czym ye

22: dnoć kołcyoła zależy: Ponyeważ on

23: yeft zgromádzenye nyeyákye/ A zgro

24: mádzenye kázde mali yedno być/ muśi

G

czym.

strona: Gv

Rozmowa trzecia

1: czym być zyednocone. Pátrzymyż yá=

2: kye zgromádzenye kołcyoł/ wedle tego

3: com teraz rozbirał/ yeŕli ledá yákye/

4: czyli porządne.(*marg*) Kościół

: zgromá

: dzenye

: porząd=

: ne. (-) A iż porządne/ z przod

5: kum powyedźyał/ y okázuye fye z o=

6: nych podobyeńftw/ gđzye ij piłmo

7: S. á ŕlowo boże/ yákom wyŕŕŕŕey po=

8: wyedał/ kroleŕtwu/ woyłku ŕpráwyo=

9: nemu/ myáftu/ domowi/ cyáłu przy=

10: rownywa: (*marg*) 1. Cor. 14 (-) Piŕŕe też Páweł S. o Ko=

11: rynthow: Wŕŕyftko fye myędzy wámi

12: wtćiwye á porządnye/ nyechay dzye=

13: ye: Kolofencyki też z rządu chwali.(*marg*) Col. 2. (-) A

14: yeŕli Korynthłki á Kolofenłki kołcyoł/

15: ktory tylko częłci były powŕŕŕechnego

16: kołcyoła/ porządne być myáły/ pogo=

17: towyu wŕŕyftek kołcyoł/ przećiw ktore=

18: mu brony pyekyelne/ wedle obyetnice

19: pánłkyey/ przemoc nyemáya. A prze= (marg) Rząd ko

: łcyoł w

: yednoł=

: ći zácho

: wa. (–)

20: to yáko cyáło/ dom/ myáło/ woyłko/

21: krolestwo/ ták y kołcyoł rząd w yedno=

22: łci záchowa. A mali rząd w nim być

23: á włłfłtko łye porządnye dźyać/ mułła

24: być vrzędny y vrzędnicy/ ktorzyby oby=(marg) Vrzędni=

: cy w koł=

: cyele mułła być. (–)

wátele

strona: G2

Dworz. z Mnichem

1: wátele yego myędzy łobą y z bogyem

2: yednoćili/ á dobrem połpolitym/ to

3: yełt/ łlowem bożym y łwątłocyámı

4: ku leplłfemu włłfłtkyego kołcyoła łłá=

5: łfowáli/ y doźiráli tego/ áby káždy krze

6: łciyánin wyedźyał łwoye powinowá=

7: łtwo/ á z nyego nye wykraczał/ wy=

8: łtęmpny áby powłcyągnyon y karan

9: był/ łpory á roznice áby łye nye włłczy

10: náły: A gdźyeby łye łpor álbo wátpli=

11: wołć yáka około wyáry/ łpraw y zako=

12: nu wtoczyłá/ ktorey pímo (ktore ło=

13: bą nye władnye/ ále tám y łám nácyą

14: gáne być może) rołpráwić nyemoże/

15: áby przez ony vrzędniki rołpráwyona

- 16: była: Ná konyec we wśsem/ co fye fcyą
 17: ga ku lepffemu káždego zwłaffczá/ y
 18: wśfyftkyego kołcyoła/ áby pewna/ do=
 19: bra/ y porządna fprawá/ zgodá/ y yed=
 20: noć záchowaná była. A mali práwy
 21: porządek y yedność w kołcyele być/ mu
 22: śi w nim też być yeden nawyśfffy v=
 23: rząd/ ktoryby wśfyftkyemi innymi w=
 24: ładnął/ á zgadzał ye/ gdźyeb yedność

G ij

tár=

strona: G2v

Rozmowá trzecya

- 1: tǎrgác chćyeli/ á káždemu kres zá= (*marg*) yáko bog
 : fám koś=
 : ćyół bu=
 : duie y rzą
 : dźi. (-)
 2: myerzał. Rzecze Nowokrzczenyec: Iz
 3: to wymyfly ludzkye. Kołcyoł boży tá=
 4: kich vrzędow/ áni vrzędnikow nye po=
 5: trzebuye. Abowim Bog fám w nim
 6: rząd poftánowił: fám go też ftrzeże y
 7: dożira/ duchem S. fercá ludzkye fpra=
 8: wuyąc. Prawdá to wyerna/ iz bog fám
 9: w kołcyele rząd ftánowił/ y fám go do
 10: żira: Com ya też/ yelli pámyętafz/ pi=
 11: fmem wywodźił: á nye tylko o kołcye
 12: le/ ále y o domye/ y o myełcye/ y o kro=
 13: lełtwe to mamy rozumyeć: Poś=
 14: wyadłfa tego Dawid ták fpyewáyac:(*marg*) Pfal. 126. (-)

- 15: Gdzye pan nye zbuduye domu/ nádá=
 16: remno robyą ći/ ktorzy ij buduyą:
 17: Gdzye pan nye będzye łtrzegł myáltá/
 18: prozno czuye ten/ kto go łtrzeże. Bog ći
 19: kołcyoł zbudował/ y rząd w nim łtáno
 20: wił/ y łam go dożira: Ale yáko ono/ ták
 21: y to przez ludzye łprawował y łprá=
 22: wuye. Przez Apołtoły y namyáltki
 23: ich ludzye ku wyerze náwracał/ á ko=
 24: łcyoła tego vrzędniki czynił: przez tyże

zámye

strona: G3

Dworz. z Mnichem.

- 1: zámyerzał im yáko fye myeli w zako=
 2: nye yego łprawowác: przez ludzye ye
 3: też rządzi: Co/ iż ná ten čás inłfe pi=
 4: łmá opułłczę/ z onych fye łlow Páwła (*marg*) Acto. 20. (-)
 5: S. okázuye: gdzye nye kogo inego ye=
 6: dno ludzye w Ephezye nápomina/ á=
 7: by pyeczą myeli o łobyę/ y o włfyłt=
 8: kyey trzodzye: w ktorey (powyáda)
 9: duch S. połtáwił was łtrożmi álbo bi=
 10: łkupy/ ábyłcyę rządžili kołcyoł boży.
 11: A przeto rząd/ ktory bes vrzędow być
 12: nyemoże/ kołcyoł yednoći:(*marg*) Nowokrz=
 : czeńcy y
 : Pikárći
 : nye łą w=
 : kołcyele. (-) A ták No=
 13: wokrczeńcy/ Pikárći/ y ini kácyrzo=

- 14: wye/ ktorzy vrzędow kołcyelnych/ á zá=
 15: tym áni porządku myędzy łobą nye=
 16: máyą/ powyedáyac izelmy włlyłcy (*marg*) Gal. 3. (-)
 17: yedno w Kryłtułye Yezulıye/ yáko pi=
 18: łfe Páweł do Gáláthow/ nye łą w ye=
 19: dnołci kołcyoła/ áni do nyego przyłlu=
 20: cháya. Táke y cí/ ktorzy ácz porządek
 21: nyeyáki máyą myędzy łobą/ ále nye
 22: yednołyáyny. (*marg*) Yedno=
 : łtájny rz=
 : ąd yedne
 : go kołcio
 : łá. (-) Bo yednego kołcyoła/ yá
 23: ko y domu/ y myáłtá/ y wołfká/ y kro=
 24: lełtwá/ yeden á yednołtáyny rząd ma

G iij

być.

strona: G3v

Rozmowa trzecia

- 1: być. Prawdác izelmy w Kryłtułye w=
 2: łlyłcy yedno: Ale nye yáko oni rozu=
 3: myeya. (*marg*) 1. Cor. 12. (-) Indzye to łam Páweł yáłnye
 4: wykláda/ piłłac/ izelmy włlyłcy yed=
 5: no cyáło/ ále yednego cyáła rozne cz=
 6: łonki/ záchowáyące myędzy łobą yed=
 7: nołc y porządek. D. Włłák Luthe=
 8: ranowye myędzy łobą yednołtáyny
 9: porządek máyą/ táke y Sákrámen=
 10: tarzowye/ y Czechowye myędzy łobą.
 11: M. O Czechach nye mowye. Acz y
 12: cí łlyłłe rozni łą myędzy łobą: Ale mye

- 13: dzy Sákrámentarzmi y Lutherany/
 14: ták yeft yednoftáyny rząd kołcyelny/
 15: iż nyerzkąc w powyécye/ ále w nye=
 16: łcye káždym inákłfy: á inákłfy teraz/
 17: inákłfy przed rokyem álbo dwyemá.
 18: Ale by dobrze yednoftáyny był/ yełfcze
 19: nye dofyć ná tym: Yeden ma być á
 20: yednoftáyny/ nye w yednym kącye ál=
 21: bo páńłtwe/ ále we włłem krzełciyań
 22: łtwe: Y to nye ledá yáki. Ale przez
 23: Apołtoły połtánowyony.(*marg*) Apołtol=
 : łki porzą=
 : dek/ od
 : kthorego
 : kołcyoł á
 : połtolłki. (-) Bo mogło=
 24: by to być/ iżeby wyele ludzi y narodow

krze=

strona: G4

Dworz. z Mnichem.

- 1: krzełciyańłkich po wyele kráin łwyá=
 2: tá/ wwyedłłfy łye wbląd/ nowy yáki
 3: rząd łobyte wymyłłili/ á przez długi
 4: czas yednoftáynye łye go dzyerzeli:
 5: Ale gdzyeby on rząd inákłfy był niż á=
 6: połtolłki/ nyebyłby to kołcyoł boży: A=
 7: bowim nye ápołtolłki. A dla tego nye
 8: tylko yeden/ łwyęty/ y powłłfechny/ ále
 9: y ápołtolłki kołcyoł ono łlawne Conci
 10: lium Konłtántynopolłkye wyłłłłey ná

- 11: myenyone wyznawa: iż ápoštołki/ á
- 12: nye inákłfy rząd wnim być ma. D.
- 13: Czemu nye Kryštofow/ gdyż ij Kry=
- 14: łtus ząłożył y zbudował? M. Ták
- 15: yełt/ Kryštof ij ząłożył y zbudował:
- 16: Ale zaczął á ząłożył tylko łam przez
- 17: łye/ á przez ápoštoły po łwym w nyebo
- 18: włtąmpyenyu dokonał/ y rząd w nim
- 19: połtánowił. Co łye z tąđ znáczy/ iż ni= (*marg*) Kyedy
- : łye koś=
- : ćioł zyá
- : wił. (–)
- 20: gđzye w ewányeliach/ áni gđzye in=
- 21: dzye w píłmye nowego zakonu nye=
- 22: máłz o kołcyele Kryštofowym zmyen=
- 23: ki/ iżeby yuż był: Aliż po wnyebo w=
- 24: łtąmpyenyu páńłkim/ y po zefłányu

G iij

duchá

strona: G4v

Rozmowa trzecia

- 1: duchá S. Y to nye pírwey/ áliż Má=
- 2: tyálz ná myeyłce Yudałfowo był ob=
- 3: ran/ Pyotr władzę łwoyę okázowác po
- 4: czął: to yełt/ áliż porządek nyeyáki był
- 5: przez ápoštoły myędzy krzełciyány po
- 6: łtánowyon. (*marg*) *Act. s. 9.*
- : *Math. 16.* (–) Co łye z łpraw ápoštołkich
- 7: okázuye. Pan też łam gđzye kołcyoła
- 8: zmyenkę czyni v Máthułłá S. ták mo=
- 9: wyąc/ A ná tey łkále zbuduyę kołcyoł

- 10: Íwoy/ Nye mowi zbudowałem/ álbo
- 11: buduyę/ ále zbuduyę potym. A to nye
- 12: długo przed Ímyerćyą mowił/ kazaw=
- 13: Ífy yuż przed tym o trzy látá. A ták
- 14: przez ápoftoły po zelcyu páńfkim ko=
- 15: Ícyoł zbudowan: Yáko y Ezáiafz daw=
- 16: no o tym prorokował/ imyeniem bo=
- 17: Íkim ku koÍcyołowi ták mowyąc.(*marg*) Efa. 1. (-) Y
- 18: przywrocę ya tobye Íędźye twoye yá=
- 19: ko byli pirwey/ á rádę twoyę yáko z Ítá
- 20: rádawná. Pothym bęđzyeÍz názwan
- 21: myáÍtem Ípráwyedliwego/ myáÍtem
- 22: wyernym. A to tu obyecuyę/ iż zá
- 23: przywroceniem Íędźyow y rad/ to yeÍt (*marg*) Math. 12. (-)
- 24: zá poÍtánowyeniem rządu przez ápo=

Ítoły/

strona: G5

Dworzák. z Mnichem

- 1: Ítoły/ ktore y Pan Íám zowye Íędźyá= (*marg*) Luc. 11. (-)
- 2: mi żydow (ktorym tá obyetnicá byÍá
- 3: daná) koÍcyoł bęđzye przezwan myá=
- 4: Ítem Ípráwyedliwego páná KryÍtuÍá/
- 5: ktorego y YudaÍz przekłęty/ y żoná Pi= (*marg*) Math. 27. (-)
- 6: Íatowá Ípráwyedliwym zwáli y myá
- 7: Ítem wyernym/ zgromáđzeniem porzą
- 8: dnym álbo koÍcyołem wyerzákych. (*marg*) 1. Tim. 3.
- 9: Efa. 2.
- 10: 1. Tim. 3. (-)
- 11: Tenże ij potym wnet zowye domem
- 12: páńfkim/ (yáko y Páweł S.) powye=

- 11: dáyac/ Iż będye ofstátnich dni zgoto=
 12: wána gorá domu páńfkyego/ ná wirz=
 13: chu gor: Y będye podwyfífóná nád
 14: pagorki/ y popłyną do ney wfyfítki
 15: narody/ y poydzye mnoftwo ludow:
 16: Y rzekną: **Pomy [!]** / wfítapmy ná gorę
 17: páńfką/ á do domu bogá Yakobowego/
 18: y náuczy nas drog fwoich/ y będyemy
 19: chodzić po fcyefzkach yego. Przez dom
 20: páńfki/ yákom powyedzał/ kołcyoł bo
 21: ży známyenuye/ á powyeda iż gorá
 22: ná ktorey ten dom ftác myał/ ktora
 23: według proroctwá Dánielowego ná=
 24: pełniá wfyfítkę żyemyę/(*marg*) **Dan. 2.** (-) to yeft pan

G v

Kry=

strona: G5v

Rozmowá trzecya

- 1: Kryftus/ álbo zakon yego/ myał być z=
 2: gotowan ná wirzchu gor/ to yeft ná po
 3: ftánowyenyu y porzádku ápoftolíkim
 4: ktorzy teź fą gorámi álbo pagorki/(*marg*) **Eph. 2.** (-) ná
 5: ktorych gruncýe teź Páweł S. powye=
 6: da/ iż Ephezowye fą zbudowáni mye=
 7: ffczány fwyętych á domownicy boży=
 8: mi. A iże fye to proroctwo Ezáiałfo=
 9: wo ták má rozumyeć/ nychcę tu Hye
 10: ronimá/ álbo ktorego inego doktorá
 11: S. wykładem/ ále fámezoż Ezáiałfá
 12: flowy wywodzić: Ktory wnet zá ony=
 13: mi flowy ták mowi: Abowim z Syon

- 17: go obyáwyenya bożego myeli/ á prze=
 18: to nowy rząd łobyie ftánowili: O kto= (marg) [Matt. 24.](#) (-)
 19: rych Pan łam prorokował/ iż myeli
 20: przychodzić/ y wyele ludzi zwodzić:
 21: Yákoż wyele takich było yeścze wnet
 22: od ápoštołłkich czáfow począwłfy. Y
 23: po dżiśdżyeń ci nowi ewányeliftowye
 24: tym fye chełpyą: A toż iżby fye ludźye

nye

strona: G6v

Rozmowa trzeciá

- 1: nye mylili/ á nye w innym kołcyele Krj
 2: ftufá/ to yeft/ náuki Kryřtuřowey řfuká
 3: li/ mimo ten/ ktory od ápořtołow pe=
 4: wny porządek z náuki Kryřtuřowey
 5: płynący wżyąwłfy/ do końcá ij nyepo=
 6: ruffenye záchowa/ dla tego ápořtołłki
 7: kołcyoł wyznawamy: Z ktorym Sá=
 8: krámentarze/ Lutheranowye/ Czecho=
 9: wye/ Ruř/ Grekowye/ y inřfy wřfyřtcy
 10: odřfczepyenćy řkłádu nye máyą/ po=
 11: nyewaź fye od yednořtáynego porząd=
 12: ku yego odrywáýą/ inákrře porządki
 13: łobyie wynáýduyąc/ niźli nám ápořto=
 14: łowye zořtáwili. D. Nye przyzna
 15: wáýą fye oni ktemu/ y owřřem twir=
 16: dżą/ iż myřmy porządku ápořtołłkyye=
 17: go odřtámpili/ álbo nářfy przodkowye/
 18: á oni ij zádźyerzeli/ álbo z nowu w re=
 19: zę wřtápmili.(marg) [Porządek](#)

1: ápoftolŕki (-) M. To fye fámo poka=

20: że/ gdy obaczymy/ yáki porządek w ko=

21: fcyele ápoftołowye zoftáwili. Przod=

22: kyem iż wneth z pirwu zá ápoftołow

23: nye zámyeffánye á zgráyá nyerząd=

24: na/ ále rząd/ zgodá/ y yednoć byłą w

ko=

strona: G7

Dworz. z Mnichem.

1: koŕcyele/ fwyádŕfy Lukafz S. w fprá= (*marg*) Act. 4. (-)

2: wách ápoftolŕkich ták piŕŕac: A gromá=

3: dy álbo zebrányá wyerzácych było ye=

4: dno ŕerce/ y yedná duŕfá: A to yednoć:

5: A ták wyelka/ iż wyetŕfa być nyemo=

6: gŕá/ A ná znák tego przykŕádá: A za=

7: den z nich to co dzyerzał/ nye mowił

8: iżeby yego było/ Ale wŕŕyŕtkye rzeczy

9: myędzy nyemi były ŕpolne. A to w tá=

10: kim zyednocenyu/ ábyś nye mnimał

11: iż nyerząd był/ á yeden drugyemu wy=

12: dzyerał/ yáko ci nowi ápoftołowye czy

13: nyą y vczą/ á żaden włáfnego nic nye

14: myał/ dawa znác/ iż przedŕŕy kto ch=

15: cyał fwoye dzyerzał/ ácz tego nye fám

16: vzywał. Y dáley piŕŕe: A wyelką mo=

17: cą álbo władzą ápoftołowye dawáli

18: ŕwyádectwo o zmartwychwŕtányu Ye

19: zuŕá Kryŕtuŕá páná náŕŕego/ á ŕáŕká

20: wyelka byłą w nich wŕŕyŕtkich. A to

21: nye wŕŕyŕtcy oni ludzye kazáli álbo

22: fwyádectwo dawáli o zmartwych w=

23: ftányu Kryftufowym/ ále ápoftoło=

24: wye tylko/ chocia ich wyele było myę=

dzy

strona: G7v

Rozmowá trzecya

1: dzy nimi/ ktorzy go po zmartwych w=

2: ftányu widzyeli/ yáko fwyádffý Pá=

3: weł S. iż fye vkazał wyęcey niżli pyą= (marg) 1. Cor. 15. (-)

4: ci fet brácyey/ á ták dobrze o tym fwyá

5: dectwo dáć mogli. Coż dáley Lukafz

6: powyeda. A nye było nikogo nyedoftá=

7: tecznego myędzy nyemi. A to zász o

8: yednohci á rządzye: A yáko? Abowim

9: ktorzykolwyek myeli role álbo domy/

10: przedawffý/ przynořili pyenyądze/ kto

11: re zász nye bráli/ y kładli ye przed nogi

12: ápoftolffkye. A to wyznawáyą przeło=

13: żeńftwo ápoftolffkye: Y tu rząd/ ktorzy

14: fye yeffcze lepyey wnet okázuye: Nye

15: brał foby káždy co chýał/ Ale vdzyela

16: no (mowi) káždemu/ yelo mu było trze

17: bá. Widziřz tu rząd/ ktorzy on kořcyoł

18: yednoćil: Wiffyftycć tám yedno byli/ á=

19: le nye wiffyftcy yedno czynili/ áni káž=

20: dy co mu fye widzyáło. Ale yedni ka=

21: záli/ drudzy flucháli: yedni řaffowáli/ (marg) Vrzędy

: rozne w

: kořcyele. (-)

22: drudzy bráli: A to rozne řprawy/ rozne

23: Itany/ rozne vrzędy. O ktorých Páweł

24: S. do Korynthow y do Ephezow do=

wod

strona: G8

Dworzá. z Mnichem.

1: wodney piífie: Do Korynthow ták:(*marg*) 1. Cor. 12. (-) A

2: nyektore vřtáwił bog w kořcyele/ przod

3: kyem ápořtoły/ powtore proroki/ po=

4: trzećye doktory/ potym mocy/ potym

5: łáiki vzdrawyánya/ wřpomagánya ál=

6: bo vdźyelánya/ rządzeyna/ rozmáitoć

7: yęzykow. Y zaž wřřycy ápořtołmi? Y

8: zaž wřřyci proroki? řc. A do Ephezow

9: ták piífie: A on dał kořcyołowi nyekto=

10: re ápořtoły/ nyektore proroki/ á dru=

11: gye ewányeliřty/ drugye pářtyrze y do

12: ktory/ dla dořkořczyeyna řwyętych:(*marg*) Eph. 4. (-) dla

13: pořlugi/ dla zbudowánya ćyáłá Kry=

14: řtuřowego/ áž řye zbyežymy wřřycy

15: w yednoć wyáry á vznánya Syná bo=

16: žego/ w mežá dořkonálego/ w myare

17: zupełnego wyeku Kryřtuřowego: áby=

18: řmy yuž nyebyli máłuczkiemi/ ktorzy=

19: byřmy řye narzáli/ á ktorychby vnořř

20: wřřelki wyátr náuki w obłudnořci lu=

21: dzkyey/ w chćiwoczi ku załodze błędu:

22: Ale áby prawdę czynyáć w miłoczi/

23: rořřimy we wřřem weń/ ktory yeřt

24: głowá Kryřtus. Yákož yářnyey moğł

strona: G8v

Rozmowa trzecia.

- 1: wypić porządek koścny y wrzędy/
 2: ktore/ od kogo/ dla czego/ y poki są po=
 3: stánowyone? Od kogoż? Acz tu po= (marg) Od kogo (-)
 4: wyáda ná yednym myeýcu iż od Bo
 5: gá/ ná drugim od Krytuá/ co yedná
 6: rzecz yeft: Bo Krytus bog: Ale nye
 7: iny porządek tu rozumye/ yedno ten
 8: ktory Krytus lubo sąm przez sye przo
 9: dkyem myędzy ápoštołmi/ lubo przez
 10: ápoštoły w koścnyele postánowił/ Co á=
 11: poštołowye czynili/ przypisuyąc Pá=
 12: nu sámemu/ ktory im rzekł/ kto was
 13: slucha/ mnye slucha: á yáko nye o=
 14: ýyec posłał/ ták ya was też flę:(marg) Math. 28. (-) Bo sąm
 15: zá żywotá nye czytamy iżeby porzą=
 16: dek á wrzędy yákye stánowił/ chybá
 17: dwunálcye ápoštołow/ á syedmidzye= (marg) Mar. 3.
 : Lu. 6. 10.
 : Ioan. 21. (-)
 18: syą y dwu vcznyow/ á Pyotrą páłty=
 19: rzem owyec swoich y sřprawcą krole=
 20: stwá nyebyełkyego. Inłse włsýtkye v=
 21: rzędy/ ktore tu Páweł wymyenyá/
 22: ápoštołowye po w nyebo wltápyenyu
 23: páńłkim stánowili. Co y sąm Páweł
 24: tu do Ephezow písłac ponyekąd znác

dawa.

strona: H

Dworz. z Mnichem.

- 1: dawa. Abowim wczyniwłły zmyenkę o
- 2: wnyebowłtąmpyenyu Kriřtuřowym/
- 3: á iř on włtąmpiwłły tám/ dał dáry/
- 4: ludźyom/ opifuye yákye to dáry: Dał/
- 5: powyáda/ nyektore ápořtoły/ nyekto=
- 6: re. rc. A to ty dáry á vrzędy dał: przez
- 7: kogoř? Sąm przez łye Máthyáľá tyl= (marg) Act. 19. (-)
- 8: ko/ á Páwłá ápořtoły dał/ drugye bez
- 9: pochyby przez ápořtoły. A nye tylko
- 10: ty vrzędy ktore tu Páweł ná obu mjey
- 11: řcu řpomina/ Kryřtus przez ápořtoły
- 12: kořcyołowi dał/ Ale y Diakony/ o kto= (marg) Act. 6. (-)
- 13: rych pořtánowyenyu tćimy w řprá=
- 14: wách ápořtołřkich: Y kápłany/ ktore
- 15: Pyotr/ Yákub/ y Páweł/ presbyteros/ (marg) 1. Pet. 5.
- : Iac. 5.
- : 1. Tim. 5. (-)
- 16: po nářřemu/ řtářřymy/ nye od lat/ ále
- 17: od przełoženířtwá/ zową: Y biřkupy: o
- 18: ktorych Lukař w řpráwách ápořtoł= (marg) Act. 20.
- : 1. ř. 1. 3. 4.
- : Tit. 1. &c (-)
- 19: řkich řpomina: A Páweł do Timothe=
- 20: uřá y Titá piřřac powinowátřtwá ich
- 21: á przez kogo/ y ktorym obyczáyem ná
- 22: ten vrząd wyřtáwyeni być máyą/ opi=
- 23: řuye. Acz řye y biřkupi y kápłani myę=
- 24: dzy onymi/ ktore Páweł S. ná myey=

strona: Hv

Rozmowa trzecia

- 1: scach wyfffey námyenyonych wymye
- 2: nya/ zamykaya. A iz yako ty vrzedy
- 3: rozdzyelne fa/ thak przez rozne ooby
- 4: mayą być sprawowane/ ná myeyfcu
- 5: wyfffey námyenyonym oznaymuye
- 6: Páweł piffac/ iz nye wlfyftcy fa ápo=
- 7: stołmi/ áni proroki/ áni doktormi. rc.
- 8: ále drudzy tymi/ drudzy owymi/ we=
- 9: dlug vdzyelanya laki y darow Bo=
- 10: zych: ktore vdzyelanye yedenze duch
- 11: sprawuye wedle fwey woley: yedne=
- 12: mu ná te/ drugyemu ná ina sprawe/
- 13: á ná yednez yednemu wycey/ drugye
- 14: mu mnyey: A przedfye kazdemu/ go=
- 15: dnemu y nyegodnemu/ nye wedle za=
- 16: flugi yego/ ále wedle fwey woley/ tak
- 17: zlych/ yako dobrych ku takim sprá=
- 18: wam vzywayac. A przeto nye lzey zli
- 19: nizli dobrzy/ nyegodni nizli godni v=
- 20: rzednicy/ yako fludzy á namyeyftnicy
- 21: bozy/ ktorzy panu fwemu stoya y vpa= (marg) Rom. 14. (-)
- 22: daya/ yako tenze Páweł indzye piffe/
- 23: od nas tcyeni y wazeni być mayą. (marg) Ioan. 23. (-) A=
- 24: bowim pod zawyeranim Pan powye

da/ iz

strona: H2

Dworz. z Mnichem.

- 1: da/ iz kto przyymuye tego/ kogo on po=

- 2: Ńle/ yego łámego/ y onego kto yego po=
 3: Ńlał/ to yełt bogá oycá przyymuye: A
 4: Kryłtułem gárdzi/ kto ápoštołmi/ á ták
 5: y inłłymi vrzędniki kołcyelnymi od bo
 6: gá dánymi/ yákoł flyłłał/ gárdzi: Co
 7: nye mnyey o Yudałłfu niźli o drugich
 8: ápoštolech mowił: Złemu złoć yego
 9: łámemu łzkodzi/ vrzędowi nic nyelzko=
 10: dźi/ yákom wyłłłłey powyedał. Dla (*margin*) dla czego (-)
 11: czegoź ty vrzędny Kryłtus w kołcyele po
 12: łtánowił? A to powyáda Páweł: Dla
 13: łkończenia łwyętych y to yełt/ dla przy
 14: wyedźenya ludźi ku wyerze y zako=
 15: nowi yego/ przez ktory łwyętymi łye
 16: łtawáya/ y záchowánya y potwirdze=
 17: nya w nim przez náuke/ nápominá=
 18: nye/ rząd/ y kárnoć. Bo to włłłłtko łye
 19: w onym łlowku/ łkończenia zámyka.
 20: Co dáley? Dla połługi/ rozumey o=
 21: koło łwyátołci. Od czego teź łłáłrzm (i) 1. Cor. 4. (-)
 22: łwyátołci álbo táyemnic boźych łá ná=
 23: zwáni: ktore łłáłowánye nye włłłłt=
 24: kim wobyec/ ále tylko ná to obránym

H ij

nale=

strona: H2v

Rozmowa trzecia

- 1: nalezy. O czym łye niźey dowodnyey
 2: powye. Coź dáley. Dla zbudowánya
 3: cyála Kryłtułowego/ to yełt połłáno=
 4: wyenya y łpráwowánya kołcyoła. A

- 5: yáko to? Sąm wykłáda: Abyśmy fye
- 6: nye wáháli/ álbo nye narzáli yáka
- 7: wątpliwofcyą około wyáry y fpraw
- 8: krzeſciyáńfkich: Aby nas nye vnoſił
- 9: ledá wyátr náuki obłędliwey álbo prze
- 10: wrothney. Ale ábyśmy prawdę czy=
- 11: nyąc rć. to yeſt/ vprzeymye fye fprá=
- 12: wuyąc w miłofci przeciw bogu y bli=
- 13: źnyemu/ pomnažáli fye we wífem do
- 14: brym/ w zgodźye á w yednoſci koſcyo=
- 15: ľá Kryſtuſowego/ ktorego on yáko ye=
- 16: dnego cyáľá głową yeſt. Widźiľz iż tu
- 17: nic nye opuľcił/ co á dla czego ći vrzę=
- 18: dnicy w koſcyele fprawowác máya.
- 19: D. Ale tu nye mowi/ iżeby rządzíc (*marg*) Iż przeľo
- : ženi du=
- : chowni
- : rządzíc
- : máya. (–)
- 20: á roľkázowác myeli/ yáko dziś biľkupi
- 21: á praľaci czynya. M. Od czegož v=
- 22: rzednicy názwáni/ yedno od rządu ál=
- 23: bo rządzienya? D. Ale ich Páweľ
- 24: áni tu/ áni gdje indźye vrzedniki nye

zowye

strona: H3

Dworzá. z Mnichem

- 1: zowye/ yedno ſługami Kryſtuſowymi
- 2: y koſcyelnymi/ á ľľáfármzi táyemnic
- 3: álbo ſwyátoſci boźych. M. Prawdá.

- 4: Ale y krolác flugą bożym zowye/ á (*marg*) Rom. 13. (-)
- 5: nye vrzędniyem/ A yednák tego rzec
- 6: nye możefz/ iżeby krol vrzędniyem
- 7: nye był/ á rządzić y rofkázowác nye
- 8: myał. Słyfaleś iż dla rządu/ vrzędy y
- 9: vrzędnicy fą w koſcyele. D. Ale ten
- 10: rząd tylko vczenim/ nápominánim/
- 11: poćyefánim/ á rządnym fáfowánim
- 12: fwyátofci/ vrzędnicy koſcyelni czynić
- 13: máyą. M. Ták Nowokrzceńcy y Lu
- 14: theranowye czáfem powyedáyą. A
- 15: gđzyeż o tym w piſmye? ponyeważ
- 16: nic nyeprzyymuyą yedno co w piſ=
- 17: mye yeft: D. Ano powyedał pan
- 18: Kryftus ápoftołom:(*marg*) Mar. 10. (-) Iż nye ták myá=
- 19: ło być myędzy nimi/ yáko mędzy krol
- 20: mi á pány fwyetfkimi: Ale ktobykol= (*marg*) Luc. 22. (-)
- 21: wyek chćyał być wyętfłym á pirwfłym
- 22: myędzy nimi/ myałby być ich flugą.
- 23: M. Ty flowá vrzędnikom koſcyelnym
- 24: rządzenya y rofkázowányá nye odey=

H iij

muyą:

strona: H3v

Rozmowá trzecyá

- 1: muyą: O czym fye dalibog indźye ffy=
- 2: rzey powye y wywyedźye/ á przytym
- 3: yáko fye ty flowá máyą rozumyeć/ á
- 4: yáko ye koſcyoł krzeſciyáńfki rozumye
- 5: y záwfle rozumyał. D. Y tu cokol=
- 6: wyek Páweł mowi o fkończenyu fwy

- 7: tych/ zbudowányu kołcyoła/ y yákich
 8: kolwyek łprawách tych to wrzędnikow/
 9: á dla czego łą w kołcyele/ widzimi łye/
 10: iż nic łye nye łcyąga ku rżádenyu á
 11: rołkázowányu/ ále tylko ku połludze
 12: w náuce/ y w łwyátoscyách/ vpominá
 13: nyu/ y poćyellányu. M. Y owłsem
 14: żadna z tych łpraw álbo połlug/ á zwła
 15: łłczá iżebyłmy łye nye narzáli/ áni nas
 16: vnošł ledá wyátr náuki/ á iżebyłmy
 17: prawdę czynyąc pomnażáli łye. rć.
 18: yáko Páweł S. powyeda/ bez rżádze=
 19: nya á rołkázowányu dobrze á pożyte=
 20: cznye łprawowána być nyemoże. Ale
 21: nyechay ták bęđzye yáko ty rozumyész
 22: iż łye tu ty łlowá ku rżádenyu á ro=
 23: łkázowányu nye łcyągáya:(*marg*) 1. Cor. 12. (-) gđzyesz o=
 24: no pođzyeyesz/ co tenże Páweł do Ko=

ryn=

strona: H4

Dworz. z Mnichem.

- 1: rynthow piłłac/ myęđzy inymi vrzę=
 2: dy/ gubernationes/ to yełt rżádenye
 3: łpomina? Tuć łye żaden kácyrz wy=
 4: łliznać nyemoże.(*marg*) 1. Pet. 5. (-) Gđzyeż ono co tám=
 5: że o páłtyrzoach? álbo co Pyotr o kápła
 6: nyech álbo łtárłłych piłłe/ nápomina=
 7: yac ich/ áby páłli trzodę Kryłtułowę?
 8: D. Páłli/ ále nye rżáđzili. M. Coż (*marg*) Co tho
 : páłć ow=

9: ce páńfkie (-)

9: inego yeft páfc/ zwłafczá kyedy fye o

10: rozumnym ftworzenyu rozumye/ ye=

11: dno rządzić? Co fye nye tylko z Home=

12: rá/ y wyele inffych pogáńfkich piá=

13: rzow y doktorow/ ále y z piéma S. yá=

14: Inye pokázác moze. Yáko ono o Dawi=

15: dzye:(*marg*) 2. Reg. 5. (-) Ty będyesz páfl lud moy Izrá=

16: elfki/ mowi bog. A wnet to támze wy=

17: kláda: A ty będyesz wodzem álbo kfyá

18: zęcyem nád Izráelem. Tákze Dawid (*marg*) Pál. 22. (-)

19: fám: Pan mye páfye/ yáko w Grec=

20: kim ftoi/ á w łácinftim [!] / rządzi/ A ná

21: drugim myeyfcu: Obrá (rozumyey(*marg*) Pál. 77. (-)

22: Bog) Dawidá flugę fwego/ áby páfl

23: Yakobá flugę yego. Widzifz iz tu przez

24: páfyenye nic fye inego nye rozumye/

H iij

áni

strona: H4v

Rozmowá trzecya.

1: áni moze rozumyeć/ yedno rządzenye

2: Bo izebyś chćyał przez páfyenye/ kar=

3: myenye álbo vczenye rozumyeć/ nye

4: byłci Dawid miłtrzem á vczyćielem/

5: áni też ffáfárzem álbo obroczyem/ ále

6: rzędzićyelem á krolem żydowfkim.(*marg*) Acto. 20. (-) A=

7: no Páweł też w Ephezye ku ftárffym

8: álbo káplanom/ álbo przełożonym ko=

9: fcyoła mowyąc/ powyeda iz ye duch

10: S. bifkupy álbo ftrozmi poftáwik/ áby

- 11: rządźili koſcyoł boży. Gdźye w Grec=
 12: kim też ſtoi/ pálli. Co ſye z Pyotrą S.
 13: ſlowy zgadza. A yednák Hyeronim S.
 14: álbo ktokolwyek ná łácińſkye wykła=
 15: dał nowy zakon/ yedno ſlowko/ ποιαιμ=
 16: υειμ od ktorego pátyrze ποιμευαζ zo=
 17: wą/ v Pyotrą pálc/ v Lukáſſá rządźić
 18: wyłóżył/ Dawáyac znác/ iż páfyenye
 19: przełózonych duchownych/ nic inego
 20: nye yeſt yedno rządzenye. Ale nye trze
 21: bá wyele ſlow/ áni doſádow około rze=
 22: czy yáfney:(*marg*) Tit. 2. (-) Ano Páweł S. Tytowi
 23: biſkupowi każe mowić/ y vpominác/ y
 24: kárác ze wſſelką władzą: Tymotheu=(*marg*) 1. Tim. 1. (-)

ſłowi

strona: H5

Dworz. z Mnichem.

- 1: ſłowi też nye tylko vczyć/ ále y roſká=
 2: zowác każe: A ná przodku piſſe/ iż go
 3: dla tego w Epheźye zoſtáwił/ áby opo=
 4: wydźyał/ álbo właſnyey z Greckjegó/
 5: przykazał nyektorym/ áby inácey nye
 6: vczyli/ áni ſye wdawáli w báſni: A
 7: niżej też o biſkupyech: Yeſli kto domu
 8: ſwego rządźić nye vmye/ yákoż będzýe
 9: myał pyeczą o koſcyele? To yeſt/ yá=
 10: ko będzýe koſcyoł rządźił? Zydom też (*marg*) Heb. 15. (-)
 11: roſkázuye/ áby poſluſſni byli przeło=
 12: żonych ſwych: A nye o inych tám mo=
 13: wi/ yedno o koſcyelnych: Bo przykła=

- 14: da: Abowim oni czuyą/ yáko ci którzy
- 15: máyą czynić lidźbę z dufz wálfych. A
- 16: mąmli ya kogo poſluffen być/ muſi
- 17: mi rofkázowác.(*marg*) 1. Cor. 4. (-) A ſám o ſoby do Ko=
- 18: rynthow ták piſſe: Co chcecy/ iżebych
- 19: z prętem do was przyſſedł/ czyli z mi=
- 20: łofcyą á duchem łáfkáwoſci? Widziſz
- 21: tu pręt władzey á karánya? A we w=
- 22: torym liſcy: Pogotowyu máyác ká=
- 23: ráć wſſelkye nyepoſluffeńſtwo.(*marg*) 2. Cor. 10. (-) A w=
- 24: net potym: Abym ſye teź co wyęcey

H v

cheł

strona: H5v

Rozmowa trzecia

- 1: chełpił z władzj náſſey/ ktorą nam pan
- 2: dał ku zbudowányu/ á nye ku ſkáżenyu
- 3: wáſſemu/ nye będę ſyę tego fromał. A
- 4: nye tylko ſlowy/ ále y ſkutkyem tę
- 5: władzą okázował.(*marg*) 1. Cor. 5. (-) Abowim nye tylko
- 6: vczył/ ále teź karał/ gdy Korynthczyká
- 7: oneg/ ktory z mácochą obcował/ czárto
- 8: wi oddał ná zágubę cyálá: Himeneu=
- 9: ſá teź y Alexándrá ząklął.(*marg*) 1. Tim1.
- 10: Acto. 13.
- 11: Acto. 8. (-) Elimáſſá
- 12: czárnokfyęzniká flepotą ſkarał. Pyotr
- 13: S. teź Symoná czárnokfyęzniká nye
- 14: tylko z fukał/ ále y koſcyoła odſądził/
- 15: yákoć wyſſſey ſlyſſał: Anániaſſá z Zá
- 16: phirą ná ſmyerć ſkazał:(*marg*) Acto. 5.

Ioan. 2. (-) Pan Kryftus

15: fám/ od ktorego wfyfłtkye vrzędny w ko

16: fcyele/ biczem z kołcyoła żydowłkyego

17: wybił ty/ ktorzy w nim kupyectwo

18: łtroili/ y łtoły bántkirzom poprzewra=

19: cał/ y pyenyądze rofypał. Widziłz iż

20: nye tylko vczynł á śwyałofcyámi łłáfo

21: wał:(marg) Math. 21. (-) A gdy go żydowye pytáli/ ktorą

22: mocą to czynił/ dał znác iż bożą. Ktora

23: iż też y Apołtołom vžyczona yełt/ oka

24: záło fye/ gdy zá Páwłowym łkazánim

Elimáfz

strona: H6

Dworz. z Mnichem

1: Elimáfz wnet ołnął/ zá Pyotrowym

2: Anániafz y żoná yego zdechli. A to fye

3: łtálá executia ápołtołłkyego łkazánia

4: nye przez człowyeká/ ále przez bogá łá

5: mego (ktory martwi y ożywya/ yáko

6: Anná Sámuelowá mátká mowi)(marg) 1. Reg. 2. (-) áby

7: fye tym znácznyey władza ápołtołłka

8: okazałá/ iż nye z inąd yedno od bogá

9: yełt/ á ludźye áby fye yey bali: wczás

10: zábyegáyac tym kácyrzom/ ktorzy ya

11: zá náłfych czáłow tłumya y niłfczą. A

12: le nyeprzemogá brony pyekyelne. D.

13: Ták ci yełt/ iż mułfą myeć władzą ya

14: ká vrzędnicy kołcyelni/ máyali rząd

15: czynić/ á łtrzedz go w kołcyele: By ye=

16: dno myernye tey władze vžywáli/ á z

17: krefu fweĝ nye wjkraczáli. M. To praw

18: dá/ iż czáfem wykraczáya. Ale im też

19: fwyeccy wyele przez gránice wymu=

20: ya/ á w fpráwy y vrzędy ich fye w pi=

21: ráya. A yuż ná konyec y fąd á rozez=

22: nánye około wyáry á kacyrftwá/ co

23: práwye włafna rzecz biskupya/ foby

24: przywłafczáya: A ono by dobrze/ áby

káz=

strona: H6v

Rozmowá trzecya

1: káždy fwego pátrzył. Ale odložmy to

2: ná inlfy czás y myeyfce. Tu dofyc o

3: tym/ iż nye broni flowo boże kołcyel=

4: nym vrzędom rządzenya y rofkázowá

5: nya/ y owflem dawa im wyelką wla=

6: dzą nye tylko w fądzyech y karányu

7: wyftęmpnych/ yákoś teraz flyfłaf/ ále

8: y w przykázowányu/ zákázowányu/ y

9: rofpráwyenyu wáthpliwołci potocz=

10: nych/ ktore fye dotyczą fpráwy/ zako=

11: nu/ y wyáry krzełciyáńlfkyey/ co fye w=

12: czorá yálfne wywyodło. A toż małz

13: rząd álbo porządek od ápoftołow w ko=

14: fcyele poftánowyony/ od ktorego ápo=

15: ftolłkim kołcyołem ij zowyemy. D.

16: Długoż then rząd w kołcyele trwáf

17: myaf? (*marg*) Iáko dłu

: go rząd

: kołcielny

- 18: trwać ma (-) M. Dobrześ mi przypom=
- 18: nyal: Y tego Páweł nye zányechał.
- 19: Aż fye zbyeżymy/ powyeda/ wífytcy
- 20: w yedność wyáry y vznánya. rć. To
- 21: yeft áż do końcá/ kyedy pan Kryftus
- 22: poda kroleństwo to bogu y oycowi/ yá=
- 23: ko indźye piśse tenże Páweł: (marg) 1. Cor.15. (-) á kyedy
- 24: bog wífytko we wífytkich będye: To

yeft

strona: H7

Dworzá. z Mnichem.

- 1: yeft/ fám przez fye w wybránych á w
- 2: koścyele nyebyełkim/ nyemáyącym
- 3: zmárfku áni zmázy/ áni co tákowego/
- 4: wífytko będye íprawował. A to kres
- 5: porządku ápoštołfkyego/ ktory po dźiś
- 6: dzyeń przez tylo wyekow w koścyele
- 7: krzełciyáńfkim trwa/ y do końcá trwác
- 8: będye. Pátrzymyśz náyduyeli fye ten
- 9: porządek v Lutheranow/ Sákrámen=
- 10: tarzow/ Hułow/ Ruśi/ Grekow/ tedy
- 11: wnet poznamy/ yeśli v nich koścyoł bo
- 12: ży ten/ o ktorym fye ták dłuogo báda=
- 13: my. A fąż v nich wyśfífey wyliczány
- 14: vrzędy? Nyemowyę proroctwo/ roz=
- 15: máitołć yęzykow/ vzdrawyánya cho=
- 16: rych/ ápoštołowye/ ewányelifci/ ktorich
- 17: wyęcey ku zákłádányu á budowányu
- 18: koścyołá potrzebá było/ niźli ku rzá=
- 19: dzenyu y záchowányu zbudowánego/

20: á ktore y v nas po zbudowányu yák=

21: myarz vřtály. Ale řáz v tych to odřfcze

22: pyńcow y kácyrzow pátyrzowye á

23: doktorowye/ álbo kápłani y biskupi/

24: ktorzy nawyęcey kořcyelnego porząd=

ku

strona: H7v

Rozmowa trzecia

1: ku dořirác máyą/ yáko řye z piřmá o=

2: kazało? D.Ya nyewyem inácey/

3: yedno iż oni máyą kápłany y bisku=

4: py/ ktore Ruś popy/ baćkami/ władzy=

5: ki/ y teř episcopyy/ po Grecku zową. Ci

6: drudzy dźifyeyřyy/ fárarmi/ á řlugami

7: kořcyelnymi/ y pátyrzmi. M. Pra=

8: wdá iż Ruś á Grekowye dźyerżą řye

9: w tym řnami weřpołek porřadku ápo

10: řtolřkyego: Ale v Lutheranow/ Hu=

11: řow Sákrámentarzow/ fárarzy/ páty=

12: rzowye/ á řludzy oni kořcyelni nye řą

13: áni biskupy/ áni kápłany. D. Cze=

14: mu? Ale řpytam piřwey yeřli roznořć (*marg*) Roznořć

: kápłaná

: od bisku=

: pá. (–)

15: yáka/ nye mowyę w dořtoyeńřtwey/

16: ále w vrzędźye/ myędzy biskupem á

17: prořtym kápłanem? M. Luthera

18: ni/ y ři drudzy powyedáyą iż nye: A

19: máyą po řobye nye tylko Aeryuřá ká=

20: cyrzá Itárego/ ktory to twirdzi/ iż yed=

21: ná rzecz kápłan á biskup. Ale ponye=

22: kąd y Hyeronimá S.(*marg*) Hier. i. ep.

: ad Tit. et

: ad Euagr. (-) Abowim piŝŝe

23: Hyeronim/ iż nyegdy z przodku yeden

24: to vrząd był biskupi á kápłáni: Ale

dla

strona: H8

Dworz. z mnichem

1: dla vchronyenia roŝtyrkow kápłani o=

2: brawŝy yednego myędzy ŝobą/ włá=

3: dzą mu nád ŝobą podawáli. Tego teŝ

4: Erálmus Rotherdam náŝádował: A (*marg*) Erał. Ro. (-)

5: piŝmem tego podpiráli: Abowim/ po=

6: wyedáya/ Páweł S. do Timotheu=

7: ŝá piŝŝac/ o biskupych tylko á dyako=

8: nyech zmyenkę czyni/ yácy ná ty ŝtany

9: obiráni być máya/ kápłanow nye ŝpo=

10: mina: Takŝe do Philipczykow/ poz=

11: drawyájac on zbor: A do Titá nápi=

12: ŝawŝy/ iż go dla tego w Krećye zoŝtá=(*marg*) Phil. 1.

: Tit. 1. (-)

13: wił/ áby po myeŝciech kápłany ŝtawił/

14: Wnet po tym piŝŝac/ yákye ma obi=

15: ráć/ nye kápłany/ ále biskupy ye zo=

16: wye.(*marg*) Acto. 20. (-) W Epheźye teŝ zezwawŝy kápła

17: ny onego myáŝtá yáko Lukałz S. pi=

18: ŝŝe/ ták knim mowił: Myeyćye pyeczą

19: o ŝoby y o wŝyŝtkyey trzodźye/ w kto=

20: rey was duch S. biskupy poštáwił. A

21: to ye biskupy zowye. Pyotr S. też ápo (*marg*) 1. Pet. 3. (-)

22: ftołem będąc kápłanem fye zowye. A=

23: le tym tego nye dowodzą/ iżeby yeden

24: był vrząd biskupi á kápłánki. Bo iż

nye

strona: H8v

Rozmowa trzecia

1: nye yeden/ yálnye fye okázuye z pípmá

2: ápoštólkyego á fwyádectwá S. ludzi/

3: ktorzy zá czáfow ápoštólkich y wnet

4: po tym żyli. Przodkyem nye táyna to

5: rzecz z ewányeliey/ zwłáśczá Luka=

6: fłowey/(*marg*) Lu. 9. 10. (-) iż ini byli ápoštołowye/ kto=

7: rych myeyfcá biskupi/ ini fyedmdźye=

8: fyąť y dwá vczynowye/ ktorych myey

9: fcá kápłani dźyerzą/roznye od Páná

10: wybráni/ y roznym obyczáyem wy=

11: fláni.(*marg*) Ac. 1. 4. 6. (-) Z fpraw fye też ápoštólkich oká=

12: zuye ná wyelu myeyfcach/ iż wyętfłá

13: władzą myeli wkołcyele ápoštołowye/

14: niżli vczynowye oni/ álbo kto drugi/

15: A nawyęcey gdźye ono ápoštołowye

16: ná myeyfce Yudałłowo myędzy fyę

17: inego wybiráli/ Czegoby było nyetrze

18: bá/ gdźyeby ápoštołow á vczynow/ kto=

19: rych ták wyele było/ yeden vrząd był.

20: Tákże gdźye Philip/ ktory nye był á= (*marg*) Acto. 5. (-)

21: poštołem/ Sámárytany náwrocił y

22: okrzcił: Z tąđ fye znáczy iż kápłanem

23: był: Bo vrząd kápłáńłki íspráwował:

24: Ale im duchá S. przez włożenye rąk

dác

strona: I

Dworz. z Mnichem.

1: dác nyemogł/ mułyeli to ápoštołowye

2: Pyotr z Yanem vczynić. (marg) Canon A=

: pofto. (-) Są też Cano

3: nes/ to yest/ vltáwy ápoftolłkye/ przez

4: poftonne iteż powłfechne porządne

5: concilia/ y przez włlyftko krzełciyań=

6: łtwo zá to przyyęte: Z ktorych łye oká=

7: zuye/ iż nye tylko imyoná/ ále y łtá=

8: wyenye álbo połwyęceny/ y władze/

9: y íspráwy biskupá á kápłaná rozne łą/

10: y zá ápoštołow były.(marg) Dio. eccl.

: hier. c. 4. 5

: Cle. ep. ad

: Iac. et re=

: cog. li. 3.

: Ignat. ad

: Smirn.

: Anaclet.

: ep. 2.

: Epi. cō. hæ

: re 1. 3. t. 1. (-) Tego też połwya

11: dłłáya S. Dyonifius Areopágítá/

12: przez Páwłá S. náwrocony/ Klimunt

13: Ignát/ Anáklet/ Pyotrá łwyętego vcz=

14: nyowye y namyáłtkowye/ y wyele in=

- 15: nych ftarych á fwyetych doktorow. A
- 16: ták rozny yeft y był záfwe vrząd bi=
- 17: fkupi od kápłanfkwego. Y zá obłedli=
- 18: wą myał koſcyoł S. dumę Aeriufo=
- 19: wę/ ktory twirdził/ iżeby yedná rzecz
- 20: była bifikup á kápłan/ yáko o tym ś=
- 21: wyádśfą Epiphánius y Auguſtyn S.
- 22: D. Coż rzeczełz ná ono piſmo/ kto=
- 23: rym tego Hyeronim y Rotherodam
- 24: dowodzi? M. To com wczorá po=(*marg*) Aug. d'hæ
- : re. ca. 53. (-)

I

wye=

strona: lv

Rozmowa trzecia

- 1: wyedał y wywodził/ iż ná żadnego cz=
- 2: łowyeká yákożkolwyek vczonego y s=
- 3: wyętego dumye á wykłádzye piſmá
- 4: fádzić fye nyemamy/ zwłáfczá gdźye
- 5: kto co przeciwko zwyczáyowi á rozu=
- 6: myenyu koſcyoła S. rozumye: Yáko
- 7: fye tu w tey myerze okazało. Przeto
- 8: inácey piſmá ony muśfą być rozumia
- 9: ny. (*marg*) Vrzędy
- : dwoyá=
- : kie wko
- : fcyele. (-) D. Yáko? M. Małz wyedźyeć
- 10: przodkyem/ iż dwoyákwe fą y były zá=
- 11: wfwe vrzędy w koſcyele krzeſcijánfkim/
- 12: Yedny/ ktore poſlugę tylko ná łoby
- 13: nyołą/ yáko vrząd diakonow y dru

- 14: gich inlfych/ ktore teraz opuścizam/ Ty
 15: ácz fã rozne/ á wlfãkoż wlfyftkye Pã=
 16: weł S. ná myeyfcach wyfffey námye
 17: nyonych zowye po Grecku diakony/ od
 18: poslugi. Drugye vrzędy przy posludze
 19: y przełożeństwo w fobye zamykáya/
 20: ktore ácz też fã rozmáite (yákoś yuż
 21: flyfãł/ iz inlfy biskupi/ inlfy kápłánki
 22: inlfy ápoštołow/ inlfy syedmidzyefyãt
 23: y dwu vczynow) yednák ye Páweł ye=
 24: dnym imyemim/ czáfem presbyteros/

to

strona: 12

Dworzã. z Mnichem

- 1: to yest kápłany álbo ftárffymi/ czáfem
 2: **episcopus**/ to yest biskupy/ yákoby ftro=
 3: źmi álbo opãtrzycyelmi/ od przeło=
 4: żeństwã zowye/ nye tworząc fobye no=
 5: wych flow/ ále zwyczãynych vzywã=
 6: yãc/ yáko byly od pogánow (v ktorych
 7: tych vrzędow nye było) vzywãne. A
 8: iz biskup kãždy kápłanem też yest/ á
 9: ftárffym/ nye thylko nád pospolitym
 10: człowyekyem/ ále y nád kápłany flu=
 11: ffnye go kápłanem á ftárffym zowye/
 12: ácz ma ine fwe powinowãtstwã/ mi=
 13: mo kápłánkye. A iz też kápłan/ zwła
 14: ffczã ktory fye ludem yákim opyeka/
 15: yákoby ftraż nád onym ludem dzyer=
 16: ży/ rządu ácz zmnyeyffã władzã niż bi

- 17: ĩkup dożiráyac/ co yeŃt częłć biŃkupy=
- 18: go powinowátftwá/ przeto mu teź Pá
- 19: weł biŃkupy imyę dawa. A yednák y
- 20: tym obyemá to yeŃt kápłanowi y bi=
- 21: ĩkupowi częłtokroć poŃlugę á diakon=
- 22: ĩtwo przyczyta: Yáko o łobyie łám pi= (marg) Ephe. 3. (-)
- 23: ĩŃe/ iż ĩye Ńtał Ńlugá (co po Grecku brz=
- 24: mi diakonem) ewányeliey: A to był

I ij

Apo=

strona: 12v

Rozmowá trzecya

- 1: ápoŃtołem. TymotheuŃŃá teź biŃkupá
- 2: nápomina/ áby wypełnyáł diakoniá/
- 3: to yeŃt/ poŃlugę Ńwoyę. Potym zwy=
- 4: czay krzeŃciyáńłki/ znáyac roznołć vrzę
- 5: dow przez ápoŃtoły y łámego páná po=
- 6: Ńtánowyonych/ káždemu włáŃne imyę
- 7: przywłáŃczył/ poŃpolitych Ńlow ná rze
- 8: czy nowe włáŃcinnye vżywáyac/ á nye
- 9: dawáyac biŃkupyego imyenia kápła=
- 10: nowi. A toź ták Páwłá S. rozumy=
- 11: yac/ nye przyćíłka nas piŃmo ktemu/
- 12: iżebyłmy ty dwá vrzędy/ ktore záwłłe
- 13: rozne były y łá/ zá yeden myeli/ yáko
- 14: Lutherani máyá/ á wtym ĩye teź od
- 15: porzátku ápoŃtołłkyego odŃtrzeláyá. A
- 16: nyerzkac tego álbo owego/ ále obu nye
- 17: máyá.(marg) Iź Luthe

: rani y ini

: kácyrzo=

: wie kápła

: now y bi

: fkupow

: nyemáyą (-) D. Yáko to wywodzífz? M.

18: A to ták/ Bo ci páłtyrzowye á fárarzo=

19: wye ich y fludzy kofcyelni/ nye ápoftol

20: fkim fpořobem ftáwyeni bywáyą/ áni

21: obyczáyem przez ápoftoły wftáwyo=

22: nym fpráwuyą wrzędy fwoye. D.

23: Yákož tho ápoftołowye pořtanowali?

24: M. Powyem. Spominałem nyeda(*marg*) [Can. apo.](#)

: 1. & 2. (-)

wno

strona: 13

Dworz. z Mnichem.

1: wno wftáwy ápoftolřkye: Z tych pirw=

2: ffa ták mowi: Bifkup ode dwu álbo

3: trzech bifkupow ma być ftáwyon: W=

4: tory ták: Kápłan od yednego bifkupá

5: ma być ftáwyon/ Tákže y diakon/ y

6: drudzy duchowni álbo klerykowye. Po (*marg*) [Cle. re.](#)

: 1. 3

: [Ana. ep. 2.](#) (-)

7: fwyadřfáyą tego Klimunt S. vczeń/ y

8: Anákletus po Klimuncýe namyáftek

9: S. Pyotrá/ ktorzy to dobrze mogli wye

10: dźyeć y pámyętać/ co ápoftołowye po=

11: ftánowali: Tákže y Dionífius Areopá= (*marg*) [Dio. hier.](#)

: [eccl.](#)

: [Anic. ad](#)

⌚ epif. Gal. (-)

12: gitá S. Páwłá vczeń. Wtęž Anicetus

13: do Fráncufkich bifikupow piífłac. Ale

14: njetrzebá inych fwyádkow/ gđźje nąm

15: piífłmá á fámnych ápoštołow fwyádec=

16: twá doftawa. Páweł S. piífłe do Titá (*marg*) Tit. 1. (-)

17: bifikupá: Dla tegom ćye w Krećye zo=

18: ftáwił/ ábyś popráwyał czego nyedo=

19: ftawa/ á ftáwił po myefcyech kápłá=

20: ny/ yákom ya tobye vftáwił/ álbo fpo=

21: fob dał. (*marg*) 1. Tim. 5. (-) Do Tymotheuífá bifikupá tež

22: ták: Rąk nikomu fskoro nye wkłáday.

23: A to tu nye tylko od kogo/ ále y yáko

24: (ábowim przez wkłádánye rąk) ká=

I iij

płani

strona: 13v

Rozmowá trzecya.

1: płani ftáwyeni máyą być/ opifuye. A

2: nyerzkąc kápłani/ ále y diakonowye

3: tym fpofohem ftáwyeni bywáli. (*marg*) Acto. 6. (-) Ano

4: piífłe Lukałz w fprawách ápoštołfkich/

5: iż gdy ono pośpolftwo krześciyanfkye

6: zá rofkazánim ápoštołfkim obráło by=

7: ło fyedmi diakonow/ y poštáwiło ye

8: przed ápoštołmi/ oni modłac fye wło=

9: żyli ná nye ręce: Nye pośpolftwo/ ále

10: ápoštołowye. A yefliż kápłaná álbo di=

11: akoná nikt yedno ápoštoł álbo bifikup

12: ftáwić y pośwyęćić nyemoże/ pogoto=

13: wyu bifikupá/ ktory im zacnyeyfły v=

- 14: rząd ma/ tym wyętfsey łáfki bożey po=
 15: trzebuye/ ktora zá włożenim rąk bifku
 16: pich álbo ápoftolfkich od bogá wlewá=
 17: na bywa/ yáko Páweł S. do Tymo=
 18: theulfá piſſe: Dla tego nápomina(marg) 2. Tim. 1. (-)
 19: cye/ ábyś pobudzał łáfkę bożą ktora w
 20: tobye yeft przez włożenye rąk moich.
 21: Toż w pirwífym liſcye do tegoż Ty= (marg) 1. Tim, 4. (-)
 22: motheulfá piſſąc oznáymuye. A z
 23: ípraw ápoftolfkich ſye też to okázuye/
 24: gđzye Lukafz piſze/ iż Sámárytano=(marg) Acto. 8. (-)

wye

strona: 14

Dworz. z Mnichem.

- 1: wye/ ácz byli vwyerzyli/ y okrzczeni
 2: przez Philippá yednego z ſyedmidzye
 3: ſyąť vcznyow/ przedſye nye wzyęli du=
 4: chá S. áliż Pyotr á Yan ápoftołowye
 5: do nich przyſzli/ y wkładáli ná nye rę=
 6: ce: Co widząc Symon czárnokſyężnik
 7: chcyáť v nich tákową moc kupić: Cze=
 8: goby mu było nyetrzebá/ gđzyeby gro=
 9: mádá/ álbo y káždy krzeſciyanin zá
 10: krztem á wyárą tę moc myáť. Náđ to/
 11: ácz tego w piſmye nyemáľz/ ále náy=
 12: duye ſye z piſmá ſwyętych ludzi/ kto=
 13: rzy zá czáfow ápoftolfkich y wnet po
 14: tym byli/ iż od czáfow ápoftolfkich bi=
 15: ſkupy á kápłany ſwyęcąc/ záwſſe ye
 16: krzyżmem pomázywano/ kápłany ná

17: ręku tylko/ biskupy ná ręku y ná głó=

18: wye: A to/ yáko wyele inych rzeczy/

19: wzyęto z ftáreg zakonu/ gdzye bog łam

20: tym obyczáyem kazał Aaroná y fyny

21: yego ná kápłáńftwo połwyęć. A iż

22: fye ták w kołcyele krzełciyáńfkim od

23: początku záchowáło/ fwyádłłá Dioni=

24: fius Areopágítá/ y Klimunt/ Y Aná=

I iij

klet

strona: 14v

Rozmowá trzecia

1: klet S. ná myeyfcach wyłłfey námye

2: nyonych/ gdzye Anáklet y ono łpomi=

3: na/ iż biskupom ofobliwye kfyęgi ewán

4: yeliey ná głowę wkładano. Co fye w=

5: łfytko po dziś dzyeń v nas náyduye.

6: V Pikártow/ Hułow/Nowokrzceń=

7: cow/ Sákrámentarzow/ Lutheranow

8: Protełtántow/ y włłech inych/ ktorzy

9: fye od nas odłaczáyá/ włłfytko fye od=

10: myeniło?(*marg*) **Kácyczo**

: **wie** [!] prze=

: **ciwko** v=

: **ftáwom**

: **Apołtol**

: **łkim flugi**

: **kołcyelne**

: **ftáwyá.** (–) Y owłłfem powyedáyá/ iż

11: włłfycy krzełciyánye/ ták ftárzy/ yáko

12: dzyeci/ ták byáłe głowy/ yáko męzczy=

- 13: zny fą kápłany/ krwyą páná Kryftufo=
 14: wą ná kápłánftwo poŵwyęceni: Yed=
 15: no iż nye wŵyftcy kápłánfką poŵługę
 16: wypełnyć máyą/ zbor álbo zgromá=
 17: dzenye kázde w myeŵcyech y we w=
 18: fych nyektorym myędzy ſobą przez
 19: wkładánye rąk to porucza. Ták oni fá=
 20: rarze/ á páftyrze ſwe/ y flugi koŵcyelne
 21: ftáwyą. Nyechayże mi kto vkaże/ gdźye
 22: fye to ták przed dwyemá á trzemi fty
 23: lat álbo wyŵŵŵŵey w krzeŵciyańftwye zá
 24: chowáło/ álbo y podźiŵdzyeń okrom

ich

strona: 15

Dworzá. z Mnichem.

- 1: ich zborow á koŵcyołow/ yáko oni mo=
 2: wyą/ záchowa: A gdźye to ták Kryftus
 3: álbo ápoŵtołowye yego poŵtánowili?
 4: A to ya vkázuyę ápoŵtołŵkye poŵtáno=
 5: wyenye/ ktore przez tylo ſet lat nye od
 6: myennye trwało y trwa po wŵyftkim
 7: krzeŵciyańftwye/ á od ſámeğ páná Kry
 8: ftuŵá pochop wzyęło: Bo y on ſám ápo
 9: ŵtoły y ony drugye vcznye/ y Pyotrá
 10: ná páftyrftwo y władánye kroleŵtwem
 11: nyebyeŵkim ftáwil/ á nye zgrái oney/
 12: ktore [!] go naŵładowáła á wyerzylá weń
 13: ftáwić kazał álbo dopuŵcił. Przy czym
 14: yeŵli chował ten ſpoŵob á obrząd/ o kto
 15: rymech teraz powyedał/ czyli nye/ má

- 16: ło ná thym: Dofyc iž nąm ij ápošto=
 17: łowye zoftáwili: Gdźyež o tym ižeby
 18: w krzełciyańłtwye gromádá kápłany/
 19: biłkupy/ y ine przełożone kołcyelne
 20: łobye ftáwiłá/ álbo ižeby przez wkłádá
 21: nye rąk duchá S. bez ktorego ty vrzędý
 22: łpráwowány być nyemogą/ yáko Pá=
 23: weł S. fwyádłfy/ dawáłá álbo dáć mo=
 24: gła?(*marg*) 1. Cor. 11. (-) Byorał łobye ná pomoc ono/ co

I v

yeft

strona: 15v

Rozmowá trzecya

- 1: yeft nápisano w łpráwach ápołtołłkich (*marg*) Acto. 6. (-)
 2: iž diakony nye ápoštołowye fámi obi=
 3: ráli/ ále połpołłtwu włłfyłtkyemu ka=
 4: záli ye obiráć:(*marg*) Acto. 13. (-) A iž w kołcyele Antio=
 5: cheńłkim zá obyáwyenim duchá S.
 6: Páwłá y Bárnábálłá ná połlugę odłá
 7: czyli/ y wložywłłfy ná nye ręce/ wyłłá=
 8: li ye. Ale to/ yáko y inłłfe piłmá/ złým
 9: wykłádem nákrzywyáyą ku łwemu
 10: włáłnemu zátrácenyu: A co im biye
 11: włeb opułłczáyą. Nye tylko tám Lu=
 12: káfz o wkłádányu rąk piłłe/ ále teź przy
 13: tym iž połcili y modlili łye/ co oni zá=
 14: rzucáyą. O kimže to piłłe? Yáłnye to
 15: káždy obaczy/ gdy nye bęđzye vćinał
 16: łłow/ ále cáłą rzecž/ yáko thám łtoi/
 17: przedłye weźmye. Yákož thám łtoi?
 18: Ták poczyna Lukáfz: A byli w kołcye=

19: le Antyocheńskim prorocy y doktoro=

20: wye/ myędzy ktorými był Bárnábalf

21: y Symon/ ktorego zwano czarnym/ y

22: Lucjus Cyreńki/ y Mánáfem/ kto=

23: ry fye z Herodem tetrárchą (álbo

24: krole) vchowal/ y Száweł. A gdy

flúży=

strona: 16

Dworz. z Mnichem

1: flúżyli pánu y pościli: (Ktoż? Bez po=

2: chyby oni prorocy y doktorowye) rzekł

3: im/ (tymże o ktorých piłse/ prorokom

4: y doktorom/ á nye innym) duch fwyę=

5: ty: Odłączýe mi Száwłá y Bárná=

6: ballá ná fprawę/ ná ktorám ye wzyał.

7: tedy poścżac á modlac fye/ á wkłádá=

8: yac ná nye ręce/ wyfláli ye: A kto?

9: Ciż/ ktorým to duch S. rofkazał/ to

10: yełt prorocy á doktorowye/ ktorzy w

11: onym koścyele byli/ Nye poścłtwo/

12: ktorego tám nye fpomina. Gdzye y to

13: obacz/ iż ácz Páweł y Bárnábalf przed(marg) Káplani

: nye máią

: kázác bez

: dozwole=

: nya bifku

: pyego. (-)

14: tym yuż ápoścłmi/ álbo yáko tu ftoi/

15: proroki á doktormi y flugámi koścyl

16: nymi/ nye ledá yákimi/ ále káplany

- 17: byli (Bo tám o chwale bożey á ofyá=
 18: rowányu/ co Grekowye liturgin wła=
 19: łnye zową/ zmyenkę czyni) yednák
 20: nye podeymowáli fye łami fwą wolą
 21: kázác/ áni im tego duch S. nádchnye=
 22: nim fwym rofkazał/ áliżby od przeło=
 23: żonych drugich ná to ofobliwye wybrá
 24: ni á połłani byli. Co yeft przeciwo

tym

strona: 16v

Rozmowá trzeciá

- 1: tym/ ktorzy zá náłfych czáfow **żóftaw**=
 2: **łfy** [!] kápłany/ álbo teź nye zoftawłfy/
 3: fwowolnye bez ofobliwego rofkazánya
 4: przełożonych kołcyelnych/ łami fye w=
 5: kazánye y ine łprawy á połługi ko= (*marg*) *Acto. 6.* (-)
 6: łcyelne wcyepyáyą. O diakonyech pra
 7: wdá iź łpomina Lukáfz połpolłtwo:
 8: Ale tylko iże ye obrało/ á przed ápo=
 9: łtoły połtáwiło/ co yeft dáleko inłłfa
 10: rzecz/ niźli łtáwić álbo połwyęćić. Bo
 11: obiránye władzy nye dawa/ yedno łtá=
 12: wyenye álbo połwyącánye/ yákom
 13: pirwey powyedźyał. Co fye támże po=
 14: kázuye: Bo nye dołfyc było/ iź onych
 15: łyedmi połpolłtwo obrało/ ále połtáwi
 16: ło ye przed ápołtoły/ bez pochyby zále=
 17: cáyác ye. A przełtálož ná tym? Nye.
 18: Ale powyáda wnet potym/ iź modłác
 19: łye włożyli ná nye ręce: Ktoź iny/ ye

20: dno ápoštołowye/ przed ktorými poftá

21: wyeni byli/ á ktorzy Pyotrá y Yaná (*marg*) *Acto. 8.* (–)

22: dla wkładánya rąk do Sámáryey flá=

23: li? A ták nye ápoštołłki to fpofoob ftá=

24: wyenya flug koſcyelnych álbo vrzęd=

nikow

strona: 17

Dworz. z Mnichem.

1: nikow duchownych v Lutheranow y

2: inych dżifyeyffych kácyrzow: ále nowo

3: wymyflony przez ludźye fwowolne á

4: ſkrzętne/ ktorym nowinki ſmákuyą.

5: D. Y toć v nas widzimi fye nye á=

6: poſtołłki fpofoob/ gdźye biſkupow á ká=

7: płanow poſpołftwá ſoby nyeobiráyą. (*marg*) *O wol=*

: nym obi=

: rányu bi=

: ſkupow y

: kápła=

: now

: *Orig. i le*

: *uit. om. 6.*

: *Cip. ep. ad*

: *Cor. et ad*

: *Rogatia.*

: *Cōcil. Au=*

: *rel. ca. 4.*

: *Oct. cōci.*

: *uniuerfal. (–)*

8: M. Prawdá iż fye to ták z ftará da=

- 9: wną w krzełciyańftwy záchowywáło/
 10: iż połpolftwu żadnemu nád yego wolą
 11: biłkupá nyedawano/ co fye znáczy z pi
 12: ímá Origenelá/ Cypryaná S. Y fą o
 13: tym ftáre vftáwy kołcyelne/ yáko w
 14: pyątym concilium Aureliańskim/ á
 15: w ołmym powłłechnym/ y gdźye in=
 16: dźye/ dobrze ftárffy. Ale go połpolftwo
 17: íámo bez káplánow nye obiráło/ á ná
 18: wyelu myełcach íami káplani onego
 19: kołcyołą zebrawłfy fye obiráli/ á po=
 20: ípolftwo tylko przyzwaláło/ álbo fye
 21: íprzećiwyáło/ myáłoli przećiw obrá=
 22: nemu álbo obirányu co fluffńye mo=
 23: wíc:(*marg*) Steph. ep.

: Leo. ad A

: naft. Theł

: fal. (–) O czym fwyádłłá Stephan pir=

24: włłfy/ y Leo też pirwłłfy/ papyeżowye

fwyę=

strona: 17v

Rozmowá trzecya

- 1: fwyęći. A dla rządu przylegli biłkupi
 2: przy tym bywáli. A przeto też onych
 3: czáfow dobrzy/ rządni/ á fwyęći biłku=
 4: powye bywáli/ y pilnye vrzędu fwe=
 5: go/ á nye czego inego pátrzyli/ á lud
 6: poruczony dobrze y z wyelką wdźyę=
 7: cznołcyą y miłofcyą ludzką ípráwo=
 8: wáli. D. Czemuż to vftáło? M. (*marg*) Yako v=

1: ńtáło wol

2: ne obirá=

3: nye. (-)

9: Mąmli prawdę powyedźyć/ kfyęža ńa

10: mi temu przczynę dáli fwą chćiwo=

11: ńcyą y ámbicią. Dla ktorey yęli ńye

12: przy obirányu rozrywác/ á do przeło=

13: żonych duchownych ńye vćyekác/ ktorzy

14: przodkyem wedle ńluffności roznice tá

15: kowe vńmirzáli/ pothym wedle ńwey

16: woley mimo obiránye bńfkupy ńtáwi=

17: li. Czáfem też kfyęža rozerwáni przy

18: obirányu/ pońpolńtwá áłbo y pány á

19: przełożone ńwyeckye ńobye ku pomocy

20: bráli/ áby przywodźili ná co ńye vńá=

21: dźili. A iż ńye tym pánow á przełożo=

22: nych ńwyetńkich władza rozńfyrzáłá/ á

23: bńfkupi/ ktorzy przez ich pomoc ku bi=

24: ńkupńtwom przychodźili/ powinowát=

ńtwo

strona: 18

Dworz. z Mnichem.

1: ńtwo ńwoye zá to przeciw nim wyzna=

2: wáyąc/ nyeco im przeźiráli/ y w wye=

3: lu rzeczy kwoli bywáli/ á drudzy kfyę=

4: za im w tę nádzyeyę zábyegác [!] poczę=

5: li/ záńmákowáło to pánom/ A ták nye

6: przypuńfczáyąc duchowyeńtwá ku

7: wolńemu obirányu/ ńnadź zá ńámezye

8: kfyęzey podáním/ yęli ńye wedle ńwe=

- 9: go zdánya/ nye ták ná godność/ yáko ná
 10: fwą potrzebę/ álbo ná záchowánye/ ál=
 11: bo ná záflugi/ álbo ná zacność/ álbo ná
 12: zálecánye czyye/ álbo fnádz y ná dáry
 13: czáfem wzgląd máyąc/ biskupftwy fía
 14: fowác/ vzywáyąc ktemu prosbámi/
 15: álbo y groźbámi tych/ ktorzy flawy=
 16: nim á fwyęceniem biskupim władněli
 17: (Bo teğ fobyę żadny pan/ kfyążę/ krol/
 18: áni Cefarz nigdy nye przywłaśczał/
 19: áby kogo biskupem czynił/ á ludźye
 20: go zá biskupá myeli/ bez ftáwyenyá á
 21: pořwyęcenyá tych/ ktorým to naleźá=
 22: ło) Z tąd fye wyele złego w kořcyele
 23: námnożyło: O czym nyemáfz czáfu
 24: teraz dáleko fye zábyegác. D. Tym

oby

strona: 18v

Rozmowá trzecya

- 1: obyczáyem tedy fye y v nas z porząd=
 2: ku ápořtolřkyeğ wykroczyło. M. Nye do
 3: końcá. Bo iż wolne obirányá biskupow
 4: fkázone/ tego nye chwałę. Dobry to y
 5: fwyęty obyczay álbo vřtáwá bylá/ kto=
 6: ra yeřcze ná wyelu myeřcach trwa/
 7: kyedy káplani pořciwřfy y řpráwiwřfy
 8: řie pánu bogu/ duchá S. naboźnye wzy
 9: wawřfy/ przyyáwřfy cyáło páńřkye/ y
 10: przyřyáğřfy/ iż nye ná co inego/ yedno
 11: vprzeymye ná godność á ná potrzebę

- 12: koſcyelną bącznoſć máyąc/ káždy ſwoj
- 13: głoś da/ nye z dworá/ álbo z wrzędow á
- 14: ſpraw ſwyetſkich/ ále z koſcyoła/ klaſſ=
- 15: torá/ álbo z ſzkoły biſkupá ſoby woli=
- 16: li/ ktorego náuki/ záchowánya/ rządno=
- 17: ſci/ ſtátecznoſci/ y nabożeńſtwá nye tyl
- 18: ko oni/ ále y poſpolity człowyek był ſ=
- 19: wyádom. Acz ſye teź to czáfem nye=
- 20: zdarzáło/ prze chytróć á przewrotnóć (*marg*) obiránye
- : biſkupow
- : nye zów=
- : ſſe w ko=
- : ſcyele by=
- : ło. (-)
- 21: álbo teź odmyennoſć ludzką. Ale yed=
- 22: nák nye wſſedy/ áni zówždy to obirá=
- 23: nye tákye w koſcyele było/ y zá czałow
- 24: ápoſtolſkich. (*marg*) [Acto. 1.](#) (-) Ano Mácyey S. zá loſem

á nye

strona: K

Dworz. z mnichem

- 1: á nye zá obiránim ná ápoſtolſki wrząd
- 2: wádzon. Pyotr Klimuntá/ Enodiufá/
- 3: y Márká/ yáko ſwyádſſy Euefebius/ Pá (*marg*) [Euef. hi=](#)
- : [ſto. eccle.](#) (-)
- 4: weł Titá y Timotheuffá ná biſkup=
- 5: ſtwá wſtáwili/ nye czytamy iżeby zá
- 6: yákim obiránim: A Sokrátés ſtáry (*marg*) [Socr. hiſt.](#)
- : [eccl. li. 6.](#)
- : [ca. 11. &](#)

li. 7. ca. 36

& 37 (-)

7: Grecki hiſtoryk yáfnye piſſe ná yed=
 8: nym myeyſcu/ gđzye Yan S. złotou=
 9: ſty Konſtántynopolſki pátryárchá: ná
 10: drugim gđzye papyež/ á wnet potym
 11: gđzye Attikus tákże pátryárchá Kon=
 12: ſtántynopolſki krom wſſelákyego obi=
 13: ránya biſkupy wſtáwyáli. A mogłoby
 14: ſye teſ pokazác/ gđzye kwoli Cefárzom
 15: bez obiránya wſtáwyáni bywáli/ á w=
 16: ſſákoſ przez ty/ ktorym to należało.
 17: Bo nye obiránye kápłáńſkye/ á yeſſcze
 18: mnyey poſpolitego człowyeká/ álbo wo
 19: la páná ſwyeckyego/ ále ſtáwyenyé ál=
 20: bo poſwyęcenyé biſlkupye biſkupá czy=
 21: ni. A ták áczby ſnadź lepyey po ſtáre=
 22: mu/ ále przedſye tym ſye v nas porząd
 23: kowi ápoſtolſkyemu nye vbliſza/ iż bi=
 24: ſkupi obiráni nye bywáya. Yáko y

K

tym

strona: Kv

Rozmowá trzecya

1: tym/ iż fáry/ plebániye/ y inſſe przeło=
 2: żeńſtwa álbo prelátury koſcyelne we=
 3: dle ſwyeckich podawyec woley idą/
 4: byle przez biſkupy ná ty vrzędy wſtá=
 5: wyeni byli/ yáko ſye od początku áſ
 6: do tychmyáſt we wſſem krzeſciyań=
 7: ſtwe zachowáło/ á nye yáko v tych no

- 8: wych kácyrzow/ gđzye ſwyeccy fámi
- 9: ſwą mocą tákye vrzędy kápłáńſkyye po
- 10: dawáya/ y záś byora kyedy chca. Abo=
- 11: wim biſkupom ſámym należy pomo
- 12: cniki ſobyye nyye tylko ſtáwić/ ále y obi=
- 13: ráć: Acz tego práwá ſwego częłć po=
- 14: ſpolſtwu poſtąpili. Nyye żeby ono/ tá=
- 15: kyye vrzędniki ſobyye ſtáwiło (tego po=
- 16: ſtápić nyemoga) ále żeby obiráło y
- 17: myeniło/ á biſkupom zálecáło/ ktoby
- 18: ſyye im podobał/ dawáyać ſwyádectwo
- 19: o dobrym záchowányu yego/ iżeby w
- 20: tym wyęłſſey wadze y miłocy v w=
- 21: ſſech był/ gđzyeby z ich wolą był wíta=
- 22: wyon. Czego przykład yęł w onym o=
- 23: birányu diakonow wſprávách ápoſtol(marg) *Acto. 6.* (–)
- 24: ſkich/ ktorzy zá dozwołenim álbo ro=

ſkazá=

strona: K2

Dworz. z Mnichem.

- 1: ſkazánim ápoſtolſkim od poſpolſtwá
- 2: ſá wybráni. Ale gdy tego potym po=
- 3: ſpolſtwá źle **vzywác [!]** / á buntyye roſtyr=
- 4: ki około obiránya/ tákich przełożonych
- 5: czynić/ á ſnadź y bitwy zwodźić zácze=
- 6: łyy/ zámknęło temu drogę Láodyceń=
- 7: ſkyye concilium/(marg) *Conc. Lá=*
- 8: *od. ca. 13.* (–) A myeyſcy teź przeło
- 8: żeni ſwyeccy ná to wítańpili/ yedno=
- 9: ſtáyną wolą poſpolſtwá biſkupom oz=

- 10: náy muyąc/ yáko cí ktorym íspráwá y
 11: wílyftek rząd pólpóltwá należy. Y to
 12: potym dáley záfzłó/ íz mimo wyádo=
 13: móć pólpóltwá pánowye kogo chcą
 14: myenyą/ á bífkupowi zálecáyą. Gdzye
 15: przedfy to sóbye zóftáwili bífkupi/ íz
 16: obránymi álbo myenyonymi bráko=
 17: wác mogą/ y owílfem máyą. Czego/
 18: by dobrze vzywáli/ mnyeybyfmy dzye
 19: cí/ ífáfárzow/ kuchmíftrzew/ myerni=
 20: kow/ málfítálrzew/ íz co inego nye rze=
 21: knę/ ná vrzędzyech kófcyelnych mye=
 22: wáli. To máfz o porzáfku ítáwyenya
 23: bífkupow/ y kápłanow/ y diakonow/
 24: ktory yáko yéft od ápoftółow póftáno=

K ij

wion

strona: K2v

Rozmowa trzecia

- 1: wyon/ ták v nas yednoftáynye zácho=
 2: wán yéft. A gdzye fye odmyáná nay=
 3: dzye/ yáko yéft v Lutheranow/ Sákrá=
 4: mentarzew/ Pikártow/ y Hułow álbo
 5: kyeliznikow/ wyedz íz tám áni bífku=
 6: pow nyemáfz/ áni kápłanow. A nye
 7: tylko z ítáwyenya ále y z powinowát=
 8: ítwá á íspráwowánya vrzędow tych o=
 9: báciić to mózemy. Bo y to rządnye á
 10: ítátecznye przez ápoftóły póftánowyo= (*marg*) Kápłán=
 : fye powi
 : nowáth=

1: ńtwá.

2: Hebr. 5. (–)

11: no/ co ktory vrząd ná łoby nyefye. Ká=

12: pláńka rzecz yákoby pońrzodkyem być

13: myędzy ludźmi á bogyem/ yáko fwiád

14: ńfy Páweł S. do żydow pińfąc/ ácz tám

15: bińkupá łámego myeni/ ále w obyec o

16: káplanyech rozumye/ co fye znáczy z

17: onego/ iż pińmo z pińłterzá nye o bińku (*marg*) Pńal. 109. (–)

18: pye/ ále o káplanye/ łoby ná pomoc

19: byerze. Czemże frodkuye káplán myę=

20: dzy ludźmi á bogyem? Bogá ludźyom

21: vbłagáyąc/ á ludźye ku bogu ńpofo=

22: byąc/ y z nim ye yednocąc. D. Yáko

23: to? M. Ludźye ku bogu ńpofofi/ opo=

24: wyedáyąc im wolą bożą/ co przez ka=

zánye

strona: K3

Dworzá. z Mnichem.

1: zánye bywa/ y vdźyeláyąc im ńáfki y

2: dobrodźyeyńtwá yego/ co przez ńáfó=

3: wánye ńwyátófi á błogóńławyeny w

4: imyę boże ńpráwuye. Bogá ludźyom v

5: błaga modlitwą/ y ofyárą/ á tym w=

6: ńyfńkim yednoći ludźye z bogyem. A

7: ták vrząd kápláńki ná tym yeńt/ kázác

8: ńwyátófcyám ńáfowác/ błogóńławić/

9: ofyárovác/ y modlić fye zá ludźye. To

10: troye pońlednye Lutheranowye/ Sá=

11: krámentarzowye/ Nowokrczeńcy ká=

- 12: płanom odeymuyą/ kazánye tylko á
- 13: śśáfowánye śwyątołci zołtawuyą/ y to
- 14: tylko z dopuśczenya á wedle zámye=
- 15: rzenya pośpolítwá/ álbo vrzędu śwyec=
- 16: kyego/ ták iż oni w nich w tym oboim
- 17: poślugę tylko/ á nye przełożenístwo lu=
- 18: dźi máyą. Co wśyłtko przeciwno yełt
- 19: poštánowyenyu á porządkowi ápołtol
- 20: śkyemu. D. Trzebáby tego dowyeć.
- 21: M. Dowyodę. Przodkyem/ co śye do= (*marg*) Iż nyepo

- ⌋ śpolítwo
- ⌋ ma wład
- ⌋ nąć ślugá
- ⌋ mi y po=
- ⌋ ślugámi
- ⌋ kościelny
- ⌋ mi. (-)

- 22: tycze kazánya y śśáfowánya śwyąto=
- 23: ścyámi/ iż nye pośpolítwo álbo śwyeckie
- 24: vrząd tym władnąć ma/ á to mam/

K iij

iż nye

strona: K3v

Rozmowa trzeciá

- 1: iż nye wyele wywodow potrzebá/ Wi=
- 2: dźi mi śye iż yuż tego ich miłtrzewye
- 3: pozwaláyą: Bo o nye idźye: yuż śye
- 4: im to dáło znác/ iż muśyeli częłtokroć
- 5: nye wedle śwego/ ále cudzego zdánya
- 6: kázác/ y śwyątołcyámi śśáfowác. A
- 7: teź śye yuż ono zráziło/ y wywyodło/

- 8: iż kápłani nye od poľpolítwá áni od
- 9: fwyecyego vrzędu/ poruczeńtvo y v=
- 10: rząd/ á tak y íprawę vrzędowi należą=
- 11: cą máyą. Może fye też pokázác/ iż ápo=
- 12: ítołowye chćyeli/ ízeby fye ludźye krze
- 13: íciyáńscy według ich náuki y woley
- 14: íprawowáli/ á nye oni wedle zdánia
- 15: ludzkyego kazáli y fwyatofcyámi ífá=
- 16: fowáli: Ano maź v Páwłá S. gđźye
- 17: nye pobłagał Gálátom około wyáry/ (*marg*) Gal. 3.
- 18: 1. Cor. 11. (-)
- 19: áni Korynthom około vżywánia fwyą
- 20: tofci cyáłá bożego: Y owífem zgromił
- 21: ye/ iż nye tak tego vżywáli/ yáko im by
- 22: ło podano przez kápłany. Titowi też
- 23: pífał/ áby popráwyał czegoby nyedo= (*marg*) Tit. 1. (-)
- 24: ítawáło. Drudzy też ápoštołowye po=
- 25: gány náwrocone od vżywánia zakonu(*marg*) Acto. 15. (-)

Ítárego

strona: K4

Dworz. z Mnichem.

- 1: Ítárego nád wolą poľpolítwá Yerozo=
- 2: limfkyego wyzwolili/ á vftáwili ná
- 3: nye co chćyeli/ mimo ich wyádomość.
- 4: A bog fám przez Máláchiaíffá proroká
- 5: mowi: Wárgi kápłanífkye ítrzegą v=(*marg*) Mal. 2. (-)
- 6: myeyętnoći/ á będą ífukác (á kto ye=
- 7: dno ludźye?) zakonu z vft yego: nye on
- 8: z vft poľpolítwá: A czemu? Abowim
- 9: on powyeda/ yeft pošlem (nye pošpol=

- 10: Itwá/ ále) páná zaftępow. Tákże
- 11: przez Ezechielá: A lud moy będą vczyć(marg) Ezec. 44. (-)
- 12: (o kápłanyech píflęc) co zá roznicá
- 13: myędzy fwyęthym á zmázánym/ á
- 14: myędzy czyftym á nyeczyftym/ vkażá
- 15: im. A gdy fye fpor ftoczy/ będą ftác w
- 16: fądzyech moich/ y będą fądzić. Widziłz
- 17: iż tu władzą vczenya zakonu bożego/ á
- 18: rozładek roznie y fporow około nyego
- 19: kápłanom/ á nyekomu inemu poda=
- 20: wa y przywłaścza.(marg) 1. Tim. 5. (-) Páweł też S. nye
- 21: poľpolftwu áni fwyecyemu vrzędowi
- 22: ále Timotheuřfowi bífkupowi píffe:
- 23: Przeciw kápłanowi nye przyymuy
- 24: fkárgi/ okrom dwu álbo trzech fwyád=

K iij

kow

strona: K4v

Rozmowá trzecya

- 1: kow: A to bífkup/ á nye kto iny ma ká=
- 2: plány fądzić/ á ták y kárác/ y z kładác
- 3: zá wyftępem. A yefli z kładác/ po=
- 4: gotowyu y wftawyác/ y rządzić. A má
- 5: ło przed tym píffe: Kápłani/ ktorzy do
- 6: brze rządzą álbo władáya/ dwoyákyey
- 7: tci godni fa. Widziłz iż im nye tylko
- 8: pořluge/ ále y rząd álbo władzą y prze
- 9: łożenítwo przypifuye: com ya też wyřf
- 10: řfey wywodził: A powyeda/ iż dwoyá=
- 11: kyey tci godni/ ktorzy dobrze rządzą:
- 12: Yákoby rzekł/ iż y ci godni tci/ ktorzy

- 13: źle wrząd łwoy łprawuyą/ álbo go zá=
 14: nyechawáyą/ Ale ċi wyęłłey á łowi=
 15: tey ktorzy dobrze. Y przykłáda: zwłáłł=
 16: czá/ álbo nawyęcey ċi/ ktorzy około łlo=
 17: wá y vczenya prácuyą. Gdźye dawa
 18: znáć/ iż teź łą ine powinowátłtwá y
 19: łpráwy kápłáńłkyego wrzędu/ niźli ká=
 20: záć. Bo nyetrzebá by przykłádać zwłá=
 21: łłczá álbo nawyęcey/ by to łámo ká=
 22: płáńłkyemu wrzędowi naleźáło.(*marg*) Hæb. 5. (-) A yá=
 23: łnyey to okázuye źydom píłłęc/ yá=
 24: kom wyłłłłey námyenił/ iż káźdy bi=

łkup

strona: K5

Dworz. z Mnichem.

- 1: łkup álbo kápłan z łudźi połłánowyo=
 2: ny/ dla łudźi bywa połłánowyon/ w=
 3: tych rzeczach ktore łye ku bogu łcyągá=
 4: yą. A to powyeda nye w yedney rze=
 5: czy/ yáko yełł kazánye/ ále w rzeczach/
 6: A w tych ktore łye ku bogu łcyągáyą:
 7: y łám to wykłáda: Aby ofyárowáł dá=
 8: ry y ofyáry zá grzechy.(*marg*) Ofyáro=
 : wánye ká
 : płánowi
 : należy. (-) Yákoź yáłnyey
 9: mógł powyedźyeć/ iż ná kápłaná na=
 10: leźy ofyárowáć? A co? Dáry/ ktore zá
 11: dobrodźyeyłtwá wźyęthe ofyárowáne
 12: być máyą. Co drugyego? y ofyáry zá

- 13: grzechy: Czyye? Swoye tylko? Nye.
- 14: Ale y onych/ dla ktorych poftánowyon
- 15: yeft w tych rzeczach ktore fy e ku bogu
- 16: fcyągáya/ yáko powyedźyał: A to dźye
- 17: ki zá dobrodźyeyftwá/ v vblągánye bo=
- 18: gá przez ofyáry/ ná kápłáńfki vrząd
- 19: náležą. Prawdá iz tho tám Páweł ku
- 20: Kryftułowemu kápłáńftwu ftofuye.
- 21: Ale ponyewaź Kryftus nye z inego ye=
- 22: dno z kápłáńfkyego vrzędu ofyárował/
- 23: tedy y ápoftołom/ y wífem namyáft=
- 24: kom ich y fwoim w tey myerze z te=

K v

goź

strona: K5v

Rozmowa trzecia

- 1: goź vrzędu toź czynić náležy.(*marg*) Ioan. 17.
- 2: Ioan. 20. (-) Bo im
- 3: dał yáfnóć tę/ ktorą mu oćyec dał/ A
- 4: yáko yego oćyec poftał/ ták ye on teź po
- 5: ftał. A to władza kápłáńfka. A iżeby
- 6: kto nye mnimał/ iz tá władza ná kazá
- 7: nye tylko fy e rozumye/ przydał wnet
- 8: ewányeliftá: A to mowyać tchnął ná
- 9: nye/ y rzekł: Byerźcye duchá s. ktorym
- 10: grzechy odpuścicýe/ fą odpuśczone/ á
- 11: ktorym zátrzymacýe/ fą zátrzymáne.
- 12: Wyęftfáć rzecz grzechy **zátrzymáć** [!] y
- 13: odpuśczać/ niźli ofyárować iżeby były
- 14: odpuśczone: á yednák y tego kápła
- 14: nom vźczył. A ták ofyára kápłáńfkye

- 15: mu wrzędowi należy. Tákże y modlá/
 16: ktora bez ofyáry być może: Ale ofyá=
 17: rá bez nyey nyemoże.(*marg*) Modlic
 : fye zá lu=
 : dzie yeft
 : rzecz ká=
 : płańfka.
 : **Leuit. 4.** (-) A iż y modlá zá
 18: ine/ zwłáffcza pólpolita/ wyęcey ká=
 19: płanowi niż komu inemu przyzwoita
 20: yeft/ z ftáreg zakonu fye okázuye/ gdzye
 21: bog ták mowi. Iż gdzyeby wlfyftek
 22: lud/ álbo kfyążę/ álbo ktokolwyek iny
 23: zgrzeffyl/ káplán fye zań y zá grzech
 24: yego będzýe modlił/ y będzýe mu od=

puff=

strona: K6

Dworz. z Mnichem

- 1: puffczon. Yákub S. też píffe: Yelli kto (*marg*) **Iac. 3.** (-)
 2: myędzy wámi zányemoże/ nyechay
 3: wzowye ftárlfych kołcyelnych/ to yeft
 4: káplánow/ á oni nyechay fye nád nim
 5: modlą/ námázuyąc go/ oleyem w
 6: imyę páńfkye: A modlitwá wyáry v=
 7: zdrowi nyemocnego/ y zbudzi go pan/
 8: á yelli w grzechoch yeft/ będą mu od=
 9: puffczony. Widzilz iż káplánom fye zá
 10: ludzye każe bog modlic/ nye tylko w
 11: ftárym/ ále y w nowym zakonye: A o=
 12: kázuyąc skutek y moc modlitwy ká=

13: płańkyey/ obyecuye/ iż będye wyflu=

14: chana/ A to nye dla zaflugi/ ále dla v=

15: rzędu yego kápłańkyego. Kápłańka

16: teź rzecz błogofławić: (marg) Błogo=

: flawienie

: káplano^m

: należy.

: 1. Cor. 14. (-) Znáczy fyte to z

17: onych flow Páwła S. do Korynthow.

18: Syć gđzye byś duchem błogofławił/

19: yáko rzecze Amen ná twoye błogoflá=

20: wyenyte ten/ ktory yeft ná myeyfcu po

21: fpolitego człowyeká/ álbo tego ktory

22: nye yeft ná vrzędzye? Bo ták fyte rozu=

23: mye ono Greckye flowo idiotes. Gđzye

24: piífac iż idiotá ná amen opyewác ná

błogo

strona: K6v

Rozmowa trzecia.

1: błogofławyentwo/ dawa znác iż nye

2: idioty rzecz błogofławić/ ále przełożo=

3: nego/ A nye inego yedno kołcyelnego.

4: Abowim o kołcyelnych fprawách tyl=

5: ko tám mowi. Ale yálnyey to mamy

6: z ftárego zakonu/ gđzye bog rofkazał (marg) Nu. 6. (-)

7: Moizeffowi/ áby ták mowił Aarono=

8: wi y Synom yego kápłanom: Tá bę=

9: dzyećye błogofławić fynom Izráelo=

10: wym: A to y obyczay błogofławyeny

11: íam bog dáye: A nye komu inemu/ ye=

- 12: dno kápłanom: Y dawłfy przydał: Y
- 13: będą wzywác imye moye nád fynmi
- 14: Izráelowymi/ A ya im będą błogoflá=
- 15: wił: Ato y obyetnicá/ iż od bogá łkutek
- 16: myáło myeć błogofláwyeńftwo ká=
- 17: płańłkye. Przez Ezechielá teź ták lu=
- 18: dowi przykazał: (*marg*) [Ezec. 44](#) (-) Pirwoftki pokármow
- 19: wáłfych dáne kápłanowi/ áby błogoflá
- 20: wyeńftwem oddał domowi twemu.
- 21: Czego fye łtárłfy krzełciyánye y zá ná=
- 22: łfych czáłow dźyerzeli/ poki ty nowe
- 23: wyáry álbo nyewyáry były nyepow=
- 24: łtály: A dobrze fye im wodźiło: Mnyey

má

strona: K7

Dworz. z Mnichem.

- 1: máyąć/ przedfye włfyłtkyego dofyc by=
- 2: wáło. Y dźiś fye tego yełłcze trochá zá=
- 3: wadza:(*marg*) [Pro. 11](#) (-) A pełni fye ono/ co Sálomon
- 4: piłłe: Yedni vdźyeláya łwego/ á łtawá=
- 5: ya fye bogáłłfymi: Drudzy wydźirá=
- 6: ya nye łwoye/ á zówždy w vbołtwye
- 7: łą. Ale wroćmy fye ku náłłey rzeczy.
- 8: Atoź małz/ iż ná vrząd kápłańłki zale=
- 9: ży nye tylko połługá około łłowá bo=
- 10: źego y łwyátołci/ ále y przełożeńftwo
- 11: nye tylko w tych dwu/ ále w we włfyłt
- 12: kich rzeczach ktore fye ku bogu łcyągá=
- 13: ya/ y ofyárowác/ y modlić fye zá lu=
- 14: dźye/ y błogofławić: O czem/ rozu=

- 15: myem temu iżeby trzebá wyęcey po=
 16: wyedźyć/ ponyeważ około tych rzeczy
 17: nyemáło łporu myędzy ludźmi/ kto=
 18: rzy łye nowinek chwytáją: Ale odłoż=
 19: my to ná iny czás: Teraz dofyć o tym/
 20: iż to łą łpráwy kápłáńłkye/y zá to po
 21: włsem krzełciyańłtwye od czáfow ápo
 22: łtolłkich myany były/ y dziś łą nye tyl
 23: ko v nas/ ále y v Grekow/ y v Ruśi: bi=
 24: łkupom teź przodkyem/ ktorzy teź ká=

płan=

strona: K7v

Rozmowá trzecya

- 1: płanmi być mułłá/ należące: Ktore
 2: nye kápłani/ ludźye grzełłni/ łwą mo=
 3: cą/ ále pan Kryłtus wyeczny kápłan
 4: przez nye/ yáko przez narzędy á naczy=
 5: nye łwoye łpráwuye:(*marg*) 1. Cor. 3.
 6: Ioā. 1. 6. (–) Abowim on łam
 7: wnątrż vczy/ on krzći/ on cyáło łwoye/
 8: on drugye łwyátolci nąm podawa/ on
 9: błogolłwi/ y modli łye yáko człowyek (*marg*) Rom. 8. (–)
 10: y ofyáruye zá nas vłtáwiczye przez
 11: kápłany/ nye iną ofyárę/ yedno onę/
 12: ktorą ná krzyżu ofyárował/ ácz inłzym
 13: obyczáyem/ O czym inegdy dalibog
 14: dowodnyey łye może powyedźyć.
 15: Tenże pan Kryłtus nawyłłłłym bółku
 16: pem/ będac/ y bółkupi vrząd przez bi=
 17: łkupy łpráwuye: (*marg*) Bółkupy

: powino=

: wátłtwá. (–) ktory vrząd ma też

17: fwoye włafne fpráwy rozne od kapłań

18: fkich: yáko yeft ftáwyenye álbo fwyę=

19: cenye wfłech vrzędnikow kołcyelnych/

20: y rządzenye ich y wfłyfłtkyego kołcioła:

21: Potwirdzánye okrzczonych y fwyęce=

22: nye krzyzmá y oleyu S. połwyącánye

23: kołcyołow/ ołtarzow/ vbyorow/ y na=

24: czyná [!] / ktore ma być vzywáne ku fluz=

bye

strona: K8

Dworzá. z Mnichem

1: bye bozey. O fwyęcenyu á ftáwyenyu

2: vrzędnikow/ o potwirdzányu/ y o rzą=

3: dzenyu/ yuż fye po częłci wywyodłto:

4: O połwyącányu kołcyołow/ kryzmá [!] /

5: y inych rzeczy/ iż to nye fprołtne zabo=

6: bony/ yáko kácyrzowye myenyą/ áni

7: prozne rzeczy fą/ fwyádłłfy S. Dioni= (marg) Dion. ec=

: cl. hier. ca

: pi. 5. (–)

8: fius Areopágítá/ á inłłego czáfu dali=

9: bog fye też dołtátecznyey wywyedźye.

10: Tego wfłyfłtkyego v Lutheranow/ Hu=

11: fow/ Pikártow/ Sákrámentarzow nye

12: máłz: A nye tylko nic tákyego nyefprá

13: wuyą ich fárarzowye/ páłthyrzowye/ y

14: fludzy kołcyelni/ o krom kazányá á po

15: dawányá fwyátolci/ y to nye wedle á=

- 16: poŝtolŝkyego porzdku/ ykom wy=
- 17: wyodł/ le nłmyewy fye z tego w=
- 18: ŝfyŝtkyego/ co v nas przez biŝkupy y k
- 19: pany/ wedle tego yko nm przodko=
- 20: wye nłfy ykoby przez rce podli/ 
- 21: yko przez Apoŝtoły poŝthnowyono
- 22: yeŝt/ porzdnye ŝprwowano bywa. (marg) Słudzy

 koŝcyelni

 v kcyrz=

 ow y od=

 ŝczepyeń

 cow yeŝli

 ŝprwui

 ŝwtoŝci

 koŝcielne. (-)

23: Aby teŝ dobrze oni co tkyego ŝprwo=

24: wc wteyto poŝludze ŝwey koŝcyelney

chyeli/

strona: K8v

Rozmowa trzecia

- 1: chyeli/ nyemog. Abowim gdyŝ nye
- 2: ŝ wedle porzdku poŝtolŝkyego wyŝŝ
- 3: ŝley nmyenyonego ŝtwyeni  ŝwy=
- 4: ceni/ ŝadney wdzey/ ktora od duch
- 5: S. przez wkłdny rk biŝkupich/ y=
- 6: koŝ flyŝŝł/ dan bywa nyemy. A
- 7: tk y ŝwtoŝci prwych v nich nye=
- 8: młz: A to co oni z ŝwtoŝci may
- 9: (opocz krztu) nic inego nye yeŝt ye=
- 10: dno bmutŝtwo. Chyba gdye fye im

- 11: zbyeg yáki kápłányec od nas tráfi. Tá
 12: ki iż porządnje ofwyęcon álbo ftáwjon
 13: yeft/ lubo fy e od yedności yednego/
 14: fwyętego/ powffechnego/ y ápoftoľkye
 15: go koľcyoła oderwye/ álbo teź kłtwa
 16: odcyęć będye/ nye tráci mocy y wła=
 17: dzey vrzędu fwego/ yedno iż ono wflyft
 18: ko co fprawuye z vrzędu fwego kápłan
 19: fkyego w onym oderwányu á odłacze
 20: nyu od koľcyoła/ by teź dobrze w ni=
 21: czym nyebładził/ fktku á pożytku za
 22: dnego duchownego áni yemu fáme=
 23: mu/ áni komu inemu nye dáye. Bo
 24: bog łálki fwey/ ktora fwyatoľcyam/ y

wflyftkim

strona: L

Dworz. z Mnichem.

- 1: wflyftkim fprawam duchownym fku
 2: tek dawa/ nigdzye indzye okrom prá=
 3: wego koľcyoła fwego/ nyeudzyela. A
 4: tak ácz łá práwe fwyatoľci/ ktore od
 5: takich zbyegow fprawowane bywáią/
 6: ále nikomu nye pożyteczne: Y owffem
 7: vzywánye ich z wyádomoľci z grze=
 8: chem yeft/ nye z ftrony fwyatoľci/ ále
 9: dla oderwánya od koľcyoła/ á vporne=
 10: go obcowánya w fprawách koľcielnych
 11: z takimi oderwánymi. Ale o procz tá=
 12: kich/ żaden flugá koľcielny v nich bi=
 13: fkupem áni kápłanem nye yeft/ á bál=

- 14: wochwalcą yeft/ ktokolwyek zá to ma/
 15: iżeby cyáło boże było to co oni poſwia
 16: cáyą y podawáya/ á iżeby łáfká boża
 17: przez ich poſlugę á ſáfowánye ſwyą=
 18: tołci ludzym wlewána była. A gdyż
 19: to ták yeft/ iż wrzędnikow/ ná ktore
 20: rząd w koſcyele czynić y záchowác za=
 21: leży/ y porządku ápoſtolſkyego myę=
 22: dzy łobą nyemáya/ nye yeft v nich ko=
 23: ſcyoł ápoſtolſki/ A ták áni boży álbo
 24: Kryſtuſow/ ále koſcyoł złoſciwych á z=

L

gro=

strona: Lv

Rozmowa trzecia

- 1: gromádzenye ſátáńſkye. D. A o
 2: tym yáko dzyerżyſz/ gđzye biſkupi á
 3: kápłani nye zá godnoſcyą/ ále zá zaflu
 4: gą (nye zázwdy vtciwą á pobożną)
 5: álbo zá kupnem/ álbo zá krwyą/ álbo
 6: też zá mocą á chytróſcyą yáką ku prze
 7: łóżeńſtwom koſcyelnym przychodzą?
 8: A yakożkolwyek/ dobrze álbo nyedo=
 9: brze/ wſſedſfy/ wrzędowi ſwemu doſyć
 10: nye czynią? Y cić nye baczę iżeby po=
 11: rząddek ápoſtolſki y Kryſtuſow zácho=
 12: wáli.(marg) Biſkupi y

: Kápłani

: choćia n=

: yeczynyą

: doſyć v=

⌘ rzedom

⌘ fwim/ p=

⌘ rzedfye fą

⌘ biskupy

⌘ y kápła=

⌘ ny.

⌘ Lu. 5. 17.

⌘ Math. 23. (-) M. Yużem po częłci powye

13: dżyał/ iż złołć á zła fpráwá wrzędniká/

14: wrzędu nye niłfczy. Y człowyek ktory

15: fpi/ ácz żadney fpráwy czuyącego nye=

16: fpráwuye/ yednák przedfye żyw yeft.

17: Y kápłanic żydowfkyye zą czáfow páná

18: Kryftufá nye czynili dofyc wrzędowi

19: fwemu/ á yednák ye pan zą kápłany

20: myał/ y trędowáte do nich odfyłał/ y

21: we wśsem ich fluchác kazał/ yáko prá=

22: wych przełożonych wedle zakonu Mo=

23: izefłowego. Bo nye fpeáwowánye wrzę=

24: du/ ále wftáwyenye/ ktore władzą y

moc

strona: L2

Dworz. z Mnichem

1: moc fpráwowányá dawa/ wrzędniká

2: czyni: By też dobrze nic wedle wrzędu

3: nyefpráwował/ dofyc iż zą wyftáwye=

4: nim porządny wrzędnicze myeyfce

5: dżyerży. A záfye/ by theż kto wśfyftko

6: czynił/ co bifkup álbo kápłan czynić

7: ma/ yefli nye yeft porządnye ná on v=

- 8: rząd wftáwyon/ nye yeft biskupem á=
 9: ni kápłanem/ ále złodzyeyem á ło=
 10: trem/ yáko pan łam powyedzyał/ áni
 11: ma żadney władzey w kołcyele.(*marg*) Ioan. 10. (-) A ftá=
 12: wyenye to fłyłfałeś iz łámym bisku=
 13: pom/ yáko namyálthkom Kryłtufo=
 14: wym/ należy: Ktorem yełli oni źle á
 15: nyepobożnye łłáfuyą/ bogu zá to lidź=
 16: bę dádzą: przedłye/ yákom wyłłłłey po
 17: wyedzyał/ łpráwy ich z vrzędu bisku=
 18: pyego łpráwowány/ łkutek łwoy má=
 19: yą/ nye z inych załługi/ ále z vrzędu á
 20: od bogá ktory yáko przez kápłany do=
 21: bre y złe/ wołá łwą nąm oznáymuye/(*marg*) Math. 29. (-)
 22: y krzći nas/ o czym Yan S. krzćicyel(*marg*) Ioan. 1. (-)
 23: łwyáđłły/ ták teź przez złe y dobre bi=
 24: łkupy przełožone kołcyelne łtáwi y

L ij

łwyę=

strona: L2v

Rozmowa trzecia

- 1: łwyęci. A przeto tákowi ktorzy przez bi
 2: łkupy ná kápłáńłtwo áłbo biskupłtwo
 3: łą łwyęceni á łtáwyeni/ kthorymkol=
 4: wyek obyczáyem ktemu przyłzli/ byle
 5: porządek ápołłolłki w ich łwyęcenyu
 6: áłbo łtáwyenyu záchowan był/ łą prá=
 7: wymi kápłany á biskupy: y mogą ná
 8: myeyłcach łwych dobrze y łkuteczney
 9: vrzędy łwoye łpráwowác/ chybá by im
 10: zá yáką przyczyną od łtárłłych á prze=

11: łożonych zákazano było. Acz nye zów=

12: źdy fye to tráfy/ kto źle á nyepodroź=

13: nye ná vrząd wnidźye/ áby fye w nim

14: dobrze íprówował. Ale vmye bog y

15: nágorífyc rzeczy ku nálfemu lepífe=

16: mu y ku woley fwey wypełnyenyu

17: używác:(*marg*) 1. reg. 2. 3.

: Efa. 22.

: Ioan. 11.

: Luc. 3.

: Iofephus. (-) Yáko Heligo y fynow yego/

18: yáko Sobny/ yáko Annaíá y Káiffa=

19: íá kápłanow w ítárym zakonye vzy=

20: wał: lubo Annaíz y Káiffaíz/ yáko ś=

21: wyádíly Yozeff hítoryk żydowíki/ nye

22: poboźnye ku vrzędowi kápłáńíkyemu

23: byli przyízli/ á oni drudzy nye dobrze

24: fye w nim íprówówáli. Coź mamy

czynić/

strona: L3

Dworz. z Mnichem

1: czynić/ kyedy bog ná nas tákje biskupy

2: y kápłany przepući zá náífe grzechy?(*marg*) Yáko fye

: mamy zá

: chowác/

: kyedy złe

: biskupy

: y kápła=

: ny mamy (-)

3: Tym ktorzy nád nimi z porządku ko=

- 4: ścyelnego władzą máyą/ przyſtoí tá=
 5: kye z powinowátſtwá ich nápomináć/
 6: powſcyęgáć/ y káráć wedle wyſtęmpu
 7: ich á potrzeby poſpolitey. Ale tym kto
 8: rzy nád nyemi przełożeńſtwá nyemá=
 9: yą/ káráć tákich nye przyſtoí/ áni ye ſro
 10: moćić/ chcáli wćc przekleſtwa Chamo (*marg*) Gen. 9. (-)
 11: weę: Ani dla nich od yednoſci koſcyoła
 12: S. ſye odżyeláć/ áni ſye z nich gorſſyć:
 13: Ale z pokorą tákye przyymowáć y ćir=
 14: pyeć: fámym ſye lepſyć/ á bogá/ kto (*marg*) Matth. 3. (-)
 15: ry y z kámyenyá może Abráámowi
 16: ſyny zbudzić/ pilnye proſić/ áby on ra=
 17: czył ſercá ich zmyękczyć/ álbo ocućiw=
 18: ſy/ fám wedle ſwey S. woley nas y
 19: łodkę koſcyoła ſwego záchowáć:(*marg*) Matth. 8. (-) którą
 20: áczkolwyek częſtokroć nawáłnoſci czar
 21: towſkye przez kácyrze y mocárze tego
 22: ſwyátá kołáca/ á prze nyedbáłſtwo ál=
 23: bo y złá ſprávę żeglarzow práwye na=
 24: rzáya/ yednák do tychmyáſt nye záto=

L iij

nęła:

strona: L3v

Rozmowa trzecia

- 1: nęła: Závždy yá pan/ kyedy yuż ná
 2: nácyęſſſfá przyſzło/ á ſiły y rozumy że
 3: glarzow/ to yeſt vrzędnikow y ſprawiec
 4: koſcyelných wſtawáły/ rátował/ á wſy=
 5: ſtkye ony burze y nawáłnoſci dziwnye
 6: ſtrzáłkyem w niwecz obracał: Coby

- 7: fye hiftoryámi kořcyelnymi dowod=
 8: nye okázác mogłó: Tym fye ćyeffác/
 9: my teź/ w tey łodce trwáyąc/ ku bogu
 10: pilnye fye wćyekác mamy/ nyeobrażá=
 11: yąc fye tym/ iż nye pilne álbo nyeu=
 12: myeyętnę/ álbo teź złořciwe/ á řnadź
 13: czáfem wyęcey o zágubę/ niźli o zácho=
 14: wánye tey łodki řtáráyące fie żęglarze
 15: mamy.(*marg*) Matth. 28 (-) Abowim mamy tego záfífę
 16: aż do řkończenya řwyátá z řobą/ ktory
 17: wyátrom y morzu rořkázuyę/ á řlu= (*marg*) Luc. 8. (-)
 18: cháya go: Ktory ácz widźi fye czáfem
 19: iżeby řpał przeźiráyąc/ iż kácyrřtwá y
 20: przećiwnořci przećiw they łodce moc
 21: byora dla dořwyadřfenya y zbudzenya (*marg*) 1. Cor. 11. (-)
 22: wybránych řwych/ kyedy fye w dob=
 23: rym byćye řwyátá tego zálezą: Ale v= (*marg*) Přal. 120. (-)
 24: beřpyecza nas Dawid/ iż nye řpi áni

drze=

strona: L4

Dworz. z Mnichem.

- 1: drzemye ten/ ktory řtrzeże Izráelá/ to
 2: yeřt kořcyolá řwego. A yeřli fye komu
 3: ćyęřzko widźi ćirpyęc złę á nyeprzyklá
 4: dne kápłany álbo birkupy/ nychay to
 5: włóży ná ich řtárlřę á wyřřřę przeło=
 6: żone/ áby tácy karáni á powřcyągnę=
 7: ni byli/ á řam fye nád nimi řędźyą nye
 8: chay nyczyni/ gdy go bog ná to nye
 9: wyřádźił. Bo by řam frogyego řadu bo

10: żego (ktory rzekł: Nye łądźcye/ nye bę (marg) Matth. 7. (-)

11: dźyeće łądzeni/ nye potąmpyayće/

12: nye będźyeće potęmpyeni) nye v=

13: ńfedł. Ale przywroćmy ńye ku náfńey

14: rzeczy. D. Dobrze. Ná tymeś był

15: ńtánał/ vkazawńfy porządek ápońtolńki

16: końcyołowi zońtawyony/ iż gđźye go nie

17: máfz/ tám nye yeńt końcyoł boży. Tym(marg) Yefli gre

: kowye y

: Ruś ńą w

: końcyele. (-)

18: obyczáyem v Grekow y Ruśi byńby

19: práwy końcyoł. Bo yáko ya ńlyńńę/ wńfy

20: ńtek ten porządek ápońtolńki/ ktoryś ty

21: wypíłał/ ták w vrzędźyech końcyelnych

22: y ńpráwách ich/ yáko wńtawyenyu vrzę

23: dnikow nyeodmyennye ńye v nich záf=

24: chowa. M. Y ya ták ńlyńńę. D.

L iiij

Czemu

strona: L4v

Rozmowá trzećya

1: Czemuńz my ye záf odńńczepyeńce ma=

2: my? M. Nye bez przyczyny. D.

3: Bodayby oni do nas ńluńńnieyńńey przy

4: czyny nye myeli/ myeć nas záf odńńcze=

5: pyeńce. M. Nye. Abowim nye my=

6: ńmy ńye od nich oderwáli/ ále oni od

7: nas. D. Oni teź powyedáyą/ iż

8: my od nich. Y dowodzáf tego thák/ iż

9: myńmy láikom álbo ńwyeckim lu=

- 10: dzyom vzywánye kelichá á krwey pán
 11: fkyey: My kápłanom y dyakonom zo=
 12: ny odyęli/ á wdálifmy ye w nyestáte=
 13: czny żywot: Myfmy około vzywányá
 14: chlebá kwáffonego ku cyátu bożemu/
 15: połzcya duchá S. połtow/ y podobno in=
 16: nych rzeczy wyęcey od vřtav y zwyczá
 17: yow ich y náffych przodkow/ kthore
 18: przed tym przez długi czás od czáfow
 19: ápoftolřkich w kořcyele krzeřciyáńřkim
 20: yednořtáynye dzyerżany były/ odřtam
 21: pili. M. Rozumyałem iżeř tędy
 22: řředř. Acz o tym gadká być może/ co o=
 23: koło tych rzeczy ápořtołowye pořtáno=
 24: wili/ A gdzyeby thák było/ yáko oni

dzier=

strona: L5

Dworz. z Mnichem.

- 1: dzyerżá/ řlurřnyeli fye wtym pořtáno=
 2: wyenye ápořtolřkyye v nas odmyeniło:
 3: Ale odłozmy to ná iny czás. Nye ná
 4: tym rzecz teraz: Ale yeřli v nich ko=
 5: řcyoř/ czy nye. Abowim gdzyeby fye
 6: okazało iř v nich kořcyořá nye/ nicby
 7: ich to nye zmogło/ iřeby około tych rze
 8: czy ták dzyerřeli/ yáko im przodkowyye
 9: pořáli/ y ápořtołowyye pořtánowali.
 10: Nigdy řadnych kácyřzow nyebyło/ kto (*marg*) Kácyřzo=
 : wie ku p=
 : rawdzye/

1: nyepraw

2: dy przy=

3: mieśfawá

4: yą. (-)

11: rzyby w nyektorych rzeczach náukę á=

12: pośtołfką nyezáchowáli/ á yednák prze

13: to koścyołem bożym niebyli. Ale gdzie

14: by fye náłázło/ iżeby v Grekow y Ruśi

15: koścyoł był/ támby dopiro o tym gad=

16: ká byłá/ yegli oni około onych rzeczy

17: lepyey niżli my dżyerzą/ czyli y my/ y

18: oni dobrze/ nye tárgáyac yedności koś=

19: cyoła. Bo yákom wyśśfey powyedał/

20: nye po náuce koścyoł poznawác má=

21: my/ ále z inąd koścyoł poznalśy/ ten

22: nas śprávuye/ ktora zła á omylna/ kto

23: ra dobra y prawdziwa náuká/ zgadzają

24: ca fye z ślowem bożym/ y ápośtołfkim

L v

po=

strona: L5v

Rozmowa trzecia.

1: pośtánowyenim. D. Máýą po pra=

2: wdźye Ruś y Grekowye wyelkye po=

3: dobyeńftwo po śobye/ iżby v nich myał

4: być koścyoł/ z tych znáków ktore rozbi=

5: ramy. Co y śwyętośliwość bądź ze kr=

6: wye páná Kryśtuśowey/ bądź też z śta=

7: łego á nyeporuśńonego záchowánýa ná

8: uki á zakonu yego/ wnich fye okázuye/

9: z kąd y śwyętośliwość żywotá w nich

- 10: wyętfła niżli w nas yeft: Y wyętfła
 11: częłć fwyáthá/ pod Konftántynopol=
 12: fkim/ Alexándrynfkim/ Antyochen=
 13: fkim/ y Hyerozolimfkim pátryárchá=
 14: mi záyęli/ á mocnye fye dzyerzą yed=
 15: ności á porządku ápoftolfskyego/ ktory
 16: od przodkow fwych z ftáradawná/ y o=
 17: ffem od pocztątku przyyęli/ á my=
 18: fmy fye od nich/ yáko oni twirdzą/ nye
 19: oni od nas oderwáli. M. Tu ftoy.
 20: D. Czemu? M. Przodkyem nye=
 21: pewna to/ áby wfyfłtkye kráiny kto
 22: reś wymyenił z Greki á Rufyą dzyer=
 23: żály. Ya wyem iż Ormyánye/ ktorzy
 24: fą pod Antyochenfkim pátryárchą/ z

nimi

strona: L6

Dworz. z Mnichem

- 1: nimi fye nye zgadzáyą/ á zá odffcze=
 2: pyeńce ye máyą. Yeft też w Indyi á
 3: pod Popianem/ yáko powyedáyą y pi
 4: ffą/ przez ffelcdzyefyąť kroleftw/ ktore=
 5: by pod Alexándrynfkim pátryárchą
 6: być myály/ ktore około wyáry knąm/
 7: á nye ku Grekom fye przyznawáyą.
 8: Yeft tych ludzi nyeco w Rzymie/ nye
 9: ffuye/ ále zacnych y ftátecznych: A nye
 10: bárzo dawno y poflowye od fámego
 11: Popianá v Papyeżá byli/ wyznawá=
 12: yący go być przełożonym ftolice ápo=

- 13: Itolſkyey. Pod Hyerozolimſkim pátry
 14: árchą nyewyem yáko wyele krzeſciyá
 15: now/ álbo yeftli tám ktory pátryárchá
 16: teraz. Ale tom ſlyſiał od tych/ ktorzy
 17: od bożego grobu ſye wracáli/ iż w o=
 18: nych ſtronach wyele tych/ ktorzy ſye k=
 19: nąm/ á nye ku Grekom przyznawáya.
 20: A przed dwyemá ſty lat niemáły čás
 21: tám/ tákże y w Konſtántynopolu ná=
 22: ſfy/ to yeft ktorzy z námi á koſcyołem
 23: rzymſkim dżyerzeli/ á nye Grekowye
 24: pánowali. Też to wyemy/ iż ná Flo=

renſkim

strona: L6v

Rozmowá trzecya

- 1: renſkim Concilium przed ſtem lath
 2: przez Yozeffá pátryárchę á Yaná Pá=
 3: leologá Cefárzá Conſtántynopolſkyye=
 4: go/ y biſkupy ſwoye (myędzy ktorymi
 5: też był Sydor álbo Ildor Ruſin me=
 6: tropolit Kiyowſki) z námi/ to yeft z
 7: koſcyołem práwym zyednoćili ſye by
 8: li. Co y przed tym nyeraz czynili: Ale
 9: tego zyednocenya wnet záſye odſtąm=
 10: pili/ yáko y przed tym odſtępowáli.
 11: A ták Grekowye y Ruſ áni wtorego/
 12: áni trzeciye^o znáku ſluſſnye ſobye przy
 13: włąſfczyć nyemoga/ iżeby byli pow=
 14: ſſechny á yeden koſcyoł. Ale by też do=
 15: brze ony wſyſtkyye wyſſſey námye=

- 16: nyone kráiny z nimi zgodne były/ á
- 17: yednoftáyny porządek trzymáły/ nye
- 18: dofyć ná tym: Tráfyáło fye to/ iż w=
- 19: fíyftkye ony ftolice/ y poddáne im krá=
- 20: iny wbląd vwyedzyone bywáły: Yáko
- 21: kyedy wczęło fyę było kácyrftwo Mo=
- 22: nothelitow/ ktore potym przez ffofte
- 23: Concilium powffechne w Konftánty=
- 24: nopolu potęmpyone yeft y zniífzone.

Tákte

strona: L7

Rozmowá trzecya

- 1: Tákte Eutychieow/ tákte y Arya=
- 2: now błędu przed thym bárzo fye ony
- 3: ftrony imowáły/ A yednák to nye był
- 4: práwy kořcyoł boży/ ále złořciwych/ á
- 5: Synáogá fátáńfka D. Iż od ye
- 6: dnořci przodkow fwych á náuki ápo=
- 7: ftołfkyey odfęmpowáli/ nowin fye
- 8: imuyąc. M. Dobrze mowifz. D.
- 9: Ale teraz fye v Grekow y Ruři nye=
- 10: náyduye/ iżeby fye czego nowego imo=
- 11: wáli. Y owffem ftárych fye obyczáyow
- 12: y vchwał Conciliy powffechnych dźier
- 13: żą. M. Możebyć/ ácz ya tego nye=
- 14: baczę. Ale y ná tym nyedofyć. D.
- 15: Czegoż im nyedofáye? M. Czwar=
- 16: tego znáku/ iż od porządku ápoftołfkye
- 17: go/ ktory/ yákom wyfffey powydzyał
- 18: włáfnie yednoć kořcyoła záchowywa/

- 19: odtąpili. D. Wífák máyą ká=
 20: płany y bifikupy tákyeż yáko y my?
 21: M. Máyą. Ale yeffcze to nye wífy=
 22: Ítek porządek ápoftolŕki. Mnoftwo ká=
 23: płanow y bifikupow/ ktore muŕi być w
 24: wyelkim zborze/ nyemoże do końcá

yed=

strona: L7v

Rozmowa trzeciá

- 1: yednoŕci myędzy ſobá/ nyerkác myę=
 2: dzy inymi záchowác/ chybáby ányoły
 3: byli. Ale máyác ná ſobye ſkorę tákże
 4: yáko ini ludźye/ krewkoſcyá teź ſá o=
 5: gárnyeni/ yáko Páweł S. ſwyádŕfy do (*marg*) [Heb. 5.](#) (-)
 6: żydow piſſác/ áby lepyey drugim ro=
 7: zumyeli. A ták yáko inym nyedoſtát=
 8: kom ſá poddáni/ ták y zgody á yedno=
 9: ſci nye mogliby myędzy ſobá zácho=
 10: wác/ gdźyeby nyebyło kogo nád nimi/
 11: ktoby ye zgadzał. D. Wífák theź máyą
 12: ſwoye metropolity/ ktorzy nád biſku=
 13: py/ á ná konyec y pátryárchy/ ktorzy
 14: ták nád metropolity/ jáko nád bifikupy
 15: y kápłany władzá máyą/ od Conciliy
 16: powſſechnych dáną. Tych ci nye wye=
 17: le/ łácno ſye ná yedno zgodzić mogą/
 18: A yednoſtáynye w yednoſci koſcyoł
 19: według ſlowá bożeg ſpráwowác y rzá
 20: dźić. M. Kyedy by nye ludźye byli. Czy
 21: táyác ſtáre koſcyelne hiſtoryye/ nay=

22: dzye fye to/ yako fye ta trocha zgadz=

23: la: Yeden drugyeg za odliczepyenca a

24: za kacyrza myal: Yeden drugyego z v=

rzadu

strona: L8

Dworz. z Mnichem.

1: rzędu zkladał/ tak iż y fwyęci ludzye/

2: yako Flawianus y Chryzostomus

3: Conftantynopolſcj patoryarchowye/ A

4: thanafius Alexandrynſki przed drugi

5: mi wyfyedzyec fye nyemogli. D. Wi=

6: dze kczemu ya wyedzyelz. M. La= (marg) Yedeⁿ na=

: wyly fp=

: rawca w

: koſcyele

: byc musi (-)

7: cno fye tego mozelz domylić. Yeden

8: musi byc/ ktoryby yednoc myędzy w=

9: flyftkimi innymi ſprawował y zacho=

10: wał. Yedneg cyala yedna glowa. Prze

11: to Cypryan S. ſlukayac przyczyn ka=

12: cerſtw y odliczepyenſtw/ thak piſſe.(marg) Cyp. de u=

: nita. eccl. (-)

13: Dla tego fye to dzyeye bracya nami=

14: leyly/ gdy fye nye przywracaya lu=

15: dzye do gruntu prawdy/ ani glowy ſlu

16: kay/ ani miſtrza nyebyeſkyego nauki

17: chowaya: Ktore rzeczy gdyby kto oba=

18: czał a rozbirał/ nyetrebá dlugyego za

19: bawyenya/ ani dowodow. Dowod ku

- 20: wyerze łączny ścyelzká prawdy. Mowi
 21: pan do Pyotrá: Ya tobye/ práwi/ po=
 22: wyedam/ iześ ty Pyotr/ á ná teyto fka
 23: le zbuduyę ya kołcyoł fwoy. rć. A te=
 24: muž po zmartwychwstányu fwym

mo=

strona: L8v

Rozmowa trzecia

- 1: mowi: Páši owce moye. Y áczkol=
 2: wyek wlfem ápoštołom po zmartwy=
 3: chwstányu fwym rowną moc dawa/ y
 4: mowi: Yáko mnye pośłał oćyec/ y ya
 5: was ślę/Weźmćye duchá S. Yefli ko=
 6: mu odpufcićye grzechy/ będą mu od=
 7: pułfczone/ yefli komu zátzymaćye/ bę
 8: dą zátzymáne: A wślákoż áby yed=
 9: noć okazał/ yedności tey źrodło od ye=
 10: dnego poczynáyac fwoyą mocą pośtá=
 11: nowił. Tożci byli drudzy ápoštołowie/
 12: co był Pyotr/ rownye vczęftnicy tíi á
 13: władzey/ ále początek od yedności po=
 14: chodzi/ áby yeden kołcyoł okazan był.
 15: rć. A to yedność kołcyoła od yednego:
 16: ktory yeft głowá yego. D. Tá yeft
 17: pan Kriřtus/ yáko fwyádřfy Páweł S. (marg) Eph. 1.
 : Col. 1. (-)
 18: ále nye twoy Papyeż: kthory yeden
 19: yeft z pyáci pátryárchą/ á nye wyętfłá
 20: moc áni władzą ma/ yedno zároveňo z
 21: drugimi pátryárchy. M. Y to nye

22: mało mam naprzod/ gdyś mi pozwo=

23: lił/ iż papyeż yeft yeden z pátryárch/

24: á nye Antychryft/ yáko ci džífyeyífy

kácyrzowye

strona: M

Dworzá. z Mnichem

1: kácyrzowye mowya. Bo gdy pátryár=

2: chá yeft/ á myfmy pod yego poruczń

3: ftwem/ tedy mu poddáni á pofluffni

4: w rzeczach duchownych/ á kthore fye

5: wyáry y fprawy náffey krzełciyań=

6: fkyey dotyczą/ być mamy wefpołek y

7: z kápłany/ biskupy/ y árcybiskupy ná=

8: ffymi. D. Mamy: Ale nye dáley

9: yedno poki fye wedle flowá božeǵ fpra

10: wuye. Gdzye co przeciwko flowu bože=

11: mu vftáwya álbo rofkázuye/ támeł=

12: my go nye winni fluchác/ pámyęta=

13: yac ná ony flowá ápoftolffkye. Wyę= (marg) Acto. 5. (-)

14: cey muśimy fluchác bogá nizli ludzi.

15: M. Y to przyymuyę. Ale nizey o

16: tym z łobą mowić będzýewá. Teraz

17: to chcę pokázác/ iż Papyeż nye tylko

18: rowyen yeft drugim pátryárchom/ á=

19: le nád wflyftkimi pátryárchámi prze=

20: łozon. D. Dekretałmi podobno/

21: ktore łami łobye Papyeżowye po fwey

22: woley piłáli. M. Yáko o dekreta=

23: lech dzyerzec mamy/ nizey fye powye.

24: Ná then czás yefli nye przeflawáfz ná

M

dekre=

strona: Mv

Rozmowa trzecia

- 1: dekretalech/ wywyodęc tho doktormi
- 2: S. wywyodę Conciliami porządny=
- 3: mi/ wywyodę vltáwicznym vzywá=
- 4: nim y wyznawánim wśfego kołcyoła
- 5: krzełciyáńfkyego: Máłoli ná tym/ wy
- 6: wyodę piłmem S. á flowem bożym/
- 7: iż taką władzą nád wśfem krzełciyáń
- 8: łtwem nye łami łoby papyżowye
- 9: przywłáfczyli/ áni od łudzi bądź z po=
- 10: chlełtwá/ bądź z boyáźni/ bądź też z
- 11: potrzeby podána/ ále od ápołtołow/ y
- 12: owśfem od łamego páná Kryłtułá má
- 13: yá. D. Chybá by tak. Ale dziwne á
- 14: potworne to cyáło będzýe o dwu gło=
- 15: wách. M. Toćby yuż było wyęcey
- 16: łudzi łluchác niźli bogá/ gdzyebyś mi=
- 17: mo flowo boże/ rozumu łwego náłłá=
- 18: dowáł. Nye będzýełz łye temu dziwo=
- 19: wał/ gdy wyrozumyełz/ iż inłfym oby=
- 20: czáyem pan Kryłtus głowá wśfego ko
- 21: łcyoła/ inłfym Papyż. Abowim pan
- 22: Kryłtus łam z łyebye głowá yełt ko=
- 23: łcyoła/ y Papyża z nyego nye wy=
- 24: muyąc/ ná tym y ná drugim łwyecie.

Pa=

strona: M2

- 1: Papyeż namyáltkym á poruczni=
 2: kyem Kryśtułowym ná tym fwyecýe
 3: tylko/ ktorego pan z tego fwyátá z cho=
 4: dząc po łobye á myáfto fyebye zoftá=
 5: wił. D. Włfák fnámi yeft áż do (*marg*) [Matth. 28.](#) (–)
 6: fkończenia fwyátá. Coż mu po na=
 7: myáftku? M. Yeft známi: Ale du (*marg*) Iż kołci=
 : ol potrze
 : buye wi=
 : domey g=
 : łowy. (–)
 8: chownym/ á nyewidowym obyczá=
 9: yem. Kołcyołowi z ludźi zbudowáne=
 10: mu trzebá było fprawce widomego:
 11: kthoryby myędzy ludźmi rząd ftáno=
 12: wił/ zgody á yednołci ftrzegł/ wyftęm=
 13: pne powłcyągał/ roznice á wąpliwo=
 14: łci około wyáry y zakonu rofpráwyał.
 15: Bo inácey muftyálá by fye yednołci ko=
 16: łcyoła tárgác. O czym nadobnye ták
 17: piłfe Cypryan S. Abowim nye z inąd (*marg*) [Cypr. ad](#)
 : [Corn.](#) (–)
 18: fye fłczeły kácyrftwá/ álbo odłłczepyeń
 19: łtwá fye národźiły/ yedno z tąd/ iż ká=
 20: płaná bożego ludźye nyepořlufni/ áni
 21: myłłá o tym/ iż yeden yeft w kołcyele
 22: doczełny kápłan/ y doczełny łędźya
 23: myáfto Kryśtułá. rć. Teżci pan Kry=(*marg*) [Ezech. 34. 37.](#) (–)
 24: łtus yeft páłtyrzem nas włłech owyec

strona: M2v

Rozmowa trzecia

1: swoich:(*marg*) Eph. 4.

2: 1. Pet. 5. (-) A yednák fą też przedfye nád

3: tą trzodą páłtyrzowye widomi á do=

4: czefni/ z ludzi obráni/ choćya on yedy=

5: ny páłtyrz obecnye známi yeft/ á łam

6: tey trzodźye dobrze łprofta. Są dokto=(*marg*) 1. Cor. 12. (-)

7: rowye: Acz yeden yeft miłtrz náłz Kry

8: łtus/ yáko łam o łobye łwyádłfy v Má=

9: thuffá S.(*marg*) Matth. 24 (-) D. Inłfa to rzecz. Abo=

10: wim páłtyrzow á miłtrzew może wye

11: le być/ á nád włfyłtkimi yeden zwirz=

12: chny: Ale nád zwirzchnym zwirz=

13: chnyeyłfy/ álbo też yemu rowny być

14: nyemoże. A gdzieby on zwirzchny moc

15: á władzą łwą nád włfyłtkimi komu

16: inemu poruczył/ yuż on porucznik á

17: namyáłtek nyebędźye yemu rowyen.

18: M. Ani ya tego twirdzę. Ale yednák

19: z wolą yego nád onymi drugimi zwi=

20: rzchnym będźye. Dam łi thego przy=

21: kład z łtárego zakonu. Moizełz nawyłł=

22: łłym káplámem był v żydow/ od łáme=

23: go bogá łtáwyony: A iż káplámem/ Da

24: wid łwyádłfy ták mowyc: Moizełz y

25: Aaron myędzy káplány yego: Iż ná=(*marg*) Pl. 98.

26: Leuit. 8. (-)

wyłł=

strona: M3

Dworz. z Mnichem.

- 1: wyfifif/ z tąd fy okazuye/ iż on Aaro=
- 2: n y fyny yego n kpanstwo pofwy
- 3: ck: A yednák y przy nim Aaron na=
- 4: wyfififym kápłanem by. Tke te cz(marg) ibi. & 16.
- : & 21. (-)
- 5: Kryftus nawyfififym pftyrzem  fpra
- 6: wc kofoy fwego yeft/ yednák to ye=
- 7: go zwirzchnoci nic nye wymuye/ iż cz=
- 8: owyek z yego wolą nd wfififtkimi
- 9: innymi ludźmi y pftyrzmi wadz
- 10: ma/  tk te gow yeft kofoy ye=
- 11: go/ cz nye nim z rowno/ le pod
- 12: nim/  od nyego. D. Vka mi to/
- 13: gdye pan Kryftus te wadz  zwirz=
- 14: chnoc papyeowi da.(marg) I Pyotr
- : S. wa=
- : dz y zwi
- : rzchnoc
- : nd wfifif
- : ftkim ko=
- : ko=fcye^m od
- : páná w=
- : zy.
- : Math. 28.
- : Mar. 16.
- : Io. 15. 17.
- : 20.
- : Math. 16. (-) M. Suchay=
- 15: e. Przodkyem/ czkolwyek wfififtkye

- 16: ápoštoły pan yednoftáynye wybrał/ y
 17: ná fwyát wyflał/ yednoftáynye im po
 18: felftwo fwoye poruczáyac/ yednák mię
 19: dzy nimi wśfedy Pyotrowi fwyętemu
 20: przodek dawał/ y drugim go przeło=
 21: żył. Yáfnye fye to okázuye z ewánye=
 22: liey Máthuffá S. gđzye mu imyę prze
 23: myenił/ á Pyotrem/ to yeft opoką ál=
 24: bo fkáłą go przezwał: y ná tey fkále/

M iij

to

strona: M3v

Rozmowá trzecya

- 1: to yeft ná nim/ obyecał zbudowác ko=
 2: fcyoł fwoy/ przeciw kthoremu brony
 3: pyekyelne przemoc nyemyály: y dał
 4: mu klucze kroleftwá nyebyeſkyeğ/ ták
 5: iż cokolwyekby on zwyżażał ná żyemi/
 6: byłoby y wnyebyeſyech zwyżażano/ á
 7: cokolwyekby ná żyemi rozwyżażał/ by=
 8: łoby w nyebyeſyech rozwyżażano.
 9: Wyelkye to á ważne rzeczy/ á pánu fá=
 10: memu przywoite/ ktorych tu myędzy
 11: wśfytkimi ápoštoły famemu Pyotro
 12: wi z ofobliwey łáfki fwey vdżyelił. D.
 13: Ktore to? M. A to mu imyę prze
 14: myenił: D. Coż ná tym? M.
 15: Gđzyekolwyek w pińmye S. od bogá ko
 16: mu imyę dano álbo przemyenyono
 17: yeft/ ofobliwą zacnoć á przywiley yá=
 18: ki onemu człowyekowi dany znánye=

19: nowało.(*marg*) Gen. 17. (-) Yáko kyedy Abrámá bog Ab=

20: ráámem/ á Sárái małżonkę yego Sa

21: rą/ Jakobá Izraelem przezwał/ nyeco (*marg*) Gen. 32. (-)

22: im nád ine ludźye dawał. Tymże o=

23: byczáyem tu/ gdy Symoná Pyotrem

24: álbo yáko Yan S. piífle/ po Syryyńku(*marg*) Ioan. 1. (-)

Cephá=

strona: M4

Dworz. z Mnichem.

1: Cephásem/ to yeft opoką álbo íkáłą

2: názwał/ dał mu nyeco ofobliwego nád

3: ine ápoftoły. D. A co? M. To/

4: co ono imyę známyenowało/ á czego

5: pan fám wnet dołożył/ iż on yáko pe=

6: wna íkáła myał być gruntem końcyo=

7: íá páńfkyego. D. A za nye fám (*marg*) 1. Cor. 3. (-)

8: Kryftus? M. Tákci piífle Páweł S.

9: do Korynthow: Abowim gruntu ine=

10: go nikt nyemoże záłożyć okrom onego

11: ktory záłożon yeft: A tho yeft Kryftus

12: Yezus: Ktorego teź támże niżej opo=

13: ką álbo íkáłą zowye. Ale nic to tíi Kry

14: ítułowey nye vwłacza.(*marg*) 1. Cor. 10. (-) Ale yáko fám

15: práwą íwyátocýą będac/ ktora ofwye

16: ca wífelkiego człowyeká przychodzące

17: go ná íwyát/ ápoftołom teź tego przed=

18: íye vdzyelił/ iż oni teź íą íwyátocýą

19: íwyátá:(*marg*) Ioan. 1.

⋮ Matth. 5.

⋮ Ioan. 20.

: Mar. 2. (-) vžyczył im thež mocy grzechy

20: ludžyom odpuffczác/ ktora bogu fáme

21: mu przywoita yeft. Sam Synem bo=

22: žym będąc/ yednák tež wšlyftkim wye

23: rzęcym w imyę yego dał moc/ áby fye

24: ftawáli fynmi božymi/(marg) Luc. 5.

: Matth. 26.

: Ioan. 1. (-) A ná konyec z

M iij

nyewy=

strona: M4v

Rozmowa trzecia

1: nyewymowney miłosci przeciw nam

2: nyedoftátki nálfé/ oprócz grzechu/ wšfy(marg) 2. Cor. 8. (-)

3: ftkye ná fyę przyyał/ á doftátkow fwo=

4: ich wedle zdánia fwego S. nam vžy=

5: czył:(marg) Rom. 8. (-) ták y taczem łam był/ to yeft fka=

6: łą/ gruntem/ gofpodarzem/ á głową

7: kołcyoła fwego/ tym tež Pyotrą S. po

8: łobye myeć chćyał: Czego Báfili S.

9: połwyadłfa. D. Gdžyež to/ ižeby(marg) Báfili. o=

: mil. de pce

: nit. (-)

10: go głową álbo gofpodarzem vczynił?

11: M. A to mu dał klucze od kroleřtwá

12: nyebyeskyego: Co nic inego nyebyło/

13: yedno iž mu gofpodárřtwo wšlyftko te=

14: go to kroleřtwá nyebyeskyego ná žye=

15: mi/ to yeft kołcyoła fwego poruczył/

16: yáko kyedy kto komu od myářtá álbo

17: domu fwego klucze wzda. A gofpodarz

- 18: káždy yeft głową domu/ to yeft/ czelá=
 19: dži fwoyey. D. Ale tu pan kluczy
 20: Pyotrowi nyedał/ yedno obyecał. M.
 21: Ták yeft. Ale gdy obyecał/ bez pochyby
 22: też dał. Bo obyetnice pánfkyye pewne
 23: á nye omylne. D. Gdźyeż ye dał?
 24: M. Páwełci S. z Dawidem oznay=(*marg*) Pfal. 67. (-)

myą/

strona: M5

Dworz. z mnichem

- 1: myą/ ták mowyać: Wftęmpuyac wz= (*marg*) Ephe. 4. (-)
 2: gorę nyewolniki yęte prowadził: lu=
 3: dżyom dary dał: To yeft po zmartwy=
 4: chwftányu fwym wftapiwłfy w nye=
 5: bo/ yáko drugim ápoštołom ná ich prze
 6: łożeńtwá/ ták y Pyetrowi ná to pow=
 7: fzechne gofpodárftwo władzą przez du
 8: chá S. zefłał. (*marg*) Zwirzch=
 : noć pyo
 : trowá. (-) Y nye zátáiły fye ty klu=
 9: cze wneth w dźyeń fwyąteczny y po=
 10: tym: gdźye/ yáko fye okázuye z fpraw(*marg*) Acto. 2. (-)
 11: ápoštołfkich/ Pyotr myędzy ápoštoły
 12: przodkował/ każac żydom/ pípmá S.
 13: wykładáyac/ rofkázuyac co myeli czy
 14: nić oni/ ktorzy ku wyerze przyftęmpo= (*marg*) Act. 3. et 5 (-)
 15: wáli/ cudá ofobliwe czynyac przed iny
 16: mi/ ná konyec y wyftęmpne ofądzá=
 17: yac y karzac/ bez wfšelákyego porucze=
 18: nya drugich ápoštołow. (*marg*) Act. 5 et 8 (-) Y owłfem y

- 19: przed dnem fwyatecznym tę władzą
 20: fwoyę około obránya Mácyeyá S. ná (*marg*) [Acto. 1.](#) (–)
 21: mieyfce Iudałłowo poczał okázowác:
 22: Czego by fye był nigdy nye ważył/
 23: gđzye by był tych kluczow á władzy z
 24: wyádomoſcyą włfech inych ápołtołow

M v

od

strona: M5v

Rozmowá trzecya

- 1: od páná nyemyał. Skąd fye znáczy/ iż
 2: yuż klucze ty myał/ fnadź ná on čás
 3: dáne/ kyedy pan po zmartwychwłta= (*marg*) [Ioan. 21.](#) (–)
 4: nyu fwym przy bytnoſci włfech inych
 5: fámemu po trzy kroć báránki y owce
 6: fwoye pálc y rządzić kazał. D. Tym
 7: zwirchnoſci Pyotrowey niedowodźiſz
 8: Abowim teźci fám Pyotr kápłanom
 9: álbo ftárłfym á przełożonym/yákoś y
 10: ty przed tym fpominał/ każe pálc álbo
 11: rządzić trzodeę bożą. A yednák nye ro=
 12: zumyemy iżeby im przez tho władza
 13: nád wſfyłtkimi á zwirchnoſć powłfe=
 14: chna poruczoná byłá. M. Prawdá.
 15: Ale tám Pyotr przykłáda ku trzodzye
 16: coſ ty opuſcił/ kthora myędzy wámi
 17: yełt/ yákoby rzekł/ káždy fwą trzodeę/
 18: ktorey przełożon yełt: Tu nic nye zá=
 19: myerzáyąc/ wſfyłtki wobec owce y bá=
 20: ránki ſwoie po wſfyłtkim fwyecye Pyo
 21: trowi porucza. Nád to y przed ſmyer=

22: cýą íwą/ gdy poborce Rzymłcy vpomi

23: náli fye Pyotrowi podathku/ nye od(*marg*) [Matt. 17.](#) (–)

24: nyego/ áni od drugich ápołtołow/ ále

od

strona: M6

Dworz. z Mniche.m

1: od páná fámeo yáko miłtrzá á gołpo=

2: darzá oney czeladki (ábowim ná fá=

3: my gołpodarze włożon był) Coż pan

4: vczynił/ vkazawłfy/ iż go płáćić powi=

5: nyen nyebył/ przedfye vchramáyąc po

6: gorłfenya/ kazał mu ij zápláćić/ nye zá

7: włfyłtkye/ co by mu było thák łácno

8: przyfzło/ yáko zá yednego álbo dwu/

9: áni zá fyebye fámeo tylko/ ná czem

10: by byli przeftáli poborce oni/ áni by

11: fye byli gorłfyli z tego: ále zá myę (po=

12: wyeda) y záfyę: dawáyąc znác dru=

13: gim/ áby go yuż też po nim myeli zá

14: miłtrzá y gołpodarzá fwego. Y obaczy=

15: li to oni. Abowim wnet fye zczął łpor (*marg*) [Matt. 18.](#) (–)

16: myędzy nimi/ ktoby był wyęłfy w kro

17: leftwye nyebyefkim: To yeft/ yeftliże=

18: by wedle tego yáko ktho przednyeyłfe

19: myeyłce á dołtoyeńftwo ma ná żye=

20: mi/ w nyebye też tákyeż myał myeć.(*marg*) [Luc. 22.](#) (–)

21: Ktory łpor potym przy ołtátneyey wye

22: czerzy páńłkyey znowili/ ácz w inłfy

23: obyczay/ łpiráyąc fye/ ktoby/ yuż nye

24: w nyebye/ ále myędzy nimi ná żyemi

strona: M6v

Rozmowa trzeciá

- 1: przodek myał myeć. Abowim byli
- 2: myędzy nimi wedle fwyátá zacniey
- 3: śfy niżli Pyotr/ byli blińcy y krewni pá
- 4: ná Kryšťufowi: A káždemu z nich ch=
- 5: cyáło fye przodkowác á rządzić. D.
- 6: To tám písmo biye w łeb temu prze=
- 7: łóżeńftwu Pyotrowemu. Abowim
- 8: łtrofował ye pan z tego/ powyedáyac
- 9: iż to pogáńfka rzecz/ kthorey oni nye=
- 10: myeli náfládowác. M. Yesli tho (*marg*) Iż przeło
- 11: żeni w ko
- 12: łciele być
- 13: máyą. (–)
- 14: ták rozumyefz/ iżeby myędzy ápoftoły
- 15: álbo krzełciyány przełożonych być nye
- 16: myáło/ Tákci Nowokrzczęńcy rozu=
- 17: myeyą: Ale źle/ á przeciwko inemu pi
- 18: łmu/ ktorego dofyc yefł/ iż łą y być má
- 19: yą przełożeni myędzy krzełciyány. A
- 20: nye trzebá inego písmá ktemu przy=
- 21: wodzić: Nátymże myeyłcu z łlow pán
- 22: łkich yáłnye fye to okázuye. Abowim
- 23: wnet przykláda pan: Ale kto wyęth=
- 24: łfym yefł myędzy wámi/ nyechay bę=
- 25: dźye yáko mnyeyłfy: á kto przełożo=
- 26: nym yáko łlugá. Y dawa z fyebye
- 27: przyklad: Abowim któż wyęłfy yefł?

ktory

strona: M7

Dworz. z Mnichem.

- 1: ktory syedzi/ czyli ktory sluzy? A za
 2: nye then ktory syedzi? A wzdym ya
 3: myędzy wami yako ten ktory sluzy. A
 4: to kyedy mowi/ kto wyetfym a prze=
 5: lozonym yest myędzy wami/ dawa
 6: znac iz fa y maya byc myędzy nimi
 7: wyetf y przełozeni. Y lam syebye im
 8: na przyklad dawa/ O ktorym zadney
 9: waptliwosci nyemalz/ iz byl ich prze=
 10: lozonym. D. Kczemuż ono: Ale
 11: wy nye tak? M. Aby sye przełozen
 12: itwa nyedomagali: A na kogoby ye
 13: bog przełozyl/ aby ye w pokorze/ nye
 14: ku fwemu wlafnemu tylko/ ale ku o=
 15: nych/ ktorym przełozon yest/ dobre=
 16: mu/ sprawowal/ yako on lam czynil/
 17: a nye yako mocarze tego swyata/ kto=
 18: rzy opanowawf y ludzye wolne/ nye
 19: ich/ ale tylko swego pozytku patrza. A
 20: yednak przedfye pan czuyac/ yako bog/
 21: iz myeli przyfc ludzye na swyat/ kto=
 22: rzy sye myeli gorfc z tych flow ye=
 23: go/nakrzywyayac ye ku fwemu wla= (marg) 2. Pet. ult. (-)
 24: fnemu zatracenyu/ nye zanyechał tam

prze=

strona: M7v

- 1: przełożenstwa Pyotrowego/ rzecz knye
 2: mu obrociwly: Szymonye/ A to ffa=(marg) Lu. 22. (-)
 3: tan pragnal/ aby was fyal yako pffe=
 4: nice. Ale yam za cyę prosil/ aby nye=
 5: uftala wyara twoya: A ty nyegdy na
 6: wrociwly fye/ potwirdzay bracya swo
 7: ye. A tho ku lamemu Pyotrowi przy
 8: wlyftkich mowi/ a powyada iz czart
 9: nye yego lamego/ ale wlyftkye/ kto=
 10: rzy tam byli/ fyać chcyal/ a yednak nye
 11: za wlyftkimi/ ale za lamym Pyo=
 12: trem/ yako za gofpodarzem czeladki
 13: oney prosil/ aby nye vftala wyara ye=
 14: go/ A yemu mimo ine/ yako gofpoda=
 15: rzowi bracya kazał potwirdzac. Nye=
 16: powtarzam tu/ com wlyfley z spraw
 17: apostołkich dotknal/ yako Pyotr tey
 18: wladzy oprócz sprzeiwany drugich
 19: apostołow vzywal: Czegoby podobno
 20: daleko wycey bylo/ by byly sprawy
 21: yego wlyftki opisane. A tak maż do=
 22: wodne pismo a flowo boze o przezeń
 23: ftwe a zwirchnosci Pyotrowey w ko
 24: fcyele Krystufowym: kthorego by fye

yeff

strona: M8

Dworz. z Mnichem.

- 1: yeffcze wycey przywyec moglo/ gd=
 2: zyeby tego byla potrzebá. Tozby fye z
 3: doktorow S. y z Conciliy okazac mo=

- 4: gło/ ktorzy y piłmá ty/ ktoeś ślyłśł/ o
- 5: Pyetrze ták wykłádáyą/ á yálną o z=
- 6: wirzchnoći yego nád wślyłtkim kołcyo
- 7: łem zmyęnkę czynią. Wśłákże kilká
- 8: ich przypomnyę.(*marg*) [Theoph. ē](#)
- 9: 21. ca. 10. (-) Theofilus śtáry Grek
- 9: pátryárchá Alexándrynłki/ Yaná S.
- 10: ewányelią wykłádáyąc ták piłłe: Gdy
- 11: śye skończył obyad/ Pyotrowi przeło=
- 12: żeńłtwo nád owcámi okręgu śwyátá
- 13: podał. A ná drugim myeyłcu: Pyotr/
- 14: ktoremu yuż był poruczon kołcyoł yá(*marg*) [idē in 12.](#)
- 15: ca. [Lucaē.](#) (-)
- 15: ko ten ktory o wślyłtkich pyeczą myał/
- 16: pyta/ yełli ku wślyłtkim pan przypo=
- 17: wyełć mowił. Origenes: Pyotrowi gdi(*marg*) [Orige. in](#)
- 18: cap. 6. ad
- 19: Rom. (-)
- 18: zwirzchnoć á władza wślyłtká około
- 19: pályenya owyec podána yełt/ á ná
- 20: nim yáko ná żyemi kołcyoł záłożon/
- 21: żadney inłłey cnoty/ chybá miłołci/
- 22: wyznánye od nyego nye yełt wyćyą=
- 23: gáne. Epiphánius. (*marg*) [Epiph. in](#)
- 24: [anchor.](#) (-) Sam pan vłtáwił
- 24: go przednyeyłłym myędzy ápołtoły/

mocną

strona: M8v

Rozmowá trzecía.

- 1: mocną łkálą/ ná ktorey kołcyoł zbudo=

- 2: wan yeft/ á brony pyekyelne nyeprze=
 3: mogą przeciw yemu: A brony pye=
 4: kyelne fą kácyrftwá y kácyrzowye. A=
 5: bowim wśfelákim obyczáyem w nim
 6: vtwirdzona yeft wyará/ ktory wzyął
 7: klucze nyebá/ y rozwyżzuye ná żyemi/
 8: á wyáže náa nyebye. A máło nižey.
 9: Ten yeft ktory od nyego flyśfał: Pye=
 10: trze páśi báránki moye/ kthoremu z=
 11: wyerzoná yeft owczárnya. Auguśtyn
 12: S. wykładáyąc ono myeyśce Máthu=
 13: śśá S. o podatku:(*marg*) [Aug. quæ](#)
 : [fti. noui te](#)
 : [fta. ca. 75.](#) (–) A zbáwićyel (mowi)
 14: gdy zá fye y zá Pyotrá kazał dáć/ zda
 15: fye yákoby zá wśfyftkye záplácił. Abo=
 16: wim yáko w zbáwićyelu były wśfyft=
 17: kye przyczyny miśtrzowftwá/ ták teź
 18: po zbáwićyelu w Pyetrze wśfyłthkye
 19: fye zámykáyą. Bo yego głową ich po=
 20: śtáwił/ áby był páłtyrzem trzody páń=
 21: fkyey. A w kazányu nyektorym: Myá=(*marg*) [id. f. 124.](#) (–)
 22: ły być zwyerzone Pyotrowi klucze ko=
 23: ścyoła/ y owśfem zwyerzone mu fą
 24: klucze kroleśtwá nyebyeskyego: myála

mu teź

strona: N

Dworz. z Mnichem

- 1: mu theź zwyerzoná być nyzliczoná
 2: wyelkość ludow. rć. á máło nižey. Aby

- 3: w kluczach był wyernym odźwyer=
 4: nym/ á w wyrocech namiłofciwífym
 5: śśáfárzem. Acz nyegdźye też piífle/ iż
 6: ty klucze w ołoby Pyotrowey dány
 7: fą wífyfkyemu kołcyołowi. Y to pra=
 8: wdá: Abowim nye dla Pyotrá łáme=
 9: go/ ále ku dobremu wífego kołcyołá.
 10: Ale by też dobrze Auguštyn inácey to
 11: wykłádał/ człowyek też był/ á yeden
 12: człowyek: podobnyeyby łye wyela ták=
 13: że zacnych y vczonych dźyerzeń/ niźli
 14: yednego. Bo mimo ty wyśłífey ná= (*marg*) [Ambro. in](#)

⌘ [ep. ad Ga](#)

⌘ [la. cap. 1. \(-\)](#)

- 15: myenyonye doktory/ Ambroży S. też
 16: ták piífle: Słuíśna rzecz była/ áby prá=
 17: gnał (o Páwle mowi) widźyec Pyo=
 18: trá/ ábowim był przednyeyśfym myę=
 19: dzy ápołtoły/ ktoremu zbáwićyel po=
 20: ruczył był opyekę kołcyołow/ álbo pye
 21: czą o kołcyelech. (*marg*) [Chryf. o=](#)

⌘ [mil. 55. in](#)

⌘ [Matth. \(-\)](#) Chryzořtom/ łłowá o=

- 22: ny páńłkye do Pyotrá v Máthulłá S.
 23: wykłádáyac: Aby práwy przyśzły ko=
 24: łcyoł zá gwałtownym wdźiránim ty=

N

lo y

strona: Nv

Rozmowá trzecya

- 1: lo y tyłkich nawáłnołci/ nyeporuffony

2: trwał/ ktorego páłtyrz y głowá czło=

3: wyek rybitw/ á nye zacnego rodzáyu/

4: zwycýężył by mocnofcyą Dyámento=

5: we przyrodzenie/ by teź wśyftek okrąg

6: śwyátá yemu fye przeciwił. A tho w=

7: śyftko/ co śámemu bogu należy/ Kry=

8: śtus Pyotrowi dáć obyecuye. A máło

9: niżej: Tego Kryśtus wśyfťkyemu o=

10: krągowi śwyátá przełożył. A ná dru=

11: gim myeyfcu tákycz. (*marg*) *Leo in śs.*

⌋ *de pał. d. (-) Lew Papyez:*

12: Sam Pyotr ze wśyfťkyeğ śwyátá wy

13: bran yeśt/ ktoryby táko wezwányu w=

14: śfech narodow/ yáko y ápośtołom wśy=

15: śtkim/ y wślem oycom kołcyoła prze=

16: łozon był/ iżeby/ áczkolwyek myędzy

17: ludem bożym wyele yeśt káplanow/

18: y wyele páłtyrzow/ wśłákze Pyotr w=

19: śyfťkye rządził/ kthore przodkyem y

20: Kryśtus rządzí. Wśyfťcy cí/ ácz yeden

21: w Rzyme/ drugi w Grecyey/ drudzy

22: w Cyprze/ w Afryce/ w Egipćyey/ w

23: Medyolanye piśáli/ ná yedno fye zga=

24: dzáyą/ á wśyfťcy przed yedennałcyą/

dwye

strona: N2

Dworz. z Mnichem.

1: dwyemánałcyey/ y trzemínałcyey śeth

2: lat: ábyś nye rzekł iż nowe to wymy=

3: śly. Tákcze y drudzy śtarzy y nowi/ kto=

- 4: rych dla przedłużenya opuścizam. Pra
- 5: wdá/ fą też nyektorzy/ ktorzy flowá
- 6: páńfkye ták wykładáya/ iż onę wla= (marg) Math. 16. (-)
- 7: dzą pan nye włafnye lámemu Pyo=
- 8: trowi/ ále w yego ofobye wfyfłtkim á=
- 9: poštołom/ álbo fnadź wfyfłtkyemu ko=
- 10: fcyołowi dał. Y dawáya tego przyczy=
- 11: nę: Abowim/ fcy/ dał ya zá wyznánim
- 12: boftwá fwego/ ktore Pyotr nye fwym/
- 13: ále wfłech vcznyow imyeni vczynił/
- 14: ktorych/ á nye lámego Pyotrá o to pan
- 15: pytał: A Pyotrá wnet potym zbákał
- 16: y Szátánem názwał. Ale tho yeft ná=
- 17: krzywyác pímo. Prawdá yeft/ iż wfly=
- 18: ftkich pan pytał/ále Pyotr sam zá fyę/
- 19: á nye zá wflyfłtkye odpowedyżał: A=
- 20: bowim nye znaczy fyę/ áby myał od
- 21: nich to w poruczenyu/ álbo fyę fnimi
- 22: zmawyał. Y owłsem nye wflyfłtcy ná
- 23: on czás wyerzyli/ iżeby pan był Kry=
- 24: ftofem fynem bogá żywego/ co fyę oka=

N ij

zuye

strona: N2v

Rozmowá trzecya

- 1: zuye z ewányeliey Yaná S. gdźye pi= (marg) Ioan. 6. (-)
- 2: ffe/ Iż wyele vcznyow yego flyfłfąc rze
- 3: kli: Twárde tho flowá/ á kto ich może
- 4: fluchác. Y powyeda: Z tąd wyele vcz=
- 5: nyow yego poźzło ná zad/ á yuż z nim
- 6: nyechodźili. A pan sam mowił knim.

- 7: Są nyektorzy z was ktorzy nyewye=
 8: rzą. Bez pochyby Yudařz by był wye=
 9: rzył/ iż pan yeřt Kryřtufem á Synem
 10: bořym/ nye zdráďził by go był. A ták
 11: zá fyę řam Pyotr odpwyedźyáľ/ Y ye
 12: mu řámemu pan błogofkáwyęńřtwo y
 13: klucze daľ/ knyemu mowyąc: Błogo=
 14: řłáwyoneř Szymonye řynu Yanow/
 15: co yemu řámemu fluzyľo/ á nye ko=
 16: mu inřřemu. Bo on řam był Szymo=
 17: nem řynem Yanowym. A odmyáne (*marg*) Ioan. 1. (-)
 18: teź onę imyenia yemu řámemu przed
 19: tym był obyecaľ. Iź go wnet potym
 20: zbákaľ y Szátánem názwáľ/ Nám to
 21: ná przykłaď/ Aby Pyotr y káďdy prze=
 22: łožony nye podnořĩľ fyę z przełóżeń=
 23: řtwá y dárow bořych/ ále rozumyáľ o
 24: řobyę/ iż teź człowyekyem yeřt/ á krew=

kim

strona: N3

Dworz. z mnichem

- 1: kim řtworzenim/ yáko y drudzy/ á my
 2: byřmy fyę nye brzyďźili wtřřempny=
 3: mi przełóżonymi. A thák Pyotrowi
 4: włařnyę tá zwirzchnoć daná yeřt:(*marg*) Ioan. 21. (-) Te=
 5: mu řámemu przy bythnořci drugich
 6: pan (řpytaľřly go po trzy kroć Szy=
 7: monye Yanow miľuieľz myę náď ty?)
 8: báránki y owce řwoye nye tylko páľć
 9: ále y rząďzić kazaľ: Co fyę z Greckye=

- 10: go yáfnnyey niżli z lácínfkyego okázu=
- 11: ye. Bo tám ftoi αοοκε/ to yeft pási/ y
- 12: ποιμνυκ/ to yeft rządź: yákom wyfffley
- 13: wywodził. D. Yuż nychay ták bę=
- 14: dźye o Pyetrze/ iż był po pánu Kry=
- 15: ftufye głową kołcyołą yego: A což to g
- 16: rzeczy/ iżeby Papyeż/ to yeft biskup á
- 17: pátryárchá Rzymfki teź zwirzchnoć
- 18: myał myeć? M. Y bárzo: Abowim
- 19: yeft namyáftkyem Pyotrá S. D.
- 20: Gdźyeż o tym pímo/ iżeby Papyeż
- 21: był namyáftkyem Pyotrá S. Albo by
- 22: teź dobrze był/ iżemy yemu to flúżyło/
- 23: co pan Pyotrowi lámemu dał? M.(*marg*) Iż koś=
- : cyoł zów
- : źdy iedne
- : go zwirz=
- : nyego pá
- : ftyrzá po
- : trzebue. (–)
- 24: Nyewyemći áby w pímye f. co o tym

M iij

było.

strona: N3v

Rozmowá trzecya

- 1: było. Y kázác ci ewányelią y krzćić ni=
- 2: komu inemu pan Kryftus nye rofka= (*marg*) [Luc. 9.](#)
- : [Mar. 16.](#)
- : [Luc. 10.](#)
- : [Ioan. 20.](#) (–)
- 3: zał/ yedno dwyemánafcye álbo yeden=

- 4: nałcye ápoštołom/ á chcézli k temu
- 5: przyłóżyć drugye vcznye/ ktorzy ná on
- 6: czás fnimi byli: A yednák to namyáft=
- 7: kom ich biskupom á kápłanom fluży=
- 8: ło/ y podziś dzyeń fluży. Y ci dżifyey=
- 9: fły kácyrzowye to flugam fwym ko=
- 10: fcyelnym/ á fnadz y innym krzełciyá=
- 11: nom przywłáfczáyą. Bo nye dla ápo=
- 12: łtołow to pan rofkazał/ ále dla zbudo=
- 13: wányá kołcyoła fwego/ kthory fye do
- 14: tych myáft buduye/ y do końcá budo=
- 15: wác bédzye/ áliż fye włfyłtcy zbyeży=
- 16: my w yedność wyáry/ á vznányá fyná (*marg*) Ephe. 4. (–)
- 17: bożego/ yáko Páweł S. piłfe. Tákze y
- 18: to przelożeńłtwo á zwirzchność kołcyo
- 19: łá powłfechnego nye dla ołoby Pyotrá
- 20: S. pan dał/ ále dla rządu á fprawowá=
- 21: nya kołcyoła fwego/ áby fye nye tár=
- 22: gał/ ále w yednołci á yednołyáynym
- 23: porządku záchowan był. A yefli tego
- 24: potrzebował ná on czás zá ápoštołow/

ktorzy

strona: N4

Dworzá. z Mnichem.

- 1: ktorzy włfyłtcy fprawę y náukę páń=
- 2: łką włfyłtkę pámyętháli/ á duchá S.
- 3: nye omyłnego fprawcę myeli/ á wyę=
- 4: cey trzebá było zgromádzác kołcyoł
- 5: niźli rządzíc/ dáleko wyęcey teraz ołtát
- 6: nich tych czáłow/ kyedy wyela ludzi

7: miłość zgálłá/ yáko pan íam przepo= (marg) Matt. 24. (-)

8: wyedźyáł/ á nyektorzy od wyáry od=

9: ítęmpuyą imuyąc íye duchow błęd= (marg) 1. Tim. 4. (-)

10: nych/ wedle proroctwá Páwłá S. dá=

11: leko wyęcey potrzebuye yedney głowy

12: á íprawce nawyíííííego/ ktoryby wííyít

13: kye ine rządził/ á nyezgodnye yednościł.

14: D. A czyícye teraz yedności. M. (marg) Yednoce

: nie końcio

: ká. (-)

15: Nyemáfz co chwálic yefli nye yedno=

16: íi/ nye tylko około wyáry á zakonu ál=

17: bo ípráwy krześciyáńíkyey/ co yego v=

18: rzędowi wíáínye náleży/ ále y około

19: rzeczy á íporow íwyetíkich. A wííákoż

20: nye ták íye to yednocenye ma rozu=

21: myeć/ ízeby on zówždy rozne á íporne

22: zgadzác myáł/ yáko yednacze myędzy

23: ludźmi czynyą/ nyewinnemu nyeco

24: vymuyąc/ á winnemu przydawáyąc:

N iiij

Skąd

strona: N4v

Rozmowa trzeciá

1: Skąd przyílowye v nas/ Íz kto íye ná

2: ludźye dáwa/ połowicę tráci: Abowim

3: gđzyeby to ták myáło być/ muíyáłáby

4: ípráwyedliwość krzywdźye/ á prawdá

5: błędowi wítęmpowác/ A nigdyby ípo=

6: rom końcá nyebyło: Ná konyec prze=

7: mogłby błąd prawdę/ á brony pyekyel

- 8: ne koſcyoł/ przeciwko flowu á obyetni=
 9: cy páńkyey. Ale y owłfem mocą y
 10: władzą ſwoją/ którą ma od páná/ pa=
 11: pyeż ma głądzić błędy: yáko Páweł í.
 12: kyedy fáłłfywi álbo obłudni brácyá (*marg*) Gal. 2. (-)
 13: chćyeli/ áby Titá był obrzázał/ nye v=
 14: łtąmpił im áni ná yedną godzinę/ yá=
 15: ko ſam ſwyádłfy do Gálátow piſſąc/
 16: áby prawdá przy krzełciyányech ſye
 17: zołtáá. D. Czemże wżdy tego po
 18: deprzełz/ iż przy papyeżu yełt/ tá zwirz
 19: chność/ którą pan Pyotrowi dał nád
 20: koſcyołem ſwym?. M. Piſmá nye
 21: mąm. A też go mym zdánim nyetrze
 22: bá. Dołyc kyedy ſye okaże/ iż to yełt z
 23: ápołtolſkyego porządku á połtánowy
 24: nya/ y od czáłow ápołtolſkich trwa w

ko=

strona: N5

Dworzák. z Mnichem

- 1: koſcyele krzełciyáńſkim/ nyeporuffe=
 2: nye/ áni odmyenny. D. Włſák
 3: powyedáyą Luthrowye/ iż od kilká łet
 4: lat dopiro/ á nadáley od czáłow Grze=
 5: gorzá S. papyeżowye náłtáli. M.
 6: Wyęcey tego co powyedáyą/ á nyedo=
 7: wodzą. Może to być/ iż imyenia tego
 8: nyebyło/ ále rzecz byłá. Imyę rzeczy
 9: nye odmyenia: A też nye łtráđzliwe to
 10: imyę: Abowim nic inego nye známe

11: nuye Papá/ yedno oycá/ iż on yeft y

12: ma być poſpolitym oycem wſleḡ krze=

13: ſciyáńftwá.(*marg*) Iż papież

: yeft gło=

: wakofcio [!]

: lá bożego (-) D. Czemże dowodźifz

14: o tey zwirzchnoſci papyelkyey? M.

15: Przodkiem piſmy fámych papyeżow/

16: biſkupow/ y doktorow í. y Conciliy pir

17: wſłych wyekow: Potym vzywánim/

18: ktore ſye z hiſtoryy/ y przyznawánya

19: Conciliy/ biſkupow/ y pátryárchow/

20: nye tylko powolnych/ ále y przeciw=

21: nych papyeżom/ okaże. D. Prze=

22: ſtánę ná tych wywodzyech. M. Y

23: ſluſſnye. Abowim tho nic inego nye

24: będye/ yedno yákoby yeden á yedno=

N v

ſtáyny

strona: N5v

Rozmowá trzecya.

1: ſtáyny głoſ koſcyoła bożego/(*marg*) 1. Tim. 3. (-) ktory yeft

2: ſlup á grunt prawdy/ przeciwko kto=

3: remu brony pyekyelne przemoc nye=

4: mogą/ ále y przeciwnicy rádźi y nye=

5: rádźi yemu przyſwyadſſáyą/ á tę zwi=

6: rzchnoſć wyznáwác muſſą. Słuchayże (*marg*) *Anacl. ep*

: 3. ad epi.

: & chriſti

: fideles. (-)

7: tych wywodow. Anákletus vceń Pyo

- 8: trá s. od niego ná kápłánístwo ítáwion
- 9: Albo poľwyęcon/ á po Klimunćye na=
- 10: myáľtek yego/ w lífcye do wśfech bířku
- 11: pow y inych krzeřciyánow/ wypířaw=
- 12: ífy ífyroko o porzákdu ápořtoľřkim o=
- 13: koľo řtanu duchownego/ kápłanow/ bí=
- 14: řkupow/ árcybířkupow/ álbo metro=
- 15: politow/ ták pířfe: Ale ten S. Rzym=
- 16: řki y ápořtoľřki kořcyoľ nye od ápořto=
- 17: łow/ ále od řámego páná zbáwícyelá
- 18: náľřego przodek álbo przełóżeńřtwo w=
- 19: żyąľ/ á dořtaľ zwirzchnořci władzey
- 20: nád wřřýřtkimi kořcyoľy/ y nád wřřýřt=
- 21: ká trzodą ludu krzeřciyánířkyego: Yáko
- 22: řam rzeķł błogofłáwyonemu ápořto=
- 23: łowi: Ty yeřteř Pyotr/ álbo řkálá: á ná
- 24: tey řkále zbuduyę ya kořcyoľ řwoy. řc.

A niżej

strona: N6

Dworz. z Mnichem.

- 1: A niżej: Abowim toż y błogofłáwy= (*marg*) [Cāt. ap. 35.](#) (–)
- 2: ni ápořtołowye myędzy łobą wřtáwili/
- 3: áby bířkupowye wřfech narodow wye=
- 4: dżyeli/ ktoryby myędzy nimi pírw=
- 5: ířym był/ íżemy yemu też przednyeyřřa
- 6: pyecza o nich należálá. Abowim j myę
- 7: dzy błogofłáwyonimi ápořtołmi byłá
- 8: nyeyáká roznořć władzey: A lubo w=
- 9: ířýřcy byli ápořtoły/ wřřákoż Pyotro=
- 10: wi dano yeřt od páná/ y řámi też to ták

- 11: chćyeli myeć/ áby on wśyftkim innym
 12: ápoštołom przełożonym był/ á będąc
 13: Cephálem/ to yeft fkáłą/ przodek á gło
 14: wę ápoštołkyego vrzędu dźyerzał. A
 15: ten kftałt álbo rząd fwym namyáft=
 16: kom/ á ini ápoštołowye biskupom
 17: dźyerżec podáli. A to ten fwyęty pa
 18: pyeż yáfnye wypifuye Pyotrowę wła
 19: dzą y zwirzchność nád wśsem koſcyo=
 20: łem/ y ápoštołow drugich nye wyy=
 21: muyac/ á iż tá nye lámemu Pyotro=
 22: wi fluzýłá/ ále y namyáftkom yego/
 23: Rzymſkim biskupom álbo papyeżom
 24: fluzý/ nye chytroſcyą álbo mocą ich/

cze =

strona: N6v

Rozmowá trzecya

- 1: czego fye odſzczepyeńcy mowić nye
 2: wftydzą/ przywłáſczoná/ áni z poch=
 3: lebftwá álbo głupſtwá ludzkyego im
 4: pozwoloná/ ále od páná lámego daná:
 5: Acz yą tu z pokory nye biskupowi/ ále
 6: koſcyołowi Rzymſkyemu przypifuye:
 7: A to wśyftko piſmem onym z Máthu
 8: íſá S. ktorem ya wyſſſey wyczytał/
 9: potwirdza. We dwye ſcye lat po nim
 10: álbo máło dáley Márcellus męczennik
 11: S. do biskupow Antyocheńkyego wi=
 12: deká tak piſſe: Proſimy was bráćya/ (*marg*) *Marcell.*

1: tioch. pro

2: uintiae. (-)

13: ábyfcye nic inego nye vczyli áni rozu=

14: myeli/ yedno to cofcye od błogofławy

15: nego Pyotro [!] ápoftoła/ y drugich ápo=

16: ftołow y oycow wzyęli. Abowim od

17: nyego fcy naprzod náuczeni: A dla

18: tego nyemaćye pirwfłego oycá opulf=

19: czác/ á obcych náfládowác. Abowim

20: on yeft głowá wfyfłkyego kofcyoła:

21: ktoremu pan rzekł: Ty yeftés Pyotr/

22: álbo fkála/ á ná tey fkále zbuduyę ya

23: kofcyoł fwoy. rc. Yego ftolicá przod=

24: kyem v was byłá/ ktora potym z rokka

zánya

strona: N7

Dworz. z Mnichem.

1: zánya páńfkyego do Rzymá yeft prze

2: nyefyoná/ ktorey zá pomocą kálki pań

3: fkyey my yeftéfmý przelożeni. A nye

4: godzi fye od yey poftawyeny odftęm=

5: powác/ ktorey we wfyfłkych wyęfłych

6: fprawách kofcyelnych zá rządzenim ká

7: fki bożey/ kazano fye dokládác/ iżeby

8: przez nyę porządnye fprawyony by=

9: ły/ od ktorey początek wzyęły. A yefti

10: wáfłá Antyocheńfka ftolicá/ ktora nye

11: gdy pirwfłá byłá/ Rzymfkyey vftam=

12: piłá/ żadna ina nye yeft/ ktoraby yey

13: władzy poddána nyebyłá: Do ktorey

- 14: yáko do głowy/ wśfyſtcy biskupowye/
 15: wedle wítaw ápoſtołſkich y namyáſt=
 16: kow ich/ ktorzy chcą álbo muſſą/ wćye=
 17: kác ſye y odzywać máyą/ áby z tąd w=
 18: żyęli obronę y wyzwolenye/ ſkąd wżyę
 19: li náukę y poſwyęceny. Y przykláda
 20: potym: Abowim ſády o biskupyech/ y
 21: nawyſſych rzeczy ſpráwy/ y wśfyſtkye
 22: wátpliwoſci mocą ápoſtołſkyey ſtoli=
 23: ce roſpráwyone y ſkończone być má=
 24: yą. Yákoż yáſnyey wyſtrychnąć mogł

tę

strona: N7v

Rozmowa trzecia

- 1: tę zwirzchność? A to y wítawy ápoſtol=
 2: ſkye przypomina/ ktorych y Anákle=
 3: tus nye przepomnyá/ A mogł o nich
 4: pewnye wyedźyeć/ ábowim zá yego
 5: pámyęci wítawyony były. Po Már=
 6: celle podobno we ſtu lat Leo pirwſfy/
 7: ktorego ono zacne á wyełkye Concili=
 8: um Chálcedońſkye po trzy kroć ſwyę=
 9: tym zowye/ ták piſſe:(*marg*) [Leo ī ſm.](#)
 : [de Petro](#)
 : [et Paulo.](#) (–) Abowim gdy
 10: dwánaſcye Apoſtołowy wżyawſfy
 11: przez ducha ſwyęthego mowę wſſech
 12: yęzykow/ á chcąc ewányelią ſwyát ná=
 13: poić/ częſci ſwyátá myędzy ſobą roz=
 14: dźyelili byli/ á nabłogofławyęńſfy

- 15: Pyotr kłyżę ąpoštołfyego rządu yuż
 16: był náuczył ludźye/ ktorzy byli z ob=
 17: rzezánya/ to yeft z żydoftwá/ Antyo=
 18: cheński kołcyoł/ gdźye naprzod krzełci=
 19: yáníkyego przezwiłká zacnołć pow=
 20: łtálá/ záložyl/ á Pont/ Gálacyą/ Káp=
 21: pádocyą/ Azyą/ y Bithynią nápeł=
 22: nił był wftáwami kazánye ewánye=
 23: liyfykyego/ połlan yeft do grodu pán=
 24: łtwá Rzymłkyego/ áby tu/ yáko yeft

żyem=

strona: N8

Dworz. z Mnichem.

- 1: żyemłki Cefarz á rzędźicyel fwyátá/
 2: tákby teź łtolice łwoyę myał ten pá=
 3: łtyrz/ ktorzyby był przełożonym á gło=
 4: wą wıfyłtkyego kołcyołá. A do Aná= (*marg*) *idēi ad A*=
 : *naft. Theł*
 : *łal. epıfc. (-)*
 5: łtazyułá bıłkupá/ opıfawıfy porzadek
 6: bıłkupow/ á iżby cí/ ktorzy łą w wyet=
 7: łfych myełcyech/ wyetłłá pracą ná łyę
 8: przyymowáli/ przydawa/ Przez ktore=
 9: by pyeczaz powłfechnego kołcyołá zbye
 10: gálá łye álbo zplywálá do łtolice Pyo
 11: trowey. Yáłnyey Bonıfacyus wto=
 12: ry: (*marg*) *Bonıfa. 2.*
 : *ad Eulal.*
 : *ep. Alex. (-)* Od dawnych czálow á od poczátku
 13: ták wyełkyełmy przełpyeczeńłtwo w=

14: żyęli od błogofławyonego Pyotrą kfyą

15: żęćyá ápoftolſkyego/ iż mamy moc/

16: zá pomocą bożą/ powſſechny koſcyoł

17: wfpomągác/ á cokolwyek ſzkodliwego

18: yeſt/ ápoftolſką mocą nápráſzczác y

19: nápráwyác. rc. Także Análtázyus (*marg*) [Anafta. 2.](#)

: [ad Anaft.](#)

: [imperato.](#) (-)

20: wtory do Análtázyuſá teź Ceſárzá pi=

21: ſſąc/ Aby przez poſługę mnye niſkye=

22: go/ yáko záwždy yeſt/ ſtolicá nabłogo=

23: fláwyeniſſego Pyotrą we wſſem ko=

24: ſcyele przełożeńſtwo/ ktore yey do pá=

ná bo=

strona: N8v

Rozmowá trzeciá

1: ná bogá náznáczone yeſt/ trzymáłá.

2: Dálej: Mikołay pirwſſy około oſmi (*marg*) [Nicol. ad](#)

: [Mich. imp](#) (-)

3: ſet lat po bożym národzenyu/ do Mi=

4: cháłá Ceſárzá ták piſſe: Przywileye

5: tey ſtolice wyeczne ſą/ od bogá wkorze=

6: nyone y wſſczepyone/ náruſſone być

7: mogą/ przenyelyone być nye mogą:

8: ktore przed Ceſárſtwem wáſſym by=

9: ły/ y trwáya/ chwałá bogu/ dotych=

10: myaſt nyeporuſſone/ y po was trwác

11: będą/ á pokąd krzeſciyáńſkye imyę bę=

12: dzye kazano/ dotąd ony teź bez włom=

13: ku ſtác będą. A thy przywileye temu

- 14: śwętemu kołcyołowi przez Krytułá
- 15: dárowáne/ przez Concilia nye dáro=
- 16: wáne/ ále rozflawyone tylko á vtcyo=
- 17: ne: z ktorych nye ták czełć/ yáko brze=
- 18: myę nam należy: Aczkolwyek tey tí
- 19: nye zaflugámi nálfymi/ ále zrzádze=
- 20: nim łáfki bożey przez błogolláwyone=
- 21: go Pyotrá/ á w błogolláwyonym Pye
- 22: trze wełpołekełmy dołtáli/ przymu=
- 23: łłáyá nas y przypádzáyá myeć pye=
- 24: czá o włłech kołcyelech bożych. Widźiż

co ci pá=

strona: 0

Dworz. z Mnichem.

- 1: co ci papyeżowye nye zá nálfych wye=
- 2: kow/ áni przed dwyemá áni cztermi
- 3: łty/ ále przed fyedną łet/ tyfýacem/
- 4: dwyemánałcye/ y pyącyánałcye łeth
- 5: łat o zwirzchnołci á władzey papyes=
- 6: kyey piłłá: A piłłá nye wtec álbo ledá
- 7: do kogo/ Ale Leo w kazányu/ Mikołay
- 8: y Anáłtázyus do Cefárzow/ ktorzy im
- 9: przeciwni byli: Bonifácyus do pátry=
- 10: árchy Alexándrynłkyego: Márcellus
- 11: do biłkupow Antyocheńłkyey prowin
- 12: cyey/ ktora też łwego pátryárchę myá=
- 13: łá: Anáłkletus do włłech biłkupow/ o
- 14: ktore łzło: A mogłoby łye ich yełłcze
- 15: wyęcey przywełć: Ale iż yednáłł ci
- 16: włłýłtcy w łwey rzeczy łwyáđłłá/ po=

- 17: idźmy do biskupow y doktorow/ ktorzy
- 18: nyedáliby fye byli papyżom káptu=
- 19: ráć/ by byli rozumyeli iż zwirzchność
- 20: ich nye yeft wedle bogá. Przodkyem
- 21: Ireneus biskup Lugduńki we Frán=
- 22: cyi męczennik S. á vczennik Polikár=
- 23: pá S. ktory był vcznyem Yaná S. E=
- 24: wányelify/ o Rzymfkim końcyele z=(*marg*) Iren. adu.
- : hæref. lib.
- : 3. cap. 3. (-)

O myenkę

strona: Ov

Rozmowá trzecya

- 1: myenkę czynyąc/ ták piŕfe: Abowim z
- 2: tym końciołem/ dla czelnyeyŕŕeğ przod
- 3: kowánya yego/ muŕi fye zgádzáć wŕfel=
- 4: ki końcyoł/ tho yeft wŕŕyŕtcy wyerni
- 5: gdźyeżkolwyek fą y w ktorym záwždy
- 6: nád wŕŕyŕtkye ine zachowáne yeft po=
- 7: dánye ápoŕtolŕkye. Pátrz co ten S. bi=
- 8: ŕkup o Rzymfkim końcyele piŕfe: Y w=
- 9: net potym zowye ij Pyotrowym ko=
- 10: ŕcyołem/ y wylicza áż do ŕwych czáfow
- 11: dwánaŕcye papyżow/ namyáŕtkow
- 12: Pyotrá í. tym tłumyąc błędy Válen=
- 13: tyná/ Márcyoná/ Cerdoná/ Báfilidefá
- 14: kácyrzow/ yáko rozne od prawdy á po=
- 15: dánye ápoŕtolŕkyeyego/ ktore/ powyeda/
- 16: w Rzymfkim końcyele przez tylo na=
- 17: myáŕtkow Pyotrowych cále á nyeo=

18: mylnye záchowáne yeft. Cypryan S.

19: też męczennik á biskup Kártáinſki w

20: połtrzećyá ſtá lat po bożym národze=

21: nyu/ co piſſe o yednoſci koſcyoła/ á o

22: Pyetrze/ wyſſe yeſ flyſſał/(*marg*) [Cypri. ad](#)

: [Corn. e=](#)

: [piſ. 3. \(-\)](#) Ale do Kor=

23: neliuſá papyeżá w trzećim liſcye vczy

24: niwſſy zmyenkę ſtolice Pyotrowey/ to

yeft

strona: O2

Dworzá. z Mnichem.

1: yeft Rzymſkyey/ á papyeſkyey/ á ná=

2: zwawſſy yą przednim álbo głównym

3: koſcyołem/ przykłáda: Skąd yednoſć

4: kápłáńſka wyniknęłá. A w drugim li= (*marg*) [id. ad ple=](#)

: [bem de s.](#)

: [presbyte. \(-\)](#)

5: ſcye do poſpolſtwá: Yeden bog yeft/ y

6: yeden Kryſtus/ yeden koſcyoł/ y yedná

7: ſtolicá/ ná ſkále głoſem páńſkim v=

8: gruntowána: A przez ſkáłę tę nye tyl= (*marg*) [id. d'hær.](#)

: [bap. & ad](#)

: [Quint.](#)

: [Orige. in](#)

: [Mat. o 32](#)

: [et 35. et in](#)

: [6. c. ad ro.](#)

: [Bafili. de](#)

: [pœnitent. \(-\)](#)

- 9: ko ná thym myeyfcu/ ále y ná inych
 10: Pyotrą rozumie/ yáko y Origenes/ Bá
 11: filius/ y wyele inych S. doktorow.
 12: Przez stolicę yedną/ ktora kołcyoł yed=
 13: noći/ álbo w yedności záchowa/ nikogo
 14: inego nye rozumye/ yedno Rzymfkie=
 15: go biskupá/ to yeft papyeżá/ ktorego on
 16: powftechneǵ kołcyoła biskupem zowie.(*marg*) [idēi ad cor](#)

[: nel. epi. 2.](#)

[: lib. 3. \(-\)](#)

- 17: Co fye yáfnie z nyektorego listu yego
 18: wyfífey námyenyonego do Korneliu=
 19: ía okazuye: gdźye piśfąc o odśczepyeń
 20: cách/ oznaymya Korneliufowi/ iż ich
 21: po návrocenyu ináczey nyeprzyymu
 22: ye/ yedno áliźby w ten ípołob yáwnye
 23: wyználi mowząc: My wyemy iż Kor
 24: nelius biskup nałwyetśfego powftech=

O ij

nego

strona: O2v

Rozmowa trzeciá

- 1: nego kołcyoła od bogá wftechmogące=
 2: go/ y od Krytá páná náłfego podnye=
 3: fyon yeft: My błąd fwoy wyznawa=
 4: my. Zwedyenifmy nyedowyernym
 5: fwyegotánim/ bunty miłuyąc: zdáło
 6: fye yákobyfmy nyeyákye obcowánye z
 7: odśczepyeńcem myeli/ ále yednák v=
 8: myfl náłz vprzeymy záfífie był w ko=
 9: fcyele y nyepochybuyemy iż yeden

10: yeŃt bog/ y yeden KryŃtus pan/ ktore=

11: goŃmy wyználi/ yeden duch S. yeden

12: theŃ biskup w powŃŃechnym koŃcyele

13: ma być: Stephána teŃ papyeŃá nápo= (marg) [idēi ad Ste](#)

: [phanū pa](#)

: [pam.](#) (–)

14: mina/ áby on/ yáko ten ktoremu to z

15: zwirzchnoŃci naleŃy/ ná myeyŃce yed=

16: nego biskupá odŃŃczepyeńcá we Frán=

17: cyey/ inego obráć kázał. AmbroŃy S. (marg) [Amb. fsm.](#)

: [de natiui.](#)

: [Petri & Pauli.](#) (–)

18: biskup MedyolánŃki w nyektorym ka=

19: zányu/ o Ńmyerći Pyotrá y Páwłá S.

20: zmyenkę czynyáć/ ták pyta: A ná kto=

21: rymŃe myeyŃcu męczeńŃtwo podyęli?

22: Y Ńam Ńoby odpowyeða: W myeyŃce

23: Rzymye/ w ktorym Ńye głowá y zwi=

24: rzchnoŃć narodow náyduye: A to ták/

iŃby

strona: 03

Dworz. z Mnichem.

1: iŃby táam odpoczywála głowá Ńwyęto=

2: bliwoŃci/ gđŃye była głowá zabobonow

3: á gđŃye kŃyáŃęta pogánow przebywá=

4: Ńy/ táamby kŃyáŃęta koŃcyołow myeŃŃ=

5: káŃy. Hyeronim S. doktor z Ńydow= (marg) [Hiero. ad](#)

: [DamaŃ.](#) (–)

6: Ńkyey Ńyemye álbo z pogránicza Sy=

7: ryyŃkyego do Dámázá papyeŃá ták

- 8: pilffe: Iż żyemye ná wŃchod flońcá zá=
 9: ftárzáłym ffaleńftwem ludow myę=
 10: dzy łobą záburzone/ nye dżyelną fuk=
 11: nyę páníką/ á zwirzchu vtkána/ poką=
 12: fku rozffárpuyą/ á winnicę Kryftufo=
 13: wę lifowye pfuyą/ ták iż między [!] ftár=
 14: tymi kálużami álbo zręmbym/ kthore
 15: wody nyemáya/ trudno może być wy
 16: rozumyano/ gdzye yeft zdroy zápyeczę
 17: towány/ á ogrod on zámkyony (o
 18: práwym kołcyele y o práwey náuce
 19: krzełciyáníkyey to rozumye) Dla te=
 20: go vmyśliłem fye porádzić ftolice Pyo=
 21: trowey/ á wyáry ápoftolíkimi vfty ch=
 22: waloney/ ftąd teraz žádayąc pokármu
 23: duffy fwoyey/ fkađem nyegdy ffáty
 24: Kryftufove przyyał. A nyemogła mi

O iij

ták

strona: O3v

Rozmowa trzecia

- 1: ták wyelka odchłań mokrego żywyoła
 2: (to yeft morzá) á dálekość żyem ffu=
 3: kánya drogyey perły zábronić: Gdzyeż
 4: kolwyek bęđzye cyáło/ tám fye orło=
 5: wye zbiráya. Gdyż złe potomftwo (ro
 6: zumyey onych krzełciyánów ktorzy ná
 7: wŃchod flońcá byli) oyczyznę rozpro=
 8: ffyło/ v nas fámych záchowáne yeft
 9: nyenáruffone dżyedźictwo oycow (to
 10: yeft práwa ffyczra náuká) Tám żye=

- 11: myá ná rodzáynym darnyu łtokrotny
 12: owoc czyłtego páńłkyego náfyenya da
 13: wa: Tu zboże łkibámi przykryte w ką
 14: kol y w owyefek łye wyradza. Ninye
 15: ná zachodźye flońce łpráwyedliwołci
 16: włchodźi/ á na włchodzye yutrznya o=
 17: ná/ ktora byłá łpádłá/ nád gwyazdámi
 18: łtolec łwoy połtáwiłá. Wy yełtełcye ł=
 19: wyátłóć łwyátá/ wy łol źyemye/ wy
 20: złote á łrzebrne łedy: łą glinyáne álbo
 21: drzewyane/ prętá żeláznego á wyecz=
 22: nego łpalenya oczekawáya. Aczkol=
 23: wyek wyęc łtráchám łye twoyey wyel
 24: gołci/ á włłákoź ludzkołć mye przyzy=

wa.

strona: 04

Dworz. z Mnichem

- 1: wa. Od kápłaná ofyáry zbáwyenya/
 2: od páłtyrzá (owcą będąc) rátunku
 3: łłukam. Wen zazdrołci/ nych odłtámpi
 4: Rzymłkyeğ wirzchu pychá: z namyált
 5: kyem rybitwá (Pyotrá) á z vczyem
 6: krzyżá mowyę. Ya żadnego pirwłłego/
 7: yedno Kryłtułá/ nye náłłáduyąc/ ku
 8: błogołłáwyeńłtwu twemu/ to yełt ku
 9: łtolicy Pyotrowey obcowánim łye
 10: przyłączam: Ná oney łkále wyem iż
 11: kołcyoł zbudowan yełt. Ktoźkolwyek
 12: nye w tym domu báránká będąye po=
 13: żywał/ pokalony yełt: Yełli kto w ko=

- 14: rabyu Noego nye będzýe/ zginye/ gdy
- 15: potop pánuye. Widzífz co ten S. do=
- 16: ktor piífie/ á yáko dzyerzy o ftolicy
- 17: Rzymfkyey y o papyeżu. Strawiw=
- 18: ífy wfíftek wyek fwoy ná náuce piíf=
- 19: má S. nye tylko íam przez fye czytá=
- 20: yąc/ ále y Názánzená S. wyełkyego do
- 21: ktorá flucháyąc/ nápiáfwiífy nyemáło
- 22: kfyąg około náuki zbáwyenney/ má=
- 23: yąc wyełkye záwołánye náuki y fwyę
- 24: tobliwoíci w krzełciyańftwye/ yednák

O iiij

w wą=

strona: O4v

Rozmowa trzecia

- 1: w wąpliwoícyach íwych nye íádzi fye
- 2: ná íwym rozumye/ áni náuce/ yáko íi
- 3: dżífyeífy czynyą/ kilka kart álbo cho=
- 4: íya y kfyązek przecziwífy/ áni też ná
- 5: kogo inego/ oprocz ítolice Pyotrowey/
- 6: wyznawáyąc/ íz tá íámá (choíya by=
- 7: íá záwífie v Grekow wyętfífa náuká)
- 8: prawdę y íłowo boże záchowyya/ á ná
- 9: nyey yáko ná íkále koícyoł zbudowan/
- 10: á íz **zginye** [!] / ktokolwyek fye od nyey od
- 11: łączy. Yákoś yáfnyyey o zwirzchnoíci
- 12: Papyefkyej/ á íz tá koícioł boży yedno=
- 13: íi/ mógł nápiáfć? Auguítyn í. też w líf= (*marg*) [Augu. ep.](#)
- 14: 162. (–)
- 14: cye nyektorym piífie/ íz w Rzymfkim
- 15: koícyele záwífie trwáíá ítała zwirz=

16: chność ápoštołkyey łtolice. Opuścizam

17: Bernathá S. y wyele inych łáćinłkich (*marg*) Bern. li. 2.

: de confid.

: ad Eugen. (-)

18: doktorow łtárych y nowych. Pomy [!] do

19: Greckich/ ktorzy nye mogá ták być po=

20: deyráni tym włłetecznym/ á nyepow=

21: łcyęgliwym ludźyom. Acz y ony/ kto=

22: rem wyczytał łáćinniki/ ták łwyęto=

23: bliwołć żywotá y bogoboyna náuká/

24: yáko y czáły y myeyłcá od podezránya

wyymu=

strona: O5

Dworzák. z Mnichem

1: wyymuyá. Przodkyem Sozomenus/ (*marg*) Sozome.

: eccle. hiłt.

: li. 2. ca. 3. (-)

2: ktory przed yedennałcyá łet lat ná ł=

3: wyeýce był/ á łpráwy y połtęmpki ko=

4: łcyelne popiłál/ piłłác yáko Anátházy

5: us S. Alexándrynłki/ Páweł Konłtán=

6: tynopolłki pátryárchowye/ y nyekto=

7: rzy ini biłkupowye z Grecyey/ Syry=

8: ey/ á włchodu łlońcá przez drugye bi=

9: łkupy z biłkupłtw łwych łádownye z=

10: łoženi/ do Yuliałłá papyezá łye vcy=

11: kli/ piłłe: iż on/ yáko ten/ ktoremu o w=

12: łłyłtkich pyeczaz naležálá/ dla dołtoyeł

13: łtwá łtolice/ káždemu z nich yego ko=

14: łcyoł/ to yełł biłkupłtwo/ przywrocił.

- 15: A to pyecz a wffyfłkich á zwirzchność
- 16: dla doftoyeńftwá ftolice. Tenże zmyen
- 17: kę czyniác/ yáko fye była zruffyła myę (*marg*) [idem li. 6.](#)
- : [cap. 22.](#) (–)
- 18: dzy Greki gadká o duchu S. yeftli ye=
- 19: dney iftnołci z bogyem oycem y fy=
- 20: nem: piſſe iż przeftáli wffyfłcy ná tym
- 21: co vznał kołcyoł Rzymfki. Yego też ro=
- 22: wyennik yákmyarz Sokrátés/ Ípomí= (*marg*) [Soc. hífto.](#)
- : [ecl. I. c. 8.](#) (–)
- 23: náyaç nyeyákyc Concilium dzyewyę
- 24: ćidzyefyąt bífkupow/ ktore Eufebius

O v

ká=

strona: O5v

Rozmowa trzecia

- 1: kácyrłki bífkup z Konftánciuſem Celá
- 2: rzem zebrał był/ ták piſſe: Ale áni Yu=
- 3: liuſz nawyſſſego Rzymá bífkup tám
- 4: był/ áni poſłał ná ſwe myeyłce kogo/
- 5: A vftáwá kołcyelna każe/ áby fye zad=
- 6: ne vftáwy w kołcyelech nye vftáwyá=
- 7: ły/ mimo zdánye Rzymłkyego bífku=
- 8: pá. Toż/ y temiż flowy we wtorych
- 9: kfyęgach Ípomina: A ná drugim myey (*marg*) [idem. li. 2.](#)
- : [cap. 17.](#)
- : [li. co. c. 15](#) (–)
- 10: Ícu wyſſſſey námyenyoná híftoryá o
- 11: wygnányu Athánázyuſá S. y drugich
- 12: bífkupow Ípomináyác/ ták piſſe: A on
- 13: (rozumey Yulius papyeż) ponye=

- 14: waż Rzymłki koſcyoł przodek álbo z=
- 15: wirzchność ma/ opátrzył ye lifty prze=
- 16: ſpyeczeńſtwá/ álbo gletem/ y ná wí=
- 17: chod flońcá piſał/ káżdemu ſtoliceę ye=
- 18: go przywracájąc.(*marg*) *idem. 1. 4.*
- 19: *cap. 37.* (–) A to władza y zwi=
- 20: rzchność. A w czwartych kłyęgach pi=
- 21: ſſe/ iż Pyotr Alexándrynfki pátryár=
- 22: chá przez kácyrze wygnány/ thákże
- 23: przez Dámázá papyeżá przywrocon
- 24: był. Yuſtynian Cefarz przed dżywyę=
- 25: cýą ſet lat ták piſał do Yaná papyeżá:(*marg*) *Iuſtini. 10.*
- 26: *ini. papæ.* (–)

Wyel=

strona: 06

Dworz. z mnichem

- 1: Wyelkąmy chuć *záwdży* [!] myeli/ áby
- 2: władza wáſſey ſtolice ápoſtolſkyey/ y
- 3: ſtan ſwyętych koſcyołów bożych był
- 4: ſtrzeżon/ ktory dotychmyał záchowy=
- 5: wa/ á ktory nyeporuſſony trwa bez w=
- 6: ſſelkyego ſprzećiwyenya. A dla tego
- 7: poſpyeſſyliſmy ſye wſſyſtkye kápłany
- 8: ze wſchodu flońcá (rozumyey ktorzy
- 9: ſye byli kácyrſtwy y odſſczepyeńſt=
- 10: wem oderwáli) podbić y zyednoćić ſto
- 11: licy wáſſey ſwyętoſci. A wnet potym:
- 12: Ani dopuſzczamy/ áby co/ cokolwyek
- 13: ku poſtánowyenyu koſcyołów należy/
- 14: yákożkolwyek yáſne á nye wątpliwe

- 15: yeſt co zruſſono bywa/ nye było oznay=
 16: myono wálley ſwyátolci/ Abowim to
 17: yeſt głowá wſſech S. koſcyólow. rć.
 18: Theodozyus teſz Cefarz Itárſy/ bliſko (*marg*) Theodof.

: edictum &

: de ſummæ

: trini. li. 1.

: Sozom.

: hiſt. eccle.

: li. 7. ca. 4 (-)

- 19: 300. lat przed nim tákã vſtáwę po w=
 20: íſſech páńſtwech ſwoich wydał: Aby
 21: wſſyſtcy poddáni yego/ tey ſye wyáry
 22: dſzyerzeli/ ktorã Pyotr S. Rzymyá=
 23: nom podał/ á ktora do tychmiałt trwa/
 24: á ktorey Dámázus pápyeſz náſláduie:

A kto

strona: O6v

Rozmowá trzecya

- 1: A ktoby inácey czynił/ iż tákowy mo=
 2: zgowyec yeſt á íſálony/ á kácyrſkyey
 3: náuki háńbę ná ſobye odnyeſć/ á przod
 4: kyem boſką pomſtã/ potym y yego Ce
 5: ſárſką kaſznyã wedle woley boſzey ka=
 6: ran ma być. Dálej: Hugo Ethernya= (*marg*) Hugo E=
 : ther ad E
 : man. (-)
 7: nus zá czáfow Emanulá Cefárzá
 8: Konſtántynopolſkyego/ o półtorá ítá
 9: lat temu/ po odſſczepenyu Grekow

- 10: od koſcyołá ták piſał: Sámá rzecz to
- 11: okázuye/ iż Pyotrą́ y yego potomki (o
- 12: pápyeżoch mowi) Kryſtus przełožo=
- 13: nym y głową́ nye tylko Lácinnikow/
- 14: Grekow/ y wſſech kráin ná zachod y ná
- 15: poł nocy/ ále y Ormyánow/ Arábów/
- 16: żydów/ Mádyánitów/ Amálechitów/
- 17: y wſſech kráin wſchodu y połudnya
- 18: ná wyeki poſtánowił. rć. Tho małz y
- 19: Itáre y nowe Greki. D. Wſſák Grze= (*marg*) [Grego. ad](#)

: [Anaſt. An](#)

: [tioch. &](#)

: [Eutal. A=](#)

: [lex. epifc. \(-\)](#)

- 20: gorze S. papyeż nye tylko nychcýał
- 21: ſye piſáć á bo zwác powſſechnym bi=
- 22: ſkupem/ Ale ſwyádſſy/ iż żaden zprzod
- 23: kow yego/ tego ták ſproſtnego przezwi=
- 24: ſká wżywác nychcýał: Y owſſem pi=

ſſe/ iż

strona: O7

Dworz. z Mnichem.

- 1: piſſe/ iż táki yeſt Antychryſtowym már=
- 2: ſſáłkyem/ ktokolwyek chce być zwan
- 3: powſſechnym biſkupem. (*marg*) [idem. ad](#)
- : [Mauritiū.](#)
- : [imper. \(-\)](#) M. Ták yeſt.
- 4: Ale dáleko inſſa rzecz być powſſechnym
- 5: nym biſkupem/ niźli być biſkupem po
- 6: wſſechnego koſcyołá/ to yeſt/ myeć prze

- 7: łożenstwo á zwirchność nád powśfech
 8: nym kołcyołem. Abowim gđzyeby był
 9: yeden powśfechny biskup/ muŷyeliby
 10: wśfyłtcy ini biskupi/ y dośtoyeństwá y
 11: vrzędy ich vřtác: Coby było przeciwo
 12: ŷlowu bożemu/ y porządkowi ápołtol=
 13: ŷkyemu: Ale iż yeden ma zwirchność
 14: nád wśfyłtkimi inymi biskupy y nád
 15: wśfyłtkim powśfechnym kołcyołem/
 16: nyekáži tho przełozeństwá drugich bi=
 17: ŷkupow. Prawdá iż zcyefnyá go nye=
 18: co/ iż nye wolno káždemu czynić co
 19: chce/ á wedle ŷwey woley porządek ro=
 20: zny od porządku ápołtolŷkyego w ko=
 21: ŷcyele ŷwym ŷtáwić/ á yedność kołcyo=
 22: ła S. powśfechnego tárgác/ zględem z=
 23: wirchnoŷci tey/ ktora potrzebna yeŷt
 24: kołcyołowi/ áby krnámbrne á wśfete=

czne

strona: O7v

Rozmowá trzecya

- 1: czne powłcyągáła/ á obłędliwe y vpá=
 2: dle ku prawdzye przycyągáła/ y po=
 3: twirdzáła/ wedle przykazányu páń=
 4: ŷkyego.(marg) *Luc. 32.* (–) A táka władza iż ŷye ná wśfyłt
 5: kye biskupy/ y ná powśfechny kołcyoł
 6: ŷcyąga/ á nye komu inemu yedno bi=
 7: ŷkupowi yednemu nawyŷŷŷfemu/ (o
 8: ktorym teraz rzecz) należy/ ŷluŷfnye
 9: tedy tákowy nyepowśfechnym bisku=

- 10: pem/ ále powffechnego koſcyoła biſku=
 11: pem/ to yeſt ſtrożem á ſprawcą/ może/
 12: y owffem ma być zwan. Yákoż y przed
 13: S. Grzegorzem nye tylko ſámi papye=
 14: żowye tego tytułu vżywáli/ ále y S.
 15: biſkupowye y doktorowye im ij da=
 16: wáli/ yákoś wyſſſey ſłyſſał z piſmá
 17: Cypryaná S. do Korneliuſá papyeżá. (*marg*) Cyp. li. 3.

: [epiſt. 2. ad](#)

: [Cornel. \(-\)](#)

- 18: Acz o ſłowá nic/ gđzye rzecz ſámá w
 19: ſobye yáſna yeſt/ z tych wywodow y
 20: ſwyádectw/ ktorem ya do tych myáſt
 21: wyliczał. A chceſz ſlyſſeć gđzye nye ye=
 22: den doktor álbo biſkup/ ále wyele ich
 23: weſpołek tę zwirzchność papyeſką wy=
 24: znawáło? D. Powyiedz. M. Numi=

dyſkyego

strona: O8

Dworz. z Mnichem.

- 1: dyſkyego kroleſtwá biſkupy w Afryce/
 2: myędzy ktorými S. Auguſtyn był/ po
 3: chwala Dámázus papyeż/ iż o rzecz= (*marg*) [Damaſt. e](#)

: [piſ. Nūid. \(-\)](#)

: [Eulal. A=](#)

: [lex. \(-\)](#)

- 7: pyeż przed tyfýcem lat do Euláliuſá

- 8: Alexándrynfkyego pátryárchy pífał/
 9: oznáymuyąc mu/ iż Kártháinłki Ar=
 10: cybifkup/ z wyelim bífkupow/ ktorzy
 11: byli od poślufseńftwá papyefkyego
 12: odstąmpili/ vzwawłfy błąd fwoy/
 13: przyftąmpili záłyę/ wyznawáyąc iż
 14: we wśsem chcą nálládowác ápoftol=
 15: fkyey ftolice/ y vftaw yey/ á klnąc w=
 16: fłyfłkye/ ktorzyby przeciwko Rzym=
 17: fkyey á ápoftolłkyey ftolicy krřfczyce
 18: fwoye podnořli: A iż tákże Iuftynus
 19: Cefarz/ y wyele bífkupow ze wřchodu(marg) **Yuftinus**
 ¶ **Cæfar.** (–)
 20: fłóńcá vczyniło. Gdźye nye moźe być
 21: rzeczono/ iźeby fye to z pochlebftwá ál=
 22: bo z gwałtownego przymuřfenya mo=
 23: cy fwyecyey ftáło. D. Dźiwno mi
 24: iźeř tu Konřtántyná y Phokálá Cefá=

RZOW

strona: O8v

Rozmowá trzecia

- 1: rzow przepomnyał. Abowim/ yáko ya
 2: fłyfłę/ od tych dwu Rzymłki kořcyoł á
 3: papyeź władzą wźyął y zwirzchnoć
 4: nád inymi kořcyoły. M. Dobrzeř mi
 5: przypomnyał. Tákcí powyedáyą Lu= (marg) Iź nye z
 ¶ vftáwy lu
 ¶ dzkyey z=
 ¶ wirzchno
 ¶ fć papye=

¶ fka. (–)

- 6: theranowye/ ktemu to wyodąc/ iżby
 7: tá władza y zwirchność z vřtawy ludz=
 8: kyey/ á nye od páná Kryřtuřá áni z po=
 9: dánya ápořtollkyego byřá. Y to przyy=
 10: muyę/ iż wyznawáya/ iż ták z dawná
 11: yeřt/ zwirchność papyeřka w kořcyele
 12: krzeřciyáńřkim/ á nye od kilká řet lat/
 13: yáko oni prořtym ludźyom powyedá=
 14: ya/ powřtářá: Ale to fářřz/ áby zá tych
 15: Ceřářzow/ á z ich vřtaw řye řřczęřá. Yu=
 16: žeř řlyřřář z dowodow piřmá S. á řwyá
 17: dectw wyela zacnych/ řwyętych/ á wyá
 18: ry godnych ludźi nye z yednego kářá/
 19: ále z rozmáitych řtron/ narodow/ á po
 20: nyekář dáwnyeyřřych niř Konřtántyń/
 21: nyerzkáç Phokás byř/ iż ináçey řye
 22: rzeřcz ma/ y yeřřcze dowodnyey vřly=
 23: řřyřz. Prawdá yeřt/ iż náyduye řye w
 24: piřmyech nyektorych/ iż Boniřáçyus

papyeř

strona: P

Dworz. z Mnichem.

- 1: papyeř v Phokářá otrzymař/ áby kořcioř
 2: Pyotrow byř głowá wřřech kořcyořow:(*marg*) [Phocae. Im](#)
 ¶ [pe. edictū.](#)
 ¶ [Constātini](#)
 ¶ [edictum.](#) (–)
 3: á iż Konřtántyń vchwaliř/. áby kořcyoř
 4: Rzymski przodek ářbo zwirchność miař

5: ták nád cztyrmi przednyeyłfymi łtoli=
 6: cámi/ Alexándrynfką/ Antyochenfką/
 7: Konftántynopolńką/ y Hyerozolimńką/
 8: yáko teź nád wśfyłtkimi inymi kołcyoł=
 9: mi po wśfem łwyećye/ á biskup Rzym=
 10: łki álbo papyeź wyśłym á przełożonym
 11: był nád wśfyłtkimi kápłany/ á iżeby we
 12: dle yego zdánia wśfyłtko łtánowyono
 13: było/ coźkolwyekby ku chwale bożey á
 14: mocnołci wyáry przyłłuffáło. Ale tho
 15: nye nowa rzecz/ iż ludźye á pánowye
 16: żyemłcy to/ co yełt od bogá álbo przez
 17: ápołtoły przed tym wśtáwyono á przy=
 18: kazano/ częłto z nowu wśtáwyáya y przy
 19: kázuya/ łwey woley ludzkyey zábyegá=
 20: yáć/ áby ci ktorzy łye bogá nye boya/ ka=
 21: źni pánłkyey łye bali: Yákoź tego trzebá
 22: było zá Phokáfá. Abowim pátryárcho=
 23: wye Konftántynopolńcy nye tylko łye z
 24: połłuffeńłtwá papyełkyeğ wybiyáli/ ále

P

y po=

strona: Pv

Rozmowá trzecya.

1: y powśfechnego kołcyoła przełożeńłtwo
 2: yuź łobyey byli poczęli przywłáłfczác/ y
 3: powśfechnymi łye biskupy piłáli: á Ce=
 4: łárowye y biskupi okoliczni częłcyą z
 5: zazrołci/ częłcyą z pychy á wyłokyey du=
 6: my o łobyey/ częłcyą teź áby wśfyłtko po
 7: łwey woli myeli/ tego im pomagáli. Zá

- 8: Konstantyna też już náfawáli kácyrzo
- 9: wye/ ktorzy yedność kofcyoła S. nowy=
- 10: mi dumámi tágáli: á iżeby im wol=
- 11: nyey było wfyfłtko czynić y wierzyć yá=
- 12: koby chćyeli/ wfłczynáli to/ nye tylko iże
- 13: by bífkup yeden nád drugim/ ále y nád
- 14: infłymi kápłany żadney władzey nye=
- 15: myał: co było nye tylko przeciwko po=
- 16: fpolitemu zwyczáyowi á záchowányu
- 17: kofcyoła krzełciyáńfkyego/ ále y przeciw
- 18: podányu ápoftolfkyemu/ y flowu boże=
- 19: mu/ yákoś wyfłfłfey flfłfł. Ale fye tego
- 20: częłto kácyrzowye ważą: á nye yełt ták
- 21: fproftna dumá/ ktoreyby podpory yá=
- 22: kyey w pífmie S. rozum ludzki nyená=
- 23: lazł/ nákrzywyáyac ye/ yáko Pyotr S.
- 24: píffe. Ten bład niż ná on czás Aeryus

Aeryufow

strona: P2

Dworzá. z Mnichem.

- 1: Aeryufow vczeń rozłyewał/ yáko fwyad
- 2: fłá Epiphánus y Augufłyn S.(*marg*) [Epiph. cō.](#)
- 3: [hære. li.](#)
- 4: [Auguf. de](#)
- 5: [hæref.](#) (–) A ták
- 6: to fwowoleńftwo/ yedności kofcyoła S.
- 7: fzkodliwe/ chćywał Cefarz on dobry vftá=
- 8: wą álbo przykazánim á ediktem fwoim
- 9: powfcyągnąć. Yákoż tho winni Krolo=
- 10: wye á przełożeni fwyetłcy czynić/ á w

10: cilia nyebywály/ áni bífkupi zkazáni ál=

11: bo ofądzeni bywáli: (o czym fwyádłfy

12: Yulius papyeż pirwłfy/ y Concilium(marg) Iul. ad ep.

: Orient.

: Epi. Aegi

: pt. etc. Fe

: lici papæ.

: Cōc. Rom

: cap. 20. (-)

13: włfyftkyey Afryki przez Atánazyuá S.

14: zebráne) Tákycy y Rzymłkye wnet po

15: tym/ gdźye ná końcu tá lye wítawá náy

16: duye: Aby żaden pirwłsey łtolice nyepo

17: łądzał: Abowim włfyftki łtolice od nyey

18: łprawyedliwołci oczekawáya: A yednák

19: y przed tym Synwłłánłkye Concili= (marg) Conci. Sin

: uełsanum (-)

20: um trzech łet bífkupow zá Márcelliná

21: papyeżá tęż wítawę w łobye ma: A łłft

22: pirwłfy Anáklethá papyeżá á vcznyá

23: Pyotrá S. o łądźyech bífkupow/ y o tru=(marg) Ana. ep. 1 (-)

24: dnyeyłłych gadkách/ á wyęłłych łprá=

wách

strona: P3

Dworz. z Mnichem.

1: wách zmyenkę tęż czyni/ iż to ápołtołó=

2: wye z rołkazánya páńłkyego myędzy ło

3: bą wítawili/ áby ná łtolicę Pyotrowę/ to

4: yełt/ ná namyáłtká yego papyeżá Rzym

5: łkyego wnołłone bywály: Thoż wyele

- 6: inych ftórych á fwyętych papyieżow/ kto
- 7: rzy dobrze przed Conftántynem Cefá=
- 8: rzem byli/ pińánye pořwyadłfa. Skąd
- 9: fye yáńnye okázuye/ iż nye z ludzkich v=
- 10: ftaw zwirzchnoć papyefka vroflá/ áni
- 11: nowa yeft w kořcyele S. powřfechnym:
- 12: Co y Concilia/ nie tylko pořtronne łácin(*marg*) Concilia
- : o zwirzch
- : nořci pa=
- : pyefkyey. (-)
- 13: łkye y Greckye/ y wřfech yákmyarz na=
- 14: rodow/ y czáfow/ ále y powřfechne ftáre
- 15: y nowe yednořtáynye wyznawáya. D.
- 16: Pokáz mi to. M. Ktemu idę. Przod=
- 17: kyem/ iż od łácinłkich á pořtronnych po=
- 18: cznę: Tárrákonřkye Concilium w Hi= (*marg*) Terraco=
- : neñ. cōcil.
- : Hilario papæ. (-)
- 19: Ípániey przed tyřyęcem álbo yedenna=
- 20: řcyą řeth lat do Hiláryuřá papyeřá ták
- 21: pińáło: By teř dobrze řadne przymuřłá=
- 22: nye porřádku kořcyelnego ktemu nye ři=
- 23: řnęło/ záiřte myelibyřmy řędác onego
- 24: przywileya řtolice wářfey/ zá ktorym

P iij

ořo=

strona: P3v

Rozmowatrzećyá

- 1: ořobliwe kazánye nabłogofłáwyenřřego
- 2: Pyotrá/ zá przyyęcim kluczow kroleřt=
- 3: wá po zmartwywřtányu zbáwićyelá/

- 3: nyec około nawyśńfych śpraw koścyel=
 4: nych/ y wśńftek wyrok o rzeczach bofkich(marg) Dama. re
 : śponfum. (-)
 5: Ná ten list odpisuyąc Dámázus pisfe/
 6: iż wedle ich nápominánia/ y owśfem
 7: wedle páńskieğ przykazánia/ gdyż nád
 8: domem yego/ to yeft/ nád powśfechnym
 9: koścyołem biskupią poślugę przyyął/
 10: pilnye czuć muśi. Y przypomina im/ iż
 11: oni wyedzą/ iż ápośtolśka śtolicá/ to yeft
 12: Rzymśka/ wśtáwyoná yeft od bogá pew=
 13: nym á nyeporuffonym grunthem álbo
 14: wtwirdzenim/ á nayáśnyeyśfym napi=
 15: śem káplánow yego/ to yeft wśfego bisku
 16: pow/ á wirzchem koścyołów: A przypo=
 17: mnyawśfy śłowá páńskie do Pyotrá/
 18: Tyś yeft Pyotr. rć. przykśáda o śobye/ iż
 19: yeft yego namyáśtkyem/ y wśńfcty bi=
 20: śkupowy Rzymścy byli/ śą/ y będa.(marg) Cōci. Car=

: tha. apud

: Auguśt. e=

: pi. 90. (-) Kár

- 21: táinśki teź Synod zá czáłow Auguśty=
 22: ná S. ná ktorym było około 70. bisku=
 23: pow/ pisfe do Innocentiuśá papyeżá oz=
 24: náymuyąc mu śprawę śwoyę przeciw=

P iiij

ko

strona: P4v

Rozmowá trzecia

- 1: ko Celeśtyuśowi kácyrzowi/ áby moća

2: łtolicę ápołtołłkyey potwirdzoná byłá/
 3: á błąd Pelágiułow/ ktori łye był po wye
 4: lu kráin rozłyał/ potęmpyon był/ iżeby
 5: łye w tym on papyeż yáko páłtyrz nád
 6: nimi zlutował. A to potwirdzenya od
 7: nyego/ yáko od przełożonego prołłá/ á
 8: páłtyrzem go łwoim być wyznawáya.
 9: A yáłnyey to odpis Innocentiułow wy
 10: yądrza.(*marg*) *idē. lequē*
 : *ti epla. (-)* Ale ponyechawłły łáćinłkich
 11: Concyliy álbo zborow/ poidźmy do Gre
 12: ckich. Przed dwyemánáłcye łeth lat A=
 13: thánázyus S. Alexándrynłki pátryár= (*marg*) *Alexādr.*
 : *łynod. Fe*
 : *łici papæ. (-)*
 14: chá ze włłyłtkimi biłkupy Aegipckimi/
 15: Thebáyłkimi/ y Libiłkimi z Alexán=
 16: drynłkyego łynodu Felixowi papyeżo=
 17: wi piłłąc: do nyego łye vćyekáya w tru=
 18: dnołcyách łwych/ ktore ćirpyeli od kácy=
 19: rzow: wyznawáyąc/ iż łtolicá Rzymłka
 20: yełł naywyłłłłł/ od kthorey przodkowye
 21: ich łwyęcenyę álbo łtáwyenyę/ vłtáwy/
 22: y pomoc bráli: A iż bog/ yego przodki
 23: yego ápołtołłkye biłkupy/ to yełł papye=
 24: że Rzymłkye/ ná wirzchu połłtáwił/ y ro

łkazał

strona: P5

Dworzák. z Mnichem

1: łkazał im myeć pyećy o włłech kołcye=

- 2: lech: A iż wftawy koſcyelne opywawą/
 3: aby o rzeczach wyętflych nic nye było v=
 4: chwalono bez Rzymſkyego biſkupá/ y
 5: Concylia aby nyebywały zbiráne/ áni
 6: biſkupi ſądzeni bez nyego/ wedle wftawy
 7: Nicenſkyego Concilium: A iż teyże ſto
 8: licy Rzymſkyey ofobliwym przywile=
 9: yem wżyczoná yeſt od páná moc wyżáz
 10: nya y rozwyżowáná. A iż on/ papye=
 11: zem będąc/ yeſt Pyotrem á gruntem
 12: ſłupow koſcyelnych/ to yeſt biſkupow/ á
 13: kſyążęcyem/ miſtrzem/ y głową wſſech:
 14: Y wyele inego mimo to piſſá/ z kąd ſye
 15: zwirzchność papyeſka yáſnye okázuye.
 16: Tymże obyczáyem dáley niź we dwu
 17: ſet lat potym zá Iuſtynianá Ceſárzá/
 18: gdy Athenius Conſtántynopolſki á Se
 19: werus Antyocheſki pátryárchowye z=
 20: nowiwſſy kácyrſtwo Euthycheſá vczy=
 21: nili byli wyełkye zámyeſſánye ná wſ=
 22: chod flońcá/ drudzy biſkupowye onych
 23: kráin/ ktorzy ſye práwey á ſtárey wyá=(*marg*) Oriēt. ep.

⌚ e. cōc. Cōft (–)

- 24: ry dźyerżeli/ zebrawſſy ſye ná Concyli=

P v

um

strona: P5v

Rozmowá trzecya

- 1: um w Conſtántynopolu/ yednoſyáynye
 2: ſye piſánim ſwym do Agápetá/ papye=
 3: zá/ yáko do głowy á namyáſtká Pyotra

- 4: S. vćyekli: A zá ich łtáráním papyeż on
- 5: Sewerá/ yáko yáwnego kácyrzá/ záklął/
- 6: Anthemiufá z bífkupłtwá złóżył. A gdy
- 7: pothym do Konftántynopolá papyeż
- 8: przyyáchał/ nye mogł tego ná nim Ce=
- 9: łarz áni prośbą/ áni groźbą przewyełć/
- 10: áby Anthemiufá zás ku bífkupłtwu
- 11: przywrocił/ y owłflem muřyál go wy=
- 12: gnác/ czynyąc executiá wyroku papye=
- 13: łkyego/ á nye połádzáyąc go: czego łye
- 14: dźiś łfaleni ludźye domagáyą. Ale ábyś
- 15: nye rzekł/ iż tu bífkupowye vćiřnyeni
- 16: papyeżowi władzą á zwirzchność tę przy
- 17: piřowáli/ á ná ich prośbę papyeż yá dá=
- 18: ley niźli mu przyłtáło rořcyągał/ vkażęc
- 19: gđzye nye zá vćiřkyem yákim/ yednák
- 20: rádźi nyerádźi muřyeli yá wyznáwác. (*margin*) Kácirzo=
- : w y odłł=
- : czepyeń=
- : cow wyz=
- : nawánye
- : o zwirzch
- : nołci pa=
- : pyelkyey.
- : Antioch.
- : łynous
- : hæret. (–)
- 21: Zá Konftáncyufá Cefárzá kácyrřkyego
- 22: zebráło łye było w Antyochiey ná Con=
- 23: cilium dźyewyełdźyefyąt bífkupow ká=

24: cyrklich/ y złożywfy Alexándrynfkyego

y Kon=

strona: P6

Dworz. z Mnichem.

- 1: y Konftántynopolſkyego pátryárche/ y
- 2: nyektore ine bifikupy/ yákom wyſſſſey
- 3: powyedźyał/ dla wyelkich wyſtęmpow
- 4: ich/ yáko myenili/ inſſe ná ich myeyſcá
- 5: wſtáwili/ y piſáli do Iuliufá papyeżá
- 6: pirwſſego/ z kthorym ſye około wyáry
- 7: nye zgadzáli/ proſſąc go/ áby on eſprá
- 8: wę ich około złoženya bifikupow/ y wſtá=
- 9: wyenya inſſych potwirdził: A gđzye by
- 10: tego nye vczynił/ grożąc/ iż go poſluſſni
- 11: być nyechýeli. A to proſſąc potwirdze=
- 12: nya od papyeżá/ á wypowyádáyac mu
- 13: poſluſſeńſtwo yáko ſwowolni poddáni
- 14: czynyá/ gđzyeby im nyepozwolił/ rádzi
- 15: nyerádzi wyznawáyá zwirzchność yeğ/
- 16: ktorá mocą on/ yáko then ktory myał
- 17: klucze kroleſtwá nyebyeſkyego/ á moc
- 18: wyęzác y rozwyęzowác ná żyemi/ wſſy=
- 19: ſtkę onę ſpráwę mogł ſkázic y odmye=
- 20: nić/ Y ták ſye ſtáło: Przywrocił ony wy
- 21: gnáne bifikupy/ y przyyęli ye ludźye/ od=
- 22: ſtąpiwſſy onych/ ktore im był zbor on
- 23: złoſciwy wſtáwił. Skądze to poſluſſeń=
- 24: ſtwo Grekow ludźi nádętych yednemu

ták

strona: P6v

Rozmowa trzecia

- 1: tak odległemu biskupowi/ mimo thák
- 2: wielką gromadę przyległych/ á którzy
- 3: Cefárzá y wśfyłtek dwor yego po łobye
- 4: myeli? yedno iż ználi [!] namyátká Pyo=
- 5: trowego/ poruczniká Krytufoweğ/ á gło
- 6: wę y páłtyrzá śwego/ á widzyeli co Ce=
- 7: fárzowi winni byli/ á co bogu. Druga.
- 8: Zá pogánńkich Cefárzow yefłcze/ richley
- 9: niźli we dwu łet lat po bożym národze=
- 10: nyu łłczáł fye był łpor myędzy krzełci=
- 11: yany około łwyetá wyełkonocneğ/ iż pa
- 12: pyeż chćyał áby nyebyło łwyęczone yed=
- 13: no w nyedzyele/ A Greccy/ y ini biskupo
- 14: wye ná włchod flońcá ktemu przyłtác
- 15: nyechćyeli/ ále z żydy w pełnyá Kwyyet=
- 16: nyá kfyęzycá/ kthoregożkolwyek dnyá
- 17: przypádlá/ to łwyęto obchodźili/ mye=
- 18: nyac iż tak im Yan S. y nyektorzy ini
- 19: ápołtołowye podáli y zołtáwili/ á iż łam
- 20: pan Kriřtus tak ye obchodźił. Nyedbáiac
- 21: ná to Viktor papyeż y męczennik S. ro=
- 22: łpiłáł po wśłem krzełciyańłtwye/ przyká
- 23: zuyac biskupom/ áby fye ná połtronne
- 24: Concilia we wśłech páńłtwách zebráli/

(bo pow=

strona: P7

Dworz. z Mnichem.

- 1: (bo powśłechne trudno było zebrác przed
- 2: pogány) á ná yednę rzecz fye zchodźili: Y

- 3: zebrałszy fye we Fráncyey nyektorzy/
 4: drudzy w Grecyey/ drudzy w Ponćyey/
 5: drudzy w Páleſtynye/ zgodnye wſyſtcy
 6: przeſtáli ná zdányu papyełkim. Azyſcy
 7: tylko zebrałszy fye w Epheźyey nych
 8: ćyeli fye dáć zeprzeć z dumy fwey. Dla
 9: czego ye Viktor papyeż on záklął y od je=
 10: dnoſci koſcyoła f. yáko odſzczepyeńce á ká
 11: cyrze odrzucił. Y zá to ye wſyſtcy ini krze=
 12: ſciyánie myeli/ przeżywáyąc ye Quarto=(*marg*) Quarto=
 : *decimani.* (-)
 13: todecymany álbo Theſáreskedekátitás
 14: Y ták to trwało áż do Nicenſkiegò pow=
 15: ſſechnego Concilium/ gđzye oni vporu
 16: ſwegò odſtąpili. O tym wſyſtkim ſwyád
 17: ſſá liſtj Viktora papyeża/ Ireneuſá Lug
 18: dunſkyegò/ á Polikrátá Epheſkyegò biſku
 19: pow/ ktore do ſyebye piſáli: Eufebius teź
 20: y Sokrates w pyątých kłyęgach ſwych
 21: hiſtoriy koſcyelnych.(*marg*) *Eufe. li. 5.*
 : *Socr. li. 5.*
 : *hiſt. eccle.* (-) Widziſz tu/ yáko w=
 22: ſſyſtko wobec krzeſciyańſtwo rádo nyerá
 23: do zwirzchność papyełką *wynzawáło [!]* / A
 24: to onych czáłow/ gdy papyeżowye yeſſ=

cze žáde=

strona: P7v

Rozmowá trzećya

- 1: cze žádnego páńſtwá/ áni bogáćtwá/ áni
 2: ſkrzętu przed pogáńſkimi Ceſárzmi nie

strona: P8

Dworz. z mnichem

- 1: conego myeć chćyeli/ y ták vczynili.(*marg*) *Confā.*
- : 1. cōcil. cā. 3. (–) W
- 2: Konfāntynopolfkim/ gđzye oni bifikupo
- 3: wye/ ktorych było fto y pyećdzyefyāt/ v=
- 4: chwalili aby Konfāntynopolfki bifikup
- 5: pirwfle myeyfce á doftoyeńftwo myał
- 6: po Rzymfkim/ á iż zgadzāyāc fye z Dā (*marg*) *Theodor.*
- : *eccle. hift.*
- : li. 5. ca. 8. (–)
- 7: māzem papyeżem/ Apollinarā Lāo=
- 8: dyckyego/ y Tymotheuffā Alexāndryn=
- 9: fkyeĝ bifikupā kācyrze/ odrzucili. Acz o=
- 10: nā vftāwā o doftoyeńftwye Konfānty=
- 11: nopolfkyego bifikupā/ iż była mimo wo
- 12: lā papyeżā/ á ftāre vftāwy álbo zwyczay
- 13: kołcyoła powfſechnego/ vczynyonā/ mo=
- 14: cy nyemyāłā/ choć była potym w fſefci
- 15: dzyefyāt lat przez Chālcedońfkye Con=
- 16: cilium powtorzonā: Co fye yāłnye okā= (*marg*) *Cōcil. to. 1. (–)*
- 17: zuye z piłmā Leonā papyeżā/ Anātoli=
- 18: ułā pātryārchy Konfāntynopolfkyego/
- 19: Mārcyanā y Vālentynianā Cefārzow/
- 20: y wfſyfkyeĝ onego zebrānyā fſefci fet y
- 21: trzydzyefci bifikupow. Bo fye przedfyę
- 22: potym wfſyfscy či/ y pātryārchā/ y Cefā
- 23: rzowye/ y Concilium v Leonā o potwir
- 24: dzenye ftārāli/ á yednāk nic nā on czās

strona: P8v

Rozmowa trzecia

- 1: nye otrzymáli. Ale yáfnyye tę zwirzch=
 2: noć papyeką onoż Concilium Chálce=(*marg*) Chalc. cōc (-)
 3: dońfkye wyznawa/ do wyłfffey námye=
 4: nyoneğ papyezá píffac/ á proffac go/ áby
 5: wffýtkę fpráwę onego Concilium po=
 6: twirdził:(*marg*) Eogr. hi
 : fto. eccl. 1.
 : 2. cap. 4. (-) A oznáymuyac mu iż Diofko
 7: rá Alexándrynfkyeğ pátryárchę złożyło
 8: y odrzuciło. A iżebyś lepyey rozumyał/
 9: ták fye rzecz myála: Theodozyus Cefarz
 10: zá przyzwolenim Leoná papyezá zebrał
 11: był máło przed tym Concilium wtore
 12: w Ephezye/ chcąc wfpokoić pánftwá fwe
 13: około wyáry roftárgnyone. Tám Dio=
 14: fkorus zwyodffý drugye pátryárchy y bi
 15: fkupy/ mocą przewyodł/ iż Eutyches/
 16: ktory zá kácyrzá yuż był od Fláwianá
 17: bifkupá fweğ y od papyezá potęmpion/
 18: rozgrzeffon y przyyęt yeft. Ale obaczyli
 19: fye w tym potym drudzy bifkupowye/
 20: Diofkorus wfwym błędzye y vporze tr=
 21: wał: Dla czeğ przez Leoná papyezá od=
 22: rzucon yeft: A Válentinian y Márcyan
 23: Cefárzowye dla wfpokoyenia fwych pán
 24: ftw z wolą papyeką w Nicei po wtore

concilium

strona: Q

Dworz. z Mnichem

- 1: concilium zebráli/ á dla lepšŕeĝ rządu do
- 2: Chálcedony wnet ye przenyeli. Támže
- 3: ono concilium y w inych ŕprávách/ we=
- 4: dle zámyerzenya papyelkyego przy lega
- 5: čyech yego ŕye ŕprávowáło/ y Diofkorá
- 6: potěpiło. A dawáiąc przyczynę potěm
- 7: pyenya teĝ/ ták pišŕe: iż on nád ine złoŕci
- 8: ŕwoye to przydał/ iż přečiwko ŕtrožowi
- 9: winnice páná zaŕtěpow/ ktory od łámeĝ
- 10: zbáwičyelá nášŕeĝ poŕtánowyon yeŕt/ ŕŕa=
- 11: leńŕtwo ŕwe okazał: Y wykładáya łami
- 12: ktory to ŕtrož: on/ do ktoreĝ to pišŕa/ Pa=
- 13: pyeŕz/ iż chčyał teĝ/ ktory zwykl yednoćić
- 14: čyáło koŕcyoła/ zákláč. Pátrž co tu to ŕla=
- 15: wne á wyełkye zebránye biŕkupow pa=
- 16: pyežowi przypifuye/ iż on yeŕt ŕtrožem
- 17: winnice páńŕkyey/ nye od kogo inego ye
- 18: dno od łámeĝ páná poŕtáwyony: á iż ye=
- 19: dnoći čyáło koŕcyoła S. około czego my
- 20: ŕye ták dłuĝo zábawiamy: gđzye tež Pyo
- 21: trá S. zowye ŕkáła y gruntem powŕŕech
- 22: nego koŕcyoła y práwey wyáry. By tež
- 23: nye było inych ŕwyádectw á dowodow/
- 24: ŕluŕŕnye byŕmy ná wyznányu ták wyela
- 25: S. biŕkupow ze wŕŕyŕtkyeĝ ŕwyátá w du=

Q

chu S.

strona: Qv

Rozmowá trzecya

- 1: chu S. zgromádzonych/ á powŕŕechny ko=

- 2: ścyoł w łoby zamykających/ przełtác
- 3: myeli. Toćby łye mogło okázác z drugich
- 4: powłfechnych Concyliy: Ale/ ábych nye=
- 5: przedłużył/ tjlko Florenckyeğ/ ná ktorim (*marg*) Florent.
- 6: Concil. (-)
- 7: Páleologus Cefarz/ á Yozeph pátryár=
- 8: chá Konftántynopolłki/ Izidor Kiyowłki
- 9: metropolit/ yákom wyłłłsey powyedział
- 10: y niektorzy ini Greccy biskupowie przed
- 11: łtem y dwyemánałcye lat byli/ vchwałę
- 12: połpolitą powiem: Ktora tá yełt: Też wy
- 13: rzekamy/ álbo vchwalamy iż łwyęta łto=
- 14: licá ápołtołłka/ á biskup Rzymłki/ álbo
- 15: papież przełóżeńłtwo ma nád włłłłtkim
- 16: łwyátem/ á iż tenże biskup Rzymłki yełt
- 17: namyáłtkyem blogołławyonego Pyotrá
- 18: kfyążęcyá ápołtołłkyeğ/ á práwym poru
- 19: cznikyem Kryłtułowym/ y włłłłtkyeğ ko
- 20: łcyoła głową/ á włłłłłtkich krzełciyánow
- 21: oycem y náuczycielem/ á iż yemu w bło
- 22: gołławyonym Pyetrze podaná yełt od
- 23: páná náłłeğ Yezu Kryłtá zupełna moc/
- 24: páłć/ rzáđzić/ y łpráwować powłłfechny ko
- 25: łcyoł/ yákoż łye to w łpráwách powłłfech=
- nych Concyliy/ á w łwyętych vłtáwách

náyduy

strona: Q2

Dworzák z Mnichem

1: náyduye. Atoż małz dowodne łwyádec=

2: twá nye tylko doktorow y biskupow S,

- 5: w yednym ſwyętym/ powſſechnym/ y á=
 6: poſtolfkim koſcyele: A nye máyąc koſcio
 7: łá zá mátkę/ nye ma teź bogá zá oycá/ á
 8: nye krzeſciyáninem áni brátem/ ále ob=
 9: cym y nyeprzyyaćyelem nam yełt/ yáko
 10: Cypryan S. piſſe/(*marg*) Cyp. de u=
 11: nita. eccl. (-) yákoźkolwyek ewán=
 12: yelią/ flowem bożym/ y Kryſtuſem fye
 13: bući. A przeto Ruś/ Grekowye/ y Czecho=
 14: wye/ yełli łte tego porządku nyedźyerzą
 15: á od zwirzchnoſci papyełkyey/ á ták y od
 16: yednoſci koſcyoła ápoſtolfkieg łączą/ nye
 17: łą koſcyołem bożym álbo Kriſtuſowym/
 18: áni członkámí yego. A toź małź doſtáte=
 19: czny wywod y wykład tych czterzech zná
 20: kow/ po ktorych pewnye á nye omyłnye
 21: koſcyoł boży poznác mamy/ nye wedle
 22: dumy Melánchtoná/ álbo Angyełſkich z=
 23: byegow/ álbo Gáluiná/ álbo Lutherá/ ál=
 24: bo Huſá/ álbo Viklewá/ ále wedle łtáro=
 25: dawney á yednołtáyney náuki ápoſtol=
 26: łkyey/ tudźyeź y onego zácneho wyſſſey

námye

strona: Q3

Dworz. z Mnichem.

- 1: námyenyoneg Concilium Konſtántyno
 2: polſkyego/ bez pochyby od duchá S. pocho
 3: dzącey/ á od wſſech krzeſciyánow po w=
 4: łsem ſwyecye wltáwicznye do tych czá=
 5: łow záchowáney/ y z wyelką wczliwoſcyá

- 6: w kołcyele przy fluzbye bożey wyznawá
- 7: ney/(marg) Kołcyo=
- : lá Bożego
- : opifánye
- : krotkye. (–) iż on yeft á ma być yeden/ fwyęty/
- 8: poſpolity/ álbo powſſechny/ y ápoſtołki/
- 9: to yeft/ krwyą páná náſſego Yezu Kriſtá/
- 10: á fwyątoſcyámi z nyey płynącymi/ po=
- 11: ſwyęcony á ku fwyętobliwoſci ſye ſprá=
- 12: wuyący/ po wſyſtkim ſwyęcye/ po wſe=
- 13: ch narodzyech y yęzykoch/ przez wſyſtkye
- 14: czály zgodną á yednoſtáyną ſpráwę y po
- 15: rzádek/ przez ápoſtoły podány/ mocnye á
- 16: nyeporuffenye záchowuyący. Ten wyz=
- 17: nawamy: Tego náuki ták w wykłádaniu
- 18: piſmá S. yáko y w wyerze/ nádzyei/ bo=
- 19: gomodłtwey/ y wſyſtkich wobec ſprá=
- 20: wách náſſych/ ku zakonowi krzeſciyáń=
- 21: ſkyemu należących/ mocnye á nyepochy
- 22: bnye dzyerżec ſye mamy/ yáko ſlupá y
- 23: gruntu prawdy/ przeciw ktoremu brony
- 24: pyekyelne/ yákożkolwyek mocne á vſil=
- 25: ne/ ná wyek wyekom nyepzemogá/ we=

Q iij

dle

strona: Q3v

Rozmowa trzecia

- 1: dle obyetnice pánłkyey/ á yáko yedyney
- 2: oblubyenice á cyálá pánłkyego/ to yeft/
- 3: yáko páná lámego zbáwićyelá y miſtrzá
- 4: wſyſtkyego ſwyátá/ ktory ij ſobyepoſlu=

- 5: bił/ á yedno cyáło fnim fyę ftał. D.
- 6: Dofyćyeś doftátecznye práwy kořcyoł
- 7: wypifał/ y ná oko/ yáko ono mowya/ po=
- 8: kazał/ ták iż fyę go po tych znákoch y fle=
- 9: py domácác może. Ale gđzye náuki tego
- 10: kořcyoła řfukác mamy? Aby nas kto ná=
- 11: ką yednego álbo kilká doktorow/ álbo y
- 12: zakonu ktorego mniřfego/ álbo vřtáwá=
- 13: mi biřkupá á kořcyoła pořtronnego te=
- 14: go álbo owego/ álbo y řynodow kráiny
- 15: á narodu ktorego/ álbo ná konyec zwy=
- 16: czáymi pořpolitymi nye do końcá chwá=
- 17: lebnymi/ ktore fyę pod czás w kořcyoł zá
- 18: nyedbálořcyá przełożonych wkradáya/
- 19: myáľto náuki/vřtaw/ á zwyczáyow ko=
- 20: řcyoła tego yednego/ řwyętego/ powřfech=
- 21: nego/ y ápořtolřkyego/ nyezárzućil. Yá=
- 22: koř fyę to częľto przygadza/ iż wy mniřfy
- 23: y křyęża ledá o co/ co fyę z wářřymi řprá=
- 24: wámi/ zwyczáymi/ álbo vřtáwámi nye
- 25: zgadza/ nám ludzyom prořtym zgárdze=

nye

strona: Q4

Dworz. z Mnichem.

- 1: nye kořcyoła/ á zátym řnadź y kácyřřtwo
- 2: przyczytaćye. M. Mali fyę prawdá
- 3: znác/ bywa to czáľem/ nye ták ze zľořci/
- 4: yáko řnadź z nyeumyeyętnořci nářřey.
- 5: D. Yákoź rozeznác/ co yeřt náuká po=
- 6: wřřechnego kořcyoła/ á co nye? M. Od=

- 7: łożmy to ná inńfy czás: Yuż ná nas zwo=
8: nyą k obyádu. D. O to nic: Prońfę
9: ya ćyebye ná fwoy. Ale yednák dońfyc te=
10: raz/ yużeś fye fpracował. Yutro dálibog
11: o náuce końcyoła dopowyefz. M. Bę=
12: deńli czás myał. D. Nye czyń inácey
13: prońfę ćye/ yuż nye opuńfczay/ gdyś myę
14: wzyął na fwą pracą. Záfłuzyfz fobyę v
15: bogá zapłátę. Nádyydę ya tu/ ták yáko y
16: dżiś. M. Możeńz. Będzyeli mi łácnó/
17: rad vczynyę. D. Poidźże femną te=
18: raz ná obyad. M. Dzyękuyęc.
19: Zońtáne tu z brácyą. D.
20: To ná twey woli. Ya
21: bym ći rad był.
22: M.
23: Inńfym czá=
24: fem.